

Självvärdering för Göteborgs universitet

UKÄ:s granskning av
lärosätenas kvalitetssäkringsarbete

Reg. nr: A-2019-09-4755

Innehållsförteckning

Bilagor och övriga centrala dokument för kvalitetsarbetet	2
Inledning	5
Bedömningsområde 1: Styrning och organisation	11
1.1 Kvalitetssystemet	11
1.2 Beslutad kvalitetssäringpolicy	11
1.3 Ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet.....	16
1.4 Processer som uppmuntrar till delaktighet, engagemang och ansvar	20
1.5 Resultat och slutsatser som genereras av kvalitetssystemet tillvaratas	22
1.6 Information som genereras av kvalitetssystemet publiceras och kommuniceras	25
<i>Bedömningsområde 1: Styrkor och utvecklingsområden</i>	27
Bedömningsområde 2: Förutsättningar	29
2.1 Den undervisande personalens kompetens	29
2.2 Möjlighet att utveckla såväl sin pedagogiska kompetens och ämneskompetens.....	29
2.3 Infrastruktur, studentstöd och läranderesurser	34
2.4 Förutsättningar att genomföra utbildningen inom planerad studietid.....	34
<i>Bedömningsområde 2: Styrkor och utvecklingsområden</i>	39
Bedömningsområde 3: Utformning, genomförande och resultat	41
3.1 Rutiner och processer inrättande och nedläggning av utbildningar	41
3.2 Studenternas aktiva roll i lärandeprocesser och examination	43
3.3 Samband mellan forskning och utbildning	46
3.4 Koppling mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer.....	48
3.5 Kontinuerliga uppföljningar och regelbundna granskningar	52
3.6 Granskningsresultat publiceras och åtgärder kommuniceras.....	56
<i>Bedömningsområde 3: Styrkor och utvecklingsområden</i>	57
Bedömningsområde 4: Jämställdhet	59
4.1 Systematiskt arbete med att beakta jämställdhet.....	59
<i>Bedömningsområde 4: Styrkor och utvecklingsområden</i>	62
Bedömningsområde 5: Student- och doktorandperspektiv	64
5.1 Studenters möjligheter att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation ..	64
<i>Bedömningsområde 5: Styrkor och utvecklingsområden</i>	68
Bedömningsområde 6: Arbetsliv och samverkan	70
6.1 Studenters beredskap att möta förändringar i arbetslivet.....	70
<i>Bedömningsområde 6: Styrkor och utvecklingsområden</i>	76

Bilagor och övriga centrala dokument för kvalitetsarbetet

När dokumenten beskrivs i självvärderingen anges numrering inom parentes, med hänvisning till nedanstående förteckning. De obligatoriska bilagorna finns också uppladdade i UKÄ Direkt. Flera av dokumenten har funnits längre än vad som anges i beslutsdatum men fick sitt senaste diarienummer vid angivet beslutsdatum.

Obligatoriska bilagor	Besluts- och revideringsdatum	Beslutsfattare
1. Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildningen	2016-06-27 Reviderad: 2017-08-24 2018-09-20 2020-02-27	Rektor
2. Vision 2020	2012-09-06 Reviderad: 2016-10-25	Universitetsstyrelsen
3. Handlings- och verksamhetsplan 2020, universitetsledningen	2019-09-12	Rektor
4. Arbetsordning	2020-02-20 Reviderad: 2020-06-10	Universitetsstyrelsen
5. Delegationsordning	2019-12-19 Reviderad: 2020-06-25	Rektor
6. Verktyg för inventering och utveckling av utbildningskvalitet	2016-06-27 Reviderad: 2018-09-20 2020-02-27	Rektor
7. Verktyg för inventering och utveckling av forskarutbildningskvalitet	2017-08-24 Reviderad: 2018-09-20 2020-02-27	Rektor
8. Vägledning för utbildningsutvärdering med extern bedömning	2016-06-27 Reviderad: 2017-08-24 2018-09-20 2020-02-27	Rektor
9. Vägledning för forskarutbildningsutvärdering med extern bedömning	2017-08-24 Reviderad: 2018-09-20 2020-02-27	Rektor
10. Årsredovisning 2019	2020-02-20	Universitetsstyrelsen
11. Bild GU:s organisation (uppladdad i UKÄ Direkt samt återges i självvärderingens inledning)		

Ytterligare centrala dokument för kvalitetsarbetet	Berör primärt bedömningsgrund	Besluts- och revideringsdatum	Beslutsfattare
12. Pedagogiskt idéprogram	1.1-1.2, 1.4, 2.1-2.4, 3.2, 3.5, 4.1, 5.1	2015-10-01 Reviderad: 2018-05-23	Utbildningsnämnden
13. Regler för kursplan på grundnivå och avancerad nivå	1.1-1.2, 2.3-2.4, 3.4-3.5, 4.1-6.1	2020-10-15	Rektor
14. Regler för utbildningsplan	1.1-1.2, 2.3-2.4, 3.1, 3.3-3.5	2020-04-16	Rektor
15. Handlägningsordning för inrättande och avvecklande av utbildningsprogram och huvudområden	1.1-1.3, 2.1-2.3, 3.1-3.4, 4.1-6.1	2019-01-17	Rektor
16. Handlägningsordning för samråd inför beslut om inrättande och avveckling av ämne för utbildning på forskarnivå	1.1-1.3, 2.1-2.3, 3.1, 3.4, 4.1-6.1	2016-04-18 Reviderad: 2019-02-05	Rektor
17. Anställningsordning för lärare	2.1-2.2, 3.3	2020-02-20	Universitetsstyrelsen
18. Ordning för prövning av excellent lärare	2.2, 3.2	2016-10-31	Rektor
19. Regler för utbildning på forskarnivå – Doktorandreglerna	2.3-2.4, 3.1-3.5, 5.1,	2018-06-14	Rektor
20. Jämställdhets- och likabehandlingspolicy	1.1-1.3, 2.1, 2.3, 4.1	2015-03-16 Reviderad: 2020-04-16	Rektor
21. Arbetsmiljöpolicy	5.1	2019-12-19	Rektor
22. Regler för examination	3.4, 5.1	2016-09-19 Reviderad senast 2020-06-04	Rektor
23. Regler för studentinflytande	1.1-1.2, 1.4, 5.1	2020-11-19	Rektor
24. Regler gällande ekonomisk ersättning för studentrepresentanter	1.4, 5.1	2020-04-16	Rektor
25. Handlägningsordning för utseende av studentrepresentanter på universitetsgemensam nivå	1.1-1.2, 1.4, 5.1	2020-06-25	Rektor
26. Handlägningsordning för hantering av klagomål från studenter	3.4, 5.1	2020-03-26 Reviderad: 2020-11-19	Rektor
27. Regler för studier	1.1-1.2, 1.4, 3.4-3.5, 5.1	2020-09-19 Reviderad senast: 2020-11-19	Rektor
28. Policy för studie- och karriärvägledning	5.1, 6.1	2020-06-04	Rektor

Ett urval relevanta webbsidor
Handlings- och verksamhetsplaner
Utbildningsutvärderingar med extern bedömning
Kvalitetsrapporter
Studentportalen
<ul style="list-style-type: none"> - Hållbart studieliv - Att söka, läsa och skriva
Pedagogisk utveckling och interaktivt lärande (PIL)
<ul style="list-style-type: none"> - Lärarhandboken - Skriv en kursplan
Enheten för akademiskt språk (ASK)
Studieadministrativ handbok för grundnivå och avancerad nivå
Studieadministrativ handbok för forskarnivå

Återkommande förkortningar	
Göteborgs universitet	GU
Utbildningsnämnden	UN
Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande	PIL
Enheten för akademiskt språk	ASK
Göteborgs universitets studentkårer	GUS
Handlings- och verksamhetsplaner	HP/VP
Pedagogiskt idéprogram	PIP
Individuella studieplaner	ISP
Verksamhetsförlagd utbildning	VFU

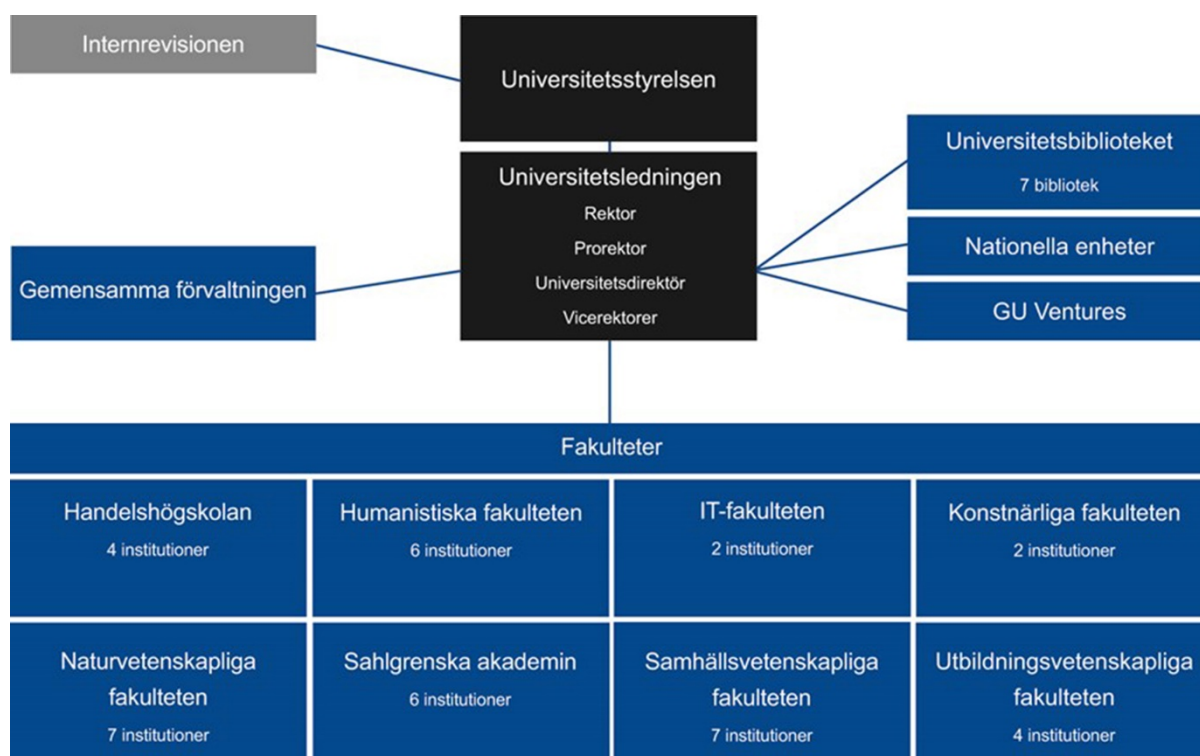
I självvärderingen inkluderas doktorand/er i begreppet student/er och sammansatta ord där ”student” ingår.

I syfte att öka läsbarheten används i löpande text begreppet ”forskarutbildning” istället för det formellt korrekta ”utbildning på forskarnivå”.

Inledning

Universitetets historia går tillbaka till 1891, då Göteborgs högskola bildades med hjälp av privata donationer. Grundidén vid tillkomsten var den öppna akademien och bildningstraditionen har alltid varit stark. Lärosätet fick universitetsstatus 1954. Göteborgs universitet (GU) är idag ett av Sveriges största och bredaste lärosäten med ca 49 000 studenter, 1 800 aktiva doktorander och 6 400 anställda varav 3 000 lärare och forskare. Verksamheten bedrivs vid 38 institutioner och ett 30-tal centrumbildningar fördelade på åtta fakulteter. GU är ett city-universitet, geografiskt spritt över staden och med fyra mindre filialer i närliggande regioner.

Utbildning genomförs i form av 200 utbildningsprogram och ett brett utbud av fristående kurser. För forskningens och utbildningens kunskaps- och informationsförsörjning ansvarar universitetsbiblioteket (UB), medan gemensamma förvaltningen (GF) tillhandahåller stöd för verksamheten.

GU:s organisation

Universitetets mångfald och disciplinära bredd är viktiga resurser och påverkar förutsättningarna för både verksamheten och kvalitetssystemets former. Genom samarbete mellan disciplinerna kan unika forsknings- och utbildningsprogram skapas och det finns stordriftsfördelar vad gäller infrastruktur och administrativt stöd. Samtidigt medför universitetets spännvidd att det finns olika traditioner och arbetssätt präglade av den egna disciplinens karaktär.

Ett ändamålsenligt system för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling måste å ena sidan ta hänsyn till universitetets mångfald, å andra sidan vara utformat på ett sätt som säkerställer att generellt formulerade nationella och lokala mål uppfylls. Ett grundläggande mål för universitetets kvalitetssystem är därför att bevara och möjliggöra mångfald i verksamheten samtidigt som en sammanhållen organisation säkras. För att nå detta har GU valt att arbeta med en gemensam kvalitetspolicy (*Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av*

utbildningen (hädanefter benämnd kvalitetspolicyn, bilaga 1) som kombinerar decentraliserade former för det verksamhetsnära kvalitetsarbetet med centralt samordnad uppföljning och säkring samt beredningsorgan på alla nivåer. Genom rollfördelningen mellan de tre nivåerna har fakultets- och institutionsnivån möjligheter att implementera kvalitets-systemets centrala principer på ett sätt som passar den lokala nivån samtidigt som vikten av peer review och lärande över fakultetsgränserna betonas. Kvalitetssystemet som helhet utgår från universitetets strategiska vision (*Vision 2020*, bilaga 2) och är utformat för att främja en utvecklingsinriktad uppföljningscykel där olika typer av kollegiala granskningar med intern och extern medverkan spelar en avgörande roll.

Det bör understrykas att strävan att leva upp till visionen om en kvalitetsdriven utbildning kommer till uttryck genom en mängd insatser i verksamheten varje dag, varav många aldrig dokumenteras i en formell mening. Det som beskrivs och analyseras i föreliggande självvärdering är emellertid det samlade kvalitetssystem som finns vid GU idag, vilket är resultatet av många års målmedvetet arbete med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling.

Kvalitetssystemets bakgrund, principer och utveckling

Göteborgs universitet har en lång historia av formaliserat kvalitetsarbete och redan 1995 beslutade rektor om ett ”Kvalitetssäkringssystem vid Göteborgs universitet”. Många av de utgångspunkter som beskrivs där har följt med och utvecklats i universitetets arbete med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Till dessa utgångspunkter hör att:

- kvalitetsarbetet är integrerat i universitetets reguljära verksamhet,
- genomförandet av kvalitetsarbetet är decentraliserat för att kunna anpassas till respektive miljö och följs upp av överordnad nivå,
- intern och extern kollegial granskning är grundläggande i kvalitetsarbetet,
- studenters synpunkter på utbildningen är av central betydelse.

År 2001 utvecklades kvalitetssäkringssystemet. Ytterligare utgångspunkter tillkom, t ex vikten av kvalitetskultur och engagemang samt antagandet att det är ett lärande i sig att bejaka öppenhet i kvalitetsarbetet.

”Plan för kvalitetsarbetet 2007–2010” och dito 2011–2012 (i årtal och struktur samordnade med GU:s dåvarande övergripande strategi) innehöll förutom nämnda utgångspunkter för kvalitetsarbetet ett antal aktiviteter, bland andra två som kom att bli signum för GU:s kvalitetsarbete under många år: fakultetsaudit (och senare institutions-, förvaltnings-, enhets-, forskarutbildnings- och terminsaudit) samt benchmarking.

Audit och benchmarking

GU genomförde två cykler av **fakultetsaudits**, 2005–2010 och 2013–2016 vid samtliga åtta fakulteter samt för lärarutbildningen, universitetsbiblioteket och gemensamma förvaltningen. Syftet med fakultetsaudit var att följa upp det delegerade kvalitetsansvaret. Fakultetsaudit omfattade kvalitetsarbetet för hela fakultetens verksamhet – utbildning, forskning och administrativt stöd. Bedömaregruppen bestod av en dekan, en prodekan, en fakultetskanslichef – från tre olika fakulteter vid universitetet – samt en studentrepresentant. Bedömaregruppen tog del av utvärderingsunderlag, genomförde en heldags platsbesök och utarbetade en rapport. Ett återföringsmöte genomfördes med auditgruppen och fakultetsledningen för att diskutera rapportens innehåll, och systematiskt genomfördes ett uppföljningsmöte ett år efter att auditrapporten hade publicerats.

Metoden fakultetsaudit skapade en ökad medvetenhet och kritisk diskussion över fakultetsgränserna om kvalitets- och ledningsarbete och ledde till konkreta förbättringar i verksamheten. Uppföljning visade också att även bedömnarna i flera fall genomförde förbättringar vid den egna fakulteten som en följd av det man hade iakttagit. Flera andra lärosäten har senare inspirerats av GU:s form med ”audits”.

Rektor och ledningsrådet¹ enades 2017 om ett uppehåll, dvs att ingen tredje cykel av fakultetsaudit skulle påbörjas eftersom de nya egeninitierade utbildningsutvärderingarna just hade kommit igång. Möjligheten att på sikt förändra fakultetsaudit till fakultetsbenchmarking diskuterades också, och den ena eller andra formen kommer sannolikt att initieras under de närmaste åren.

GU:s kombinerade modell av intern och extern **benchmarking** med olika teman introducerades också 2005.² Dessa teman har hittills varit forskarutbildningen (sex projekt), kursvärderingar (två projekt), studievägledning (två projekt), examensarbetsprocessen (två projekt) och arbetslivsperspektiv i utbildningen (två projekt). I varje projekt deltar 4–6 institutioner.

Metoden innebär att alla deltagande institutioner skriver en nulägesanalys utifrån ett antal gemensamt bestämda frågor och att de andra institutionerna formulerar följdfrågor med syfte att lära för den egna verksamhetens utveckling inom området. Därefter genomförs särskilda sessioner med systematisk benchmarking med en institution vid respektive tillfälle. I modellen ingår också att samma process genomförs med två externa organisationer och därefter utarbetar respektive institution sin handlingsplan för förbättringar. Dessa planer följs alltid upp gemensamt ett år efter att de utarbetats. Kombinationen av intern ömsesidig benchmarking och extern benchmarking gentemot identifierade ”best practice”-organisationer, har visat sig vara framgångsrik för deltagarna. Utvärderingar visar att deltagarna i benchmarkingprojekten uppskattar modellen då de menar att den ger ett fruktbart lärande och leder till konkreta åtgärder i verksamheten.

BLUE 11 och Vision 2020

För att skapa en samlad bild av kvaliteten och kvalitetsarbetet vid GU:s utbildningsprogram genomfördes 2011 utvärderingen **BLUE11** - Better Learning in University Education.³ Varje utbildningsprogram utarbetade en programrapport utifrån ett särskilt verktyg som fem år senare låg till grund för GU:s nuvarande *Verktyg för inventering och utveckling av utbildningskvalitet* (bilaga 6). En audit med externa bedömare genomfördes för respektive program och samtliga fakultetsstyrelser lämnade en samlad bedömning till rektor. Arbetet med BLUE11 utgjorde en viktig grund för utvecklingsinsatser och för att stärka kvalitetskulturen i universitetets programutbildningar de kommande åren.

År 2013 trädde universitetets långsiktiga strategidokument **Vision 2020** i kraft. Implementeringen har drivits genom nedbrutna tre- och ettåriga handlings- och verksamhetsplaner (HP/VP) samt tydliga uppföljningsformer. Ett exempel ges genom bilaga 3: *Universitetsledningens handlings- och verksamhetsplan för 2020*.

---

¹ I ledningsrådet, där rektor är ordförande ingår prorektor, universitetsdirektör, vicerektorer, dekaner, överbibliotekarien och tre studentrepresentanter. Biträdande universitetsdirektör är ledningsrådets samordnare.

² GU har också introducerat och använt modellen i nationella och internationella projekt, bland annat i *Northern European Benchmarking Project* och inom SLUG (nätverk för universiteten i Stockholm, Lund, Uppsala och Göteborg).

³ Den färginspirerade akronymen var en pendang till RED10, universitetets forskningsutvärdering som hade genomförts året innan (*Research Evaluation for Development*), och som upprepades i RED19. En tredje variant blev AQUA16 (*Assuring Quality in University Administration*), som var en utvärdering av universitetets hela verksamhetsstöd genomförd med internationell bedömargrupp.

GU:s kvalitetssystem från 2016

När den nationella utvecklingen under 2014-2015 pekade mot att lärosätena skulle få ett större eget ansvar för utvärdering av sin utbildning, omvandlades dåvarande Kvalitetsrådet under våren 2015 till "kvalitetsutskottet" och uppdraget specificerades till att gälla kvalitetsarbete för utbildningen, snarare än hela universitetets verksamhet. Kvalitetsutskottet inrättades under den universitetsgemensamma utbildningsnämnden (UN). Rektor gav kvalitetsutskottet i uppdrag att ta fram ett särskilt kvalitetssystem för utbildningsverksamheten som skulle komplettera och bidra till det kvalitetsansvar för utbildningsverksamheten som enligt GU:s arbetsordning åligger fakultetsstyrelserna.

Arbetet baserades på SUHF:s rapport från 2014, *Om lärosätens rätt att ansvara för utbildningsutvärderingarna i ett nationellt kvalitetssystem*. De kvalitetskriterier som SUHF:s expertgrupp för kvalitet hade utarbetat baserades på *European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (ESG) och uppfattades vara en god bas för utvärdering av universitetets utbildningar, då de fångar aspekter som är centrala för kvaliteten i utbildningar inom alla discipliner.

Kvalitetsutskottet utarbetade ett förslag med tre huvudprocesser. Gensvaret från universitetsstyrelsen, studentkårer och fakultets- och institutionsledningar var positivt och man ställde sig tydligt bakom balansen mellan kontinuerlig intern uppföljning och extern bedömning. Att extern bedömning skulle ingå i systemet ansågs vara en förutsättning för ett trovärdigt kvalitetssystem.

Redan under våren 2016 påbörjades nio pilotprojekt gällande utbildningsutvärdering med extern bedömning och som stöd hade kvalitetsutskottet utarbetat en *Vägledning för utbildningsutvärdering med extern bedömning* (bilaga 8).

För att skapa en grund för det planerade verksamhetsnära arbetet kvalitetspolicyns "process 1", lokal kontinuerlig uppföljning och utveckling, gavs fakultetsstyrelserna i uppdrag i juni 2016 att till våren 2017 inventera utvecklingsbehov inom utbildningsverksamheten. Inventeringen blev en del av verksamhetens strategiska arbete kring utbildningen och en bas för det vidare kvalitetsarbetet. Fakultetsstyrelserna var fria att besluta hur inventeringen skulle genomföras men det betonades att i möjligaste mån använda befintlig kunskap och redan genomförda utvärderingar/uppföljningar. Det angavs också att *Verktyg för inventering och utveckling av utbildningskvalitet* (bilaga 6) som hade utvecklats under våren 2016 kunde användas som stöd i inventeringen.

Rektor fattade beslut om kvalitetspolicyn i augusti 2016 och rekommendation om att även fortsatt använda de två nämnda stöddokumenterna.⁴ Att vägledningarna och inventeringsverktygen förblivit stöddokument och inte styrdokument grundar sig i den bärande utgångspunkten att möjligheten till lokal anpassning främjar delaktighet, engagemang och ansvarstagande. Samtidigt har rektors rekommendation medfört en god kännedom om stöddokumenterna och att fakulteternas tillämpning av kvalitetspolicyns process 1 och 2 (se nedan) har genomförts på liknande sätt. I rektors beslut anmodades också fakultetsstyrelserna att senast i mars 2017 inkomma till rektor med en sexårsplan för genomförandet av utbildningsutvärderingar med extern bedömning gällande perioden 1 juli 2017 – 1 juli 2023.

---

⁴ Ett år senare utarbetades också *Verktyg för inventering och utveckling av forskarutbildningskvalitet* (bilaga 7) och *Vägledning för forskarutbildningsutvärdering med extern bedömning* (bilaga 9).

Sammanfattning av kvalitetssystemets centrala funktioner och komponenter

Här följer en kort sammanfattning av de viktigaste komponenterna i GU:s nuvarande kvalitetssystem. En längre beskrivning av kvalitetspolicyns delar och ansvarsfördelning återfinns under framförallt bedömningsgrund 1.1-1.3 och 3.5.

Fakultetsstyrelserna har en central roll i kvalitetssystemet och beslutar om mål och strategier för, samt uppföljning, kvalitetssäkring och utveckling av, fakultetens kärnverksamhet i enlighet med universitetets *arbetsordning* (bilaga 4).

Utbildningsnämnden (UN) med vicerektor för utbildningsfrågor som ordförande, och UN:s **kvalitetsutskott** driver kvalitetsarbetet framåt på universitetsgemensam nivå. Forskarutbildningsutskottet bereder och diskuterar löpande kvalitetsutvecklingsfrågor inom sitt område. Kvalitetssamordnaren som tillhör universitetsledningens stab finns som strategiskt och samordnande stöd för och mellan dessa organ. Enheterna PIL (enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande) och ASK (enheten för akademiskt språk) har viktiga funktioner i kvalitetsarbetet med sina olika former av pedagogiskt stöd.

A. Utgångspunkter

B. Processer

1. Lokal kontinuerlig uppföljning och utveckling
2. Utbildningsutvärdering med extern bedömning
3. Central kontinuerlig uppföljning och utveckling

C. Centrala styrdokument

Kvalitetspolicyns struktur

GU:s systematiska kvalitetsarbete har sedan länge baserats på ett antal grundläggande **utgångspunkter**, varav en av de viktigaste handlar om att studenters synpunkter är av central betydelse.

Kvalitetsarbetet ska vidare vara en integrerad del av den reguljära verksamheten. Goda pedagogiska miljöer och mötesarenor gynnar en kvalitetskultur och är förutsättningar för hög utbildningskvalitet. Utbildningsverksamheten ska präglas av ett starkt likabehandlingsperspektiv och en öppen redovisning av kvalitetsarbetet bidrar bland annat till att sprida goda exempel.

Lokalt kontinuerligt uppföljnings- och utvecklingsarbete (kvalitetspolicyns process 1) bedrivs på fakultets- och institutionsnivå med de metoder som verksamheten enas om utifrån olika typer av mål, strategier och regler. Fakultetsstyrelserna har ansvar för att årligen följa upp institutionernas arbete.

Utbildningsutvärdering med extern bedömning (kvalitetspolicyns process 2) är stommen i GU:s kvalitetssystem. Det huvudsakliga syftet med utbildningsutvärderingarna är att de ska leda till utveckling av utbildningarna. De åtta **kvalitetskriterier** som utgör grunden för de externa bedömarens granskning är mål för utbildningarna och bedömargrupperna har till uppgift att granska om de nås. Det är fakultetsstyrelserna som inom fastlagda ramar fattar beslut om utbildningsutvärderingarna.

Central kontinuerlig uppföljning och utveckling (kvalitetspolicyns process 3) betonar uppföljning på universitetsgemensam nivå genom rektors verksamhetsdialoger och kvalitetsrapporter samt lärande och erfarenhetsutbyte över fakultetsgränserna.

	Process 1: Lokal kontinuerlig uppföljning och utveckling	Process 2: Utbildningsutvärdering med extern bedömning	Process 3: Central kontinuerlig uppföljning och utveckling
Institutionsnivå	<ul style="list-style-type: none"> • Löpande kvalitetsarbete • Kontinuerligt arbete med HP/VP • Kontinuerligt arbete med inventeringsverktyg/mot-svarande 	<ul style="list-style-type: none"> • Genomför utvärderingar i samråd med fakultetsstyrelsen • Implementerar åtgärdsplaner 	
Fakultetsnivå	<ul style="list-style-type: none"> • Löpande kvalitetsarbete • Kontinuerligt arbete med HP/VP • Uppföljning av institutionernas kvalitetsarbete med inventeringsverktyg/mot-svarande • Utarbetar årlig kvalitetsrapport baserat på underlag från institutionerna 	<ul style="list-style-type: none"> • Fastställer sexårsplan, bedömargrupper, underlag till bedömargrupper och åtgärdsplaner • Rapporterar bedömarutlåtanden och beslutade åtgärdsplaner till universitetsgemensam nivå 	
Universitetsgemensam nivå			<ul style="list-style-type: none"> • Kontinuerligt arbete med HP/VP • Uppföljning via rektors verksamhetsdialoger • Utarbetar GU-övergripande kvalitetsrapport • Arrangerar seminarier • Reviderar kvalitetspolicyn och stöddokument • Följer arbetet med utbildningsutvärderingar • Sprider kvalitetsarbetet via webb

Huvudsakligt ansvar för universitetets tre nivåer gällande kvalitetssystemets processer

Kvalitetspolicyn avslutas med ett avsnitt om en viktig del av kvalitetssystemet: **styrdokument**. Styrdokumentet bidrar till att förenkla och effektivisera rutiner, ger studenterna ökad rättssäkerhet och tillser att verksamheten kan styras på ett normerande sätt. **Vision 2020** och dess handlings- och verksamhetsplaner är strategiskt centrala för kvalitetssystemet. I kvalitetspolicyn relateras till visionen och andra styrdokument som är särskilt relevanta för kvalitetssystemet.

Bedömningsområde 1: Styrning och organisation

1.1 Lärosätets kvalitetssystem är uppbyggt för att säkerställa kvaliteten i utbildningarna och det relaterar till övergripande mål och strategier som lärosätet fastställt för sin utbildningsverksamhet

1.2 Lärosätet har en beslutad kvalitetssäkringspolicy, eller motsvarande, som är offentlig och en del av den strategiska styrningen

Vision 2020 slår fast att utbildningen ska hålla hög kvalitet och att det ska finnas ett samlat kvalitetssystem som säkerställer att så är fallet.⁵ Det innebär att utbildningskvalitet måste dokumenteras på ett systematiskt sätt och att åtgärder vidtas när brister i relation till lokala eller nationella mål identifieras.

Visionsarbetet drivs genom handlings- och verksamhetsplaner (HP/VP). Universitetsledningen, fakulteterna, universitetsbiblioteket och gemensamma förvaltningen utarbetar varje höst sådana planer för det kommande kalenderåret och rapporterar uppföljning av dem ett drygt år senare. Fakulteterna förhåller sig till universitetsledningens plan med specifikt fokus på den egna verksamheten. Planerna är en bas för universitetets utvecklingsarbete, innehåller prioriterade mål och strategier för att nå målen i Vision 2020 och är strukturerade inom visionens tre områden forskning, utbildning och arbetsmiljö. Även institutionerna utarbetar handlings- och verksamhetsplaner eller andra måldokument, vars genomförande och uppföljning kommuniceras med respektive fakultetsledning.

Ett ändamålsenligt system för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling måste å ena sidan ta hänsyn till den stora mångfald som kännetecknar universitetets verksamhet, å andra sidan vara utformat på ett sätt som säkerställer att nationella och lokala mål uppfylls. I denna andra växte *Policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildningen* fram så som beskrivits i inledningen. Kvalitetspolicyn är grunden för kvalitetssystemet vid GU och innehåller dess utgångspunkter och en beskrivning av kvalitetsarbetets övergripande processer. De aktiviteter som anges under handlings- och verksamhetsplanernas avsnitt om utbildning har ofta en tydlig koppling till implementering av kvalitetspolicyn.

I GU:s kvalitetsarbete betonas vikten av integrering med det reguljära arbetet, dialog och mötesarenor som grund för utveckling, kollegial granskning och benchmarking, studentinflytande, likabehandling och öppenhet. Innebörden i dessa komponenter återfinns som utgångspunkter i kvalitetspolicyn och vägleder det praktiska arbetet med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Systemet är decentraliserat för att kunna anpassas till respektive miljö. Överordnad nivå följer processen och följer upp resultat för underordnad nivå vilket innebär att universitetsnivån följer upp fakultetsnivån och fakultetsnivån följer upp institutionsnivån.

Lokal kontinuerlig uppföljning och utveckling (kvalitetspolicyns process 1)

Det lokala kvalitetsarbetet och fakultetsstyrelsernas ansvar för att det följs upp, har funnits inbyggt i kvalitetsarbetet och i universitetets styrdokument om kvalitetsarbete sedan 1995. Ändå har kvalitetspolicyns ”process 1” haft stor betydelse för att utveckla systematiken i uppföljningen av kvalitetsarbetet de senaste åren och för att öka medvetenhet, delaktighet och tillfällen för diskussion om utbildningarnas kvalitet. Kärnan i det lokala kontinuerliga kvalitetsarbetet som bedrivs nära utbildningarna utgör samtidigt bas och underlag för det som granskas i utbildningsutvärderingar med extern bedömning (process 2).

---

⁵ Från 2021 gäller ett nytt visionsdokument: *Ett universitet för världen* med tillhörande *Universitetsgemensamma mål och strategier för 2021–2024*. Denna självvärdering, liksom den gällande kvalitetspolicyn utgår från *Vision 2020*.

Som stöd för att genomföra den inventering av utbildningskvalitet som rektor gav uppdrag om under 2016 utvecklade kvalitetsutskottet ett *Verktyg för inventering och utveckling av utbildningskvalitet*. Verktøget har vid fakulteterna även efter den inledande inventeringen använts fortlöpande i arbetet med process 1 – direkt eller via anpassade verktyg/program-rapportsmallar – för att få en övergripande bild av utbildningens kvalitet och kvalitetsarbete. I den version av verktyget som riktar sig mot forskarutbildning, *Verktøg för inventering och utveckling av forskarutbildningskvalitet* finns kompletterande frågor som utarbetats utifrån UKÄ:s vägledning för utvärdering av utbildning på forskarnivå, fakultetsmallar för ämnesrapport vad gäller forskarutbildning samt de kriterier för god forskarutbildning som utarbetats i samband med GU:s sex benchmarkingprojekt om forskarutbildningen.

I denna självvärdering ges exempel på frågor från de båda inventeringsverktygen i inledningen till relevanta bedömningsgrunder under **bedömningsområde 2-6 i en blå ruta**. Syftet är att påvisa hur det lokala arbetet med dessa frågor bidrar till att säkerställa den aktuella bedömningsgrunden. Mer information om implementering av kvalitetspolicyns process 1 finns i bedömningsgrund 3.5.

Utbildningsutvärdering med extern bedömning (kvalitetspolicyns process 2)

När kvalitetspolicyn utarbetades framhöll fakultetsledningarna att det var en självklarhet att extern bedömning av utbildningarna skulle vara en central del av kvalitetssystemet. Extern granskning ger såväl legitimitet som viktiga impulser och underlag för utveckling av utbildningarna. Utbildningsutvärdering med extern bedömning genomförs i en sexårscykel. Alla fakulteter lämnade sin sexårsplan i mars 2017 och har sedan dess följt dem, med smärre justeringar. Kvalitetsutskottet följer löpande att utvärderingarna genomförs genom kommunikation med utbildningsledarna vilket dokumenteras i särskilda matriser. Utbildningar som genomgår utvärdering av UKÄ inom sexårsperioden ingår inte i GU:s egeninitierade utvärderingar eftersom UKÄ:s granskningar också innefattar extern bedömning.

De kvalitetskriterier för externa utbildningsutvärderingar som slås fast i kvalitetspolicyn utgår från de som återfinns i SUHF:s rapport från 2014 (se inledning) och bearbetades något i samband med framtagandet av policyn. Kriterierna är mål för utbildningarna och bedömargrupperna har till uppgift att granska om de nås. I självvärderingen hänvisas till kriterierna i inledningen till motsvarande bedömningsgrunder under **bedömningsområde 2-6 i en grå ruta**. Syftet är att påvisa hur utbildningsutvärdering med extern bedömning bidrar till att säkerställa den aktuella bedömningsgrunden.

1. att de faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål
2. att undervisningen sätter studenternas/doktorandernas lärande i centrum
3. att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet
4. att lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll
5. att utbildningen är relevant för studenternas/doktorandernas och samhällets behov
6. att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen
7. att en för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger
8. att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

Kriterier för utbildningsutvärdering med extern bedömning

Kriterierna, som SUHF utvecklade utifrån ESG, är ursprungligen formulerade utifrån förutsättningar för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Därför adderades vid den

första revideringen av kvalitetspolicyn två meningar om vad som särskilt bör beaktas som utbildningsmål vid granskning av forskarutbildning: en aktiv forskningsmiljö med tillräckligt ämnesdjup, ämnesbredd och omfattning samt vikten av doktorandernas möjlighet till samverkan med forskare nationellt, internationellt och med det omgivande samhället.

Utöver kvalitetskriterierna slår kvalitetspolicyn fast några centrala förutsättningar för och moment i utbildningsutvärderingarna. Fakultetsnivåns ansvar och vikten av student-medverkan framgår tydligt liksom den utvecklingsinriktade ansatsen. Förslag på hur utbildningsutvärdering kan genomföras finns utvecklat i *Vägledning för utbildningsutvärdering med extern bedömning* respektive *Vägledning för forskarutbildningsutvärdering med extern bedömning*. Vägledningarna har varit centrala för genomförande och process-utveckling av utbildningsutvärderingarna och samtliga fakulteter använder vägledningarna eller fakultetsanpassade versioner av dem.

Utvärderingarna genomförs av minst två bedömare som är vetenskapligt/konstnärligt kompetenta och högskolepedagogiskt erfarna från annat lärosäte samt minst en student/doktorandrepresentant. Dessa tre kan kompletteras – vilket återkommande görs – med ytterligare extern vetenskapligt/konstnärligt kompetent bedömare, ytterligare student/doktorandrepresentant/er, GU-intern bedömare och arbetslivsrepresentant/er. Flera fakulteter har valt att alltid ha en arbetslivsrepresentant och en GU-intern bedömare i gruppen. Bedömargruppens övergripande uppdrag är att granska utbildningens akademiska och pedagogiska kvalitet samt dess relevans för student och samhälle med utgångspunkt i de åtta kvalitetskriterierna.

Ett viktigt avsnitt i vägledningarna är listan med förslag på underlag till bedömargruppen, som anger att underlaget t ex kan bestå av:

- Utbildnings- och kursplaner och/eller allmänna studieplaner
- Listor över kurslitteratur
- Styrdokument och rutiner
- Handlings- och verksamhetsplaner och uppföljningsdokument för dessa
- Protokoll/minnesanteckningar från relevanta organ
- Kursguider/motsvarande
- Urval av examinationsuppgifter med bedömning
- Urval av självständiga arbeten med bedömning
- Kurs- och programrapporter eller sammanställningar av kursvärderingar
- Underlag/resultat från årlig uppföljning
- Lärar-/handledarlistor
- Urval av individuella studieplaner
- Relevant statistiskt underlag
- Studenters/doktoranders, arbetslivsföreträdares och alumnens synpunkter på utbildningen
- Länkar till relevanta webbsidor
- Kommentarer och läsanvisning till underlaget

Listan, ibland med fakultetsanpassningar, har kommit att bli en grundläggande norm för fakulteterna. Frågor utifrån underlaget ställs i ett obligatoriskt (fysiskt eller virtuellt) plats-besök.

Utbildningsutvärdering med extern bedömning: de huvudsakliga stegen

Efter platsbesöket, där studenter/doktorander och företrädare för utbildningen intervjuas, utarbetar bedömargruppen ett bedömarutlåtande. Bedömarutlåtandet ska beskriva såväl utbildningens styrkor som vad som behöver utvecklas för att utbildningen ska möta kvalitetskriterierna. Ett återföringsmöte, i syfte att ge en möjlighet att ställa frågor och diskutera bedömarutlåtandets innehåll, är kutym från processen med fakultetsaudit och har anammats av de flesta fakulteter.

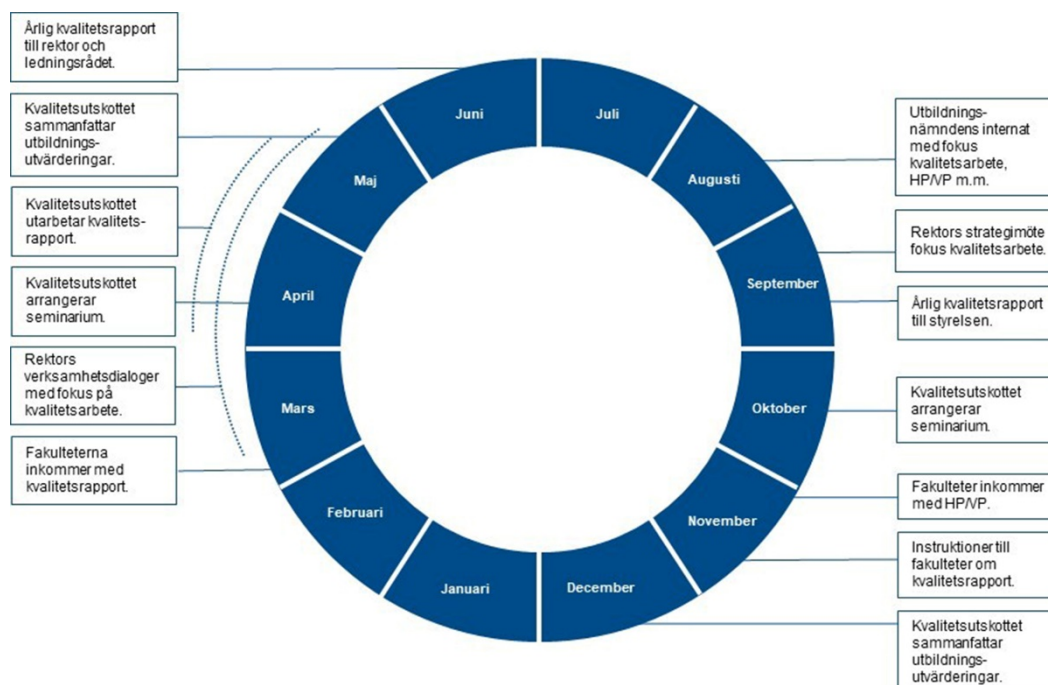
Institutionen utarbetar därefter en åtgärdsplan i relation till bedömarutlåtandet. Fakultetsstyrelsen fastställer planen och följer upp den efter ett år. Vid de flesta fakulteterna krävs en särskild motivering av institutionen om något som bedömargruppen påtalat som en kvalitetsbrist inte bedöms föranleda någon åtgärd. I åtgärdsplanen anges oftast också ansvarig funktion/roll samt en tidsplan för när respektive åtgärd ska vara genomförd.

Förutom spridning inom fakulteten lämnas bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner även till kvalitetsutskottet och publiceras på en särskild GU-webbsida.

Utbildningsutvärdering med extern bedömning är centralt vad gäller att bidra till säkerställande av ett flertal av UKÄ:s bedömningsgrunder. Under bedömningsgrund 3.5 ges en beskrivning av utbildningsutvärderingarnas resultat.

Central uppföljning och utveckling (kvalitetspolicyns process 3)

Rektor följer årligen upp implementering av kvalitetspolicyn i verksamhetsdialoger med fakulteterna.

Huvudaktiviteter i universitetets centrala kvalitetsarbete

Inför dialogerna rapporterar fakulteterna en sammanfattning av genomfört kvalitetsarbete (fakulteternas årliga kvalitetsrapporter) enligt särskilda frågor som utarbetas av kvalitetsutskottet. En föresats är att endast sådan information som inte direkt kan utläsas av utbildningsutvärderingarnas bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner (som ju redan finns rapporterade), efterfrågas.

Två exempel på frågor till fakulteterna inför kvalitetsrapportering 2020:⁶

Process 1: Redogör för vad arbetet med det senaste årets uppföljning och utveckling på såväl institutions- som fakultetsnivå har lett till i form av reflektioner, utvecklingsarbete och särskilda åtgärder.

Process 2: Redogör för hur fakultetsnivån följer upp genomförandet av åtgärdsplanerna. Redogör också gärna för upplevda för- och nackdelar med den valda processen.

Fakulteternas årliga kvalitetsrapporter, tillsammans med redovisade bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner samt kvalitetsutskottets genomgång av dem som genomförs två gånger per år, utgör en viktig källa vid utarbetandet av en årlig GU-övergripande kvalitetsrapport.

Rapporten ger en överblick över universitetets pågående kvalitetsarbete och ger uppslag till åtgärder att arbeta med på universitetsgemensam nivå. Rapporten utarbetas av kvalitetsutskottet, fastställs i UN, föredras för universitetsledningen och universitetsstyrelsen samt utgör underlag för fördjupade diskussioner i forskarutbildningsutskottet och vid UN:s årliga internat. Rapporten sprids också internt inom universitetet.

⁶ Löpande i självvärderingen är *exempel* markerade i en ljusgul ruta.

Att goda exempel i kvalitetsarbetet sprids och att lärande och erfarenhetsutbyte över fakultetsgränserna kommer till stånd är av stor betydelse för att kontinuerligt utveckla verksamheten. Detta görs på olika sätt, där det på universitetsgemensam nivå är diskussioner och arbete i UN, kvalitetsutskottet, forskarutbildningsutskottet och i andra fora som utgör en bas för sådan utveckling. Seminarier och workshops kompletterar och utökar räckvidden för erfarenhetsutbytet så att det omfattar fler nivåer i, och delar av, organisationen.

Centrala styrdokument för utbildningskvalitet

Styr- och stöddokument av olika slag bidrar till kvalitetssäkring och fungerar som en gemensam bas för kvalitetssystemet. För att betona vikten av styrdokumentet avslutas kvalitetspolicyn med en kort beskrivning av och länkar till ytterligare styrdokument som har en grundläggande betydelse för att säkerställa en hög kvalitet i universitetets utbildningar. GU:s övergripande strategi sedan 2013, *Vision 2020*, och de treåriga handlingsplaner och ettåriga verksamhetsplaner (HP/VP) som sedan dess har utgjort grunden för universitetets planerings- och uppföljningsmodell bidrar till både kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling.

Centrala styrdokument för kvalitetssystemet, med direkt relevans för UKÄ:s bedömningsgrund 1.3, är universitetets *Arbetsordning* där bland annat fakultetsnivåns framträdande roll i kvalitetsarbetet framgår och *Delegationsordning* (bilaga 5).

Pedagogiskt utvecklingsarbete och pedagogiskt kompetenta lärare är avgörande för att upprätthålla hög kvalitet i universitetets utbildningar. Därför är det också logiskt att kvalitetspolicyn och inventeringsverktygen tydligt anknyter till *Pedagogiskt idéprogram* (12), som också beskrivs utförligare i framförallt bedömningsgrund 2.1-2.2 och 3.2.

Regler för kursplan på grundnivå och avancerad nivå (13), *regler för utbildningsplan* (14) och *handläggningsordningar för inrättande av nya utbildningar* (15 och 16) utgör en bas för att säkerställa utbildningarnas höga kvalitet, och processer som relaterar till dessa relaterar framförallt till bedömningsgrund 3.1 och 3.4. När det i de två handläggningsordningarna för inrättande finns frågeområden som bidrar till säkring av bedömningsgrunden anges dessa under bedömningsområdena 2-6 i en grön ruta. Syftet är att påvisa hur förfarandet med inrättande av nya huvudområden, program och forskarutbildningsämnen bidrar till att säkerställa den aktuella bedömningsgrunden.

1.3 Lärosätet har en ändamålsenlig och tydligt definierad ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet

Nedan följer en sammanfattande schematisk bild med huvudsakliga roller och ansvar vad gäller kvalitetsarbetet för universitetets tre organisatoriska nivåer följt av en utvecklad beskrivning av det huvudsakliga ansvaret. Därutöver har studenter, studentrepresentanter och kårer en viktig roll i kvalitetsarbetet. Vid GU finns **fyra studentkårer**: Göta studentkår, Sahlgrenska akademins studentkår, Konstkåren och Handelshögskolans studentkår. De tre första ingår i samarbetsorganet **GUS** – Göteborgs universitets studentkårer. Doktoranderna finns också samlade i Göteborgs universitets doktorandkommitté (**GUDK**).

Roll	Huvudsakligt ansvar i kvalitetsarbetet
Rektor	Fastställer kvalitetspolicyn. Fastställer universitetsledningens handlings- och verksamhetsplaner. Följer upp utbildningskvalitet och kvalitetsarbete genom verksamhetsdialoger. Chef för dekanerna och pro/vicerektorerna samt överbibliotekarien och universitetsdirektören.
Vicerektor utbildning	Ordförande i UN med ansvar att initiera och stödja åtgärder som syftar till kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av universitetets utbildningar.
Utbildningsnämnden (UN)	Bereder beslut rörande kvalitetspolicyn och dess implementering till rektor. Överlämnar årligen en sammanfattande rapport om universitetets status gällande kvalitetsarbetet till rektor och universitetsstyrelsen.
Kvalitetsutskottet	Bereder beslut rörande kvalitetspolicyn till UN. Sammanställer utfall av kvalitetspolicyn på universitetsgemensam nivå. Anordnar universitetsgemensamma seminarier med anknytning till kvalitetsutveckling.
Vicerektor forskning	Ordförande i forskarutbildningsutskottet och forskningsnämnden.
Forskarutbildningsutskottet	Bereder beslut om kvalitetspolicyn till kvalitetsutskottet. Sammanställer utfall av forskarutbildningsutvärderingar på universitetsgemensam nivå.
Dekan	Ordförande i fakultetsstyrelsen. Ansvarig inför rektor genom verksamhetsdialog. Chef för pro/vicedekaner och prefekter.
Fakultetsstyrelse	Ansvar för uppföljning, kvalitetssäkring och utveckling av fakultetens kärnverksamhet. Beslutar om utformning och genomförande av utbildningsutvärdering med extern bedömning. Fastställer och följer upp åtgärdsplaner med anledning av utbildningsutvärdering med extern bedömning.
Pro/vicedekaner för utbildning resp. forskarutbildning	Ansvar för kvalitetsarbetets implementering vid den egna fakulteten. Ledamöter i UN respektive forskarutbildningsutskottet.
Fakultetsstyrelsernas utbildningsberedningar och forskarutbildningsberedningar	Bereder beslut rörande uppföljning och utvärdering till fakultetsstyrelsen.
Prefekt	Chef för utbildningsansvariga och pro/viceprefekter.
Utbildningsansvariga och viceprefekter forskarutbildning	Ansvar för kvalitetsarbetets implementering vid den egna institutionen.
Institutionernas utbildningsberedningar och forskarutbildningsberedningar	Sammanställer underlag och bereder beslut rörande uppföljning och utvärdering till prefekt.

Huvudsakliga roller och ansvarsområden i det systematiska kvalitetsarbetet⁷

⁷ För en övergripande beskrivning av ansvarsfördelning, se GU:s arbetsordning (bilaga 4) och delegationsordning (bilaga 5)

Institutionsnivå

Prefekt leder det dagliga övergripande arbetet och ansvarar för verksamheten vid institutionen och för att främja institutionens utveckling. Prefekt ansvarar också för att universitets- och fakultetsgemensamma beslut, regler och policyer följs inom institutionen.

Vid varje institution finns också en **utbildningsansvarig** vars uppdrag är att ansvara för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Den utbildningsansvarige, ofta tillika pro-/viceprefekt, arbetar på uppdrag av prefekt, och ansvarar för de utbildningar som följer prefektens ansvarsområde, och rapporterar till densamma. Den utbildningsansvarige arbetar med kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av utbildningsutbud och utbildningsinnehåll och tillser att detta ligger i linje med fakultetens och universitetets strategiska inriktning, så att de mål som framhålls i Vision 2020 och kvalitetspolicyen uppnås. För forskarutbildning finns en **pro-/viceprefekt med ansvar för forskarutbildningen** med motsvarande uppdrag.

Kursansvariga, programansvariga, studierektorer, doktorandexaminatorer, handledare, programråd och utbildningskommittéer är exempel på roller och organ, med lokalt formulerade uppdrag, som i samspelet med studenter bidrar till och skapar utbildningskvalitet. I några av utbildningsutvärderingarna har det uppmärksammats att det finns otydlighet eller brister i den utvärderade enhetens organisation och ansvarsfördelning. I åtgärdsplanerna finns då hantering av detta, se exempel nedan.

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 1.3

Tydliga rollbeskrivningar för programansvarig och programråd tas fram (*kemi*).

Tydliga rutiner för uppföljning av kursrapporter i lärarråd och beredande organ införs (*historia*).

Ansvar och arbetsfördelning mellan administration och programledning omstruktureras och förtydligas (*fysioterapeutprogrammet*).

Ett programråd inrättas (*datavetenskap, kandidatprogram*).

Fakultetsnivå

Det formella kvalitetssäkrings- och kvalitetsutvecklingsansvaret för utbildningsverksamheten ligger på **fakultetsstyrelserna**, vilket är reglerat i universitetets arbetsordning. Fakultetsstyrelserna, där **dekan** är ordförande, är kollegiala organ med en majoritet av ledamöter med vetenskaplig eller konstnärlig kompetens. Fakultetsstyrelserna beslutar också efter samråd med UN/forskarutbildningsutskottet om inrättande och avveckling av utbildningsprogram, huvudområden och forskarutbildningsämnen samt lokala examensbeskrivningar, allmänna studieplaner och utbildningsplaner.

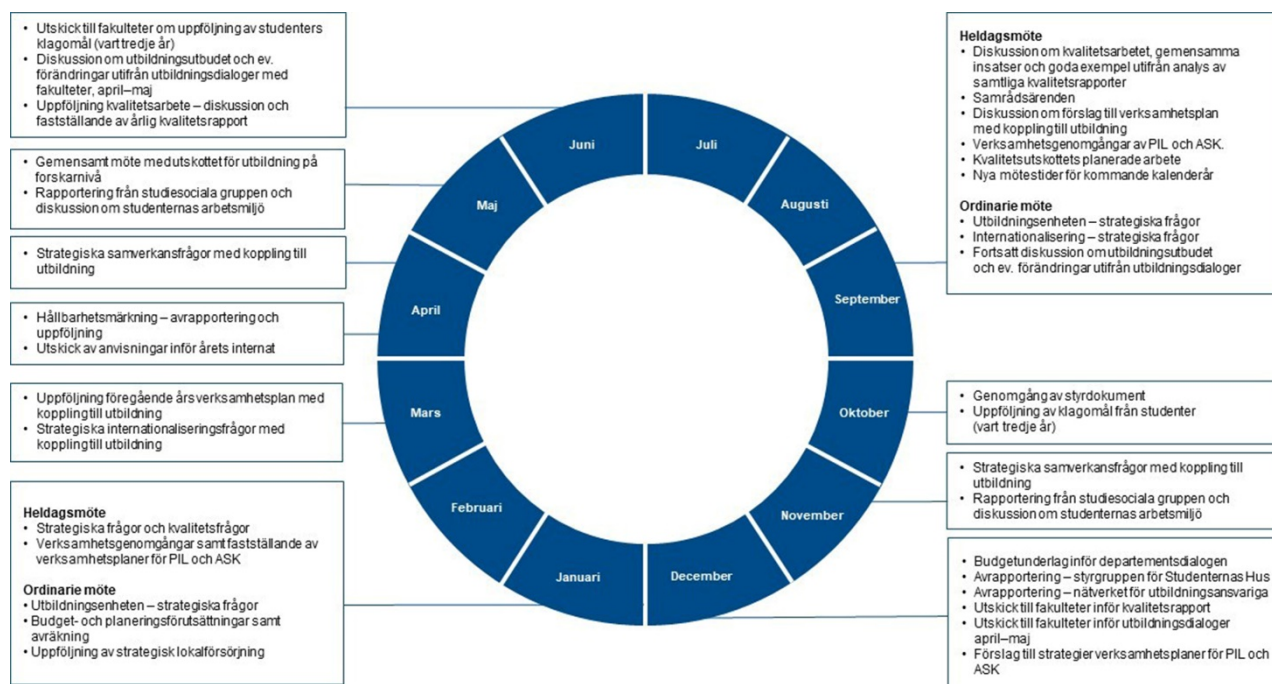
Fakultetsstyrelserna ansvarar för den kontinuerliga uppföljningen och för att utbildningsutvärderingar med extern bedömning genomförs. Fakultetsstyrelserna är också ansvariga för att fastställa åtgärdsplaner med anledning av resultaten från de externa utbildningsutvärderingarna och för att de årligen följs upp så att utbildningarna utvecklas enligt plan. Detta ansvar är avgörande för att GU ska kunna gå i god för att kvalitetsarbetet kontinuerligt följs upp och utvecklas.

Samtliga fakultetsstyrelser har **beredningsorgan** för utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Forskarutbildningen har antingen ett eget beredningsorgan eller ingår i beredningsorgan för forskning, och detsamma gäller för institutionsnivå. Utbildningsberedningarna är drivande i kvalitetsarbetet och utgör ett viktigt forum för det kollegiala samtalet om utbildningarnas kvalitet och utveckling över institutionsgränserna. Det är också i dessa organ som arbetet bedrivs med att ta fram, löpande anpassa och förfinas de fakultetsanpassade modellerna för uppföljning och utbildningsutvärdering som används vid

fakulteterna. **Pro-/vicedekaner** för respektive utbildningsnivå är ordförande i beredningarna, där övriga ledamöter vanligen består av utbildningsansvariga eller berörda pro/viceprefekter, programansvariga och studentrepresentanter.

Universitetsgemensam nivå

Rektor fastställer kvalitetspolicyn och följer upp kvalitetsarbetet i verksamhetsdialogerna. **Utbildningsnämnden (UN)**, som är ett beredande och rådgivande organ till rektor, har som huvudsakligt uppdrag att utveckla universitetsgemensamma principer för utbildningen, att initiera och driva strategiska utbildningsfrågor, att främja den pedagogiska utvecklingen vid universitetet samt att initiera och stödja åtgärder som syftar till kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av universitetets utbildningar. UN är också en central plattform för erfarenhetsutbyte och drivkraft för universitetets utbildningsfrågor. Sådant arbete är återkommande under UN:s månatliga ordinarie möten och har därutöver särskilt utvecklats under UN:s årliga internat i månadsskiftet augusti-september. Från 2021 kommer UN istället för internat ha två separata heldagar, i januari respektive augusti/september (se bild nedan). Syftet med förändringen är att sprida de mer strategiska diskussionerna så att tidsspannet mellan dessa inte blir ett helt år. **Vicerektor för utbildning** är UN:s ordförande och har därigenom en central roll vad gäller att driva universitetets kvalitetsarbete. UN:s ledamöter är företrädare för fakulteterna utsedda av fakultetsstyrelserna (de åtta pro/vicedekanerna för utbildning), tre studentrepresentanter, vicerektor för samverkan samt en ledamot vardera från PIL, ASK och UB. Kvalitetssamordnaren (universitetsledningens stab) och chefen för gemensamma förvaltningens utbildningsenhet är adjungerade till samtliga möten.

UN:s återkommande ärenden

UN har två utskott. **Kvalitetsutskottet**, där ordförande tillika är vice ordförande i UN, arbetar med frågor som rör implementering och utveckling av kvalitetspolicyn. Utöver ordförande finns ytterligare fem verksamhetsföreträdare som utses av vicerektor för utbildning efter förslag från fakultetsstyrelserna och två studentrepresentanter. Kvalitetssamordnaren är adjungerad till samtliga möten. Kvalitetsutskottet tar del av bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner som fastställts och analyserar dem för att identifiera generella och

universitetsgemensamma utmaningar ur ett långsiktigt, strategiskt perspektiv. Utifrån dessa och fakulteternas kvalitetsrapporter utarbetar kvalitetsutskottet den årliga universitetsövergripande kvalitetsrapporten för att uppmärksamma utmaningar och bidra till att kvalitetsarbetet förbättras. Kvalitetsutskottet har också en viktig roll vad gäller att bidra till lärande över fakultetsgränserna och arrangerar i detta syfte årligen minst två seminarier med olika teman och initierar projekt med anknytning till kvalitetsarbetet. Kvalitetsutskottet stödjer också arbetet med UKÅ:s olika typer av utvärderingar.

Vad gäller implementering av kvalitetspolicyn diskuterar och sammanställer **forskarutbildningsutskottet** resultatet av forskarutbildningsutvärderingarna, bereder den årliga kvalitetsrapporten vad gäller forskarutbildningsfrågor och bidrar till erfarenhetsutbyte över fakultetsgränserna. Vicerektor för forskning är ordförande och ledamöter är företrädare för fakulteterna utsedda av fakultetsstyrelserna (de åtta pro/vicedekanerna för forskarutbildning), tre studentrepresentanter (samtliga doktorander), en ledamot för PIL samt en för UB. Kvalitetssamordnaren vid universitetsledningens stab och forskarutbildningshandläggaren vid gemensamma förvaltningens utbildningsenhet är adjungerade till samtliga möten.

1.4 Lärosätet har systematiska processer som uppmuntrar till delaktighet, engagemang och ansvar hos lärare, övrig personal samt studenter och doktorander

I kvalitetspolicyn lyfts delaktighet, ansvar och engagemang fram som utgångspunkter för kvalitetsarbetet och för att skapa och utveckla en kultur där universitetets anställda och studenter medverkar till verksamhetsutveckling. Förutsättningar för att upprätthålla en sådan kvalitetskultur är tydlighet kring ansvar och uppgifter, etablerade och återkommande fora för erfarenhetsutbyte och utveckling, möjligheter att kunna påverka, samt att få återkoppling på det arbete som gjorts. På universitetets alla nivåer finns olika slag av stöd och mötesformer för att bibehålla och vidareutveckla en kvalitetskultur där anställda och studenter medverkar till utveckling, t ex:

- **Lärarmöten, lärar- och handledarkollegier, lärarlag och pedagogiska seminarier** med fokus på utveckling av verksamheten anordnas regelbundet vid institutioner och fakulteter.
- **Beredningsorgan** och **programråd** för utbildning och forskarutbildning är viktiga fora för att kontinuerligt utveckla utbildningarna. Förutom regelbundna möten arrangerar flera av dessa organ årliga kvalitetsdagar, internat, seminarier och liknande för fördjupning och fokus på utvalda teman.
- Inom **nätverk** fångas utmaningar i kvalitetsarbetet upp och goda exempel delas. Nätverk finns för t ex institutionernas utbildningsansvariga och forskarutbildningsansvariga, fakulteternas utbildningsledare och forskarutbildningshandläggare samt för studievägledare, utbildningsadministratörer och kommunikatörer.
- Rektors **strategimöten** har teman som anknyter till kvalitetsarbetet, t ex forskningsanknytning, studentinflytande, pedagogisk utveckling, vision och strategier, jämställdhet samt kompetensförsörjning. På strategimötena, som anordnas tre gånger per termin, deltar universitetsledningen, dekaner, prefekter och studentrepresentanter.
- **Seminarier** som kvalitetsutskottet anordnar har teman som relaterar till identifierade behov och önskemål från fakulteter och institutioner. Seminarierna riktar sig till medarbetare på GU:s tre nivåer och studentrepresentanter, för lärande och utbyte av erfarenheter. Som en följd av synpunkter som framkommer vid seminarierna utvecklas stöddokument och rutiner.

Studentrepresentanters engagemang och medansvar i beredande och beslutande organ och mötesföra samt via kursvärderingar, de individuella studieplanerna och andra former för studentdialog är av central betydelse för universitetets utveckling. GU verkar för att studenter även i andra sammanhang och på alla nivåer känner delaktighet, ansvar och engagemang för kvaliteten i verksamheten. En miljö där dessa möjligheter samverkar är en förutsättning för kvalitetsutveckling och är också en utgångspunkt i kvalitetsarbetet.

På universitetsgemensam nivå deltar studentrepresentanter på till exempel rektors verksamhetsdialoger samt rektors strategimöten (se ovan) tillsammans med universitetsledningen, dekaner och prefekter för samtal, analys och diskussion. Studentkårspresidier och doktorandrepresentanter träffar universitetsledningen på frukostmöten två till tre gånger per termin. Vid frukostmötena är det studentrepresentanterna som föreslår agendan. Dessa möten bidrar till en direkt dialog mellan universitetsledningen och kårerna i olika sakfrågor.

För att underlätta studentrepresentanternas möjlighet att känna delaktighet och ansvar i deras förtroendeuppdrag genomför GU och GUS tillsammans en utbildning för studentrepresentanter. För doktorander finns en universitetsgemensam obligatorisk introduktionsdag där Göteborgs universitets doktorandkommitté (GUDK) presenterar sitt arbete samt uppmuntrar de nya doktoranderna att engagera sig i olika typer av organ. Denna introduktionsdag utvecklas under hösten 2020 i samarbete med GUDK för att tillse att innehållet är väl anpassat till vad doktoranderna efterfrågar som viktigt att kommunicera vid detta tillfälle.

Exempel på systematiska modeller som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 1.4

Konstnärliga fakultetens terminsutvärderingar. En gång per termin erbjuder programansvarig programmets studenter att komma med förslag till dagordning för ett möte mellan studenter, programansvarig och lärare. Fokus för utvärderingen är förbättringsmöjligheter över tid samt att genomföra en översyn av programmet som helhet. Utvärderingen sammanfattas skriftligt med åtgärder och ansvar och återkopplas till alla mötesdeltagare.

Samhällsvetenskapliga fakultetens kurskonferenser. Utöver kursutvärderingar arbetar fakultetens institutioner med regelbunden kollegial granskning av kurser i form av kurskonferenser. Grundmodellen är att kurser, med jämna mellanrum, granskas av någon eller flera kollegor som inte själva är involverade i kursen. Kurserna genomlysas med avseende på dess konstruktiva länkning tillsammans med resultat av tidigare kursvärderingar. Kurskonferenserna leder ofta till revidering av kursplaner eller litteraturlistor.

GU:s systematiska modell för intern och extern benchmarking. Teman för projekten har varit forskarutbildningen (sex projekt), kursvärderingar (två projekt), studievägledning (två projekt), examensarbetsprocessen (två projekt) och arbetslivsperspektiv i utbildningen (två projekt). I varje projekt deltar 4-6 institutioner på frivillig basis med lärar- och studentrepresentanter. Utvärderingar visar att deltagarna känt stort engagemang och att projekten lett till effektiva förbättringar i verksamheten. Projektresultaten har också spridits och diskuterats vid fakulteternas utbildningsberedningar.

ARK är en modell för arbetsmiljöutveckling, utvecklad för och av universitetssektorn. Syftet med ARK är att bidra till en inspirerande arbetsmiljö. Med utgångspunkt i en enkätundersökning anordnas bl a kartläggningmöten för alla medarbetare. GU har lämnat strukturen med en traditionell arbetsmiljöenkät och gick 2019 över till ARK för att stimulera till fördjupad delaktighet i förbättringsarbete gällande arbetsmiljön.

Utbildningsutvärdering med extern bedömning

I GU:s utbildningsutvärderingar är utbildningarnas lärar- och studentrepresentanter delaktiga i framtagandet av underlagen och i det uppföljande arbetet med utarbetande av åtgärdsplan. Vidare intervjuas representanter för lärare och studenter vid platsbesök. Många fakulteter har

valt att ha med en GU-intern bedömaren vilket ger en god insyn i och inspel till kvalitetsarbetet på en annan institution eller fakultet och underlättar samtidigt arbetet i bedömargruppen då den interna bedömare bidrar med kunskap om GU:s organisation och övergripande kvalitetsarbete. Hittills (november 2020) har 36 anställda och 33 studenter deltagit som bedömare i utvärdering av utbildning vid GU där de inte själva verkar/studerar.

1.5 Lärosätet säkerställer att de resultat och slutsatser som genereras av kvalitetssystemet systematiskt tas tillvara i den strategiska styrningen, kvalitetsarbetet och i utvecklingen av kvalitetssystemet

Strategisk utveckling

Årligen till och med 2020 har handlings- och verksamhetsplaner (HP/VP) kopplade till Vision 2020 utgjort grunden för universitetets planerings- och uppföljningsmodell. Universitetsledningen, fakulteterna, universitetsbiblioteket och gemensamma förvaltningen utarbetar varje höst sådana planer för det kommande kalenderåret och rapporterar uppföljning av dem ett drygt år senare. För universitetsledningens HP/VP gällande avsnittet utbildning diskuteras formulering av åtgärder vid UN:s internat och vid forskarutbildningsutskottets första höstmöte samt beslutas av rektor. På fakultetsnivå behandlas HP/VP i beredningsorganen och beslutas av fakultetsstyrelsen. Även institutioner utarbetar handlings- och verksamhetsplaner eller motsvarande måldokument, vars genomförande och uppföljning kommuniceras med respektive fakultetsledning. Planerna har varit vägledande och fungerat som ett viktigt verktyg för universitetets utvecklingsarbete. De har innehållit prioriterade åtgärder för att nå målen i Vision 2020 och strukturerats inom visionens tre områden forskning, utbildning och arbetsmiljö. De åtgärder som anges under området utbildning har en tydlig koppling till kvalitet och kvalitetsutveckling.

Exempel från åtgärder i HP/VP som bidrar till strategisk utveckling av verksamheten

Initiera en fakultetsgemensam diskussion om kvalitet inom utbildning på forskarnivå i relation till de akademiska grundvärdena – kritiskt förhållningssätt och hög integritet (*Humanistiska fakulteten, HP/VP 2020*)

Arbeta med jämställdhetsintegrering i våra utbildningar (*IT-fakulteten, HP/VP 2020*)

Vidareutveckla arbetet med Assurance of Learning och implementera Assurance of Learning i all utbildning (*Handelshögskolan, HP/VP 2020*)

Från 2021 gäller ett nytt visionsdokument: *Ett universitet för världen* med tillhörande *Universitetsgemensamma mål och strategier för 2021–2024*. Från 2022 gäller en samlad planerings- och uppföljningscykel som ska utgå från de nya universitetsgemensamma målen och strategierna. Såväl universitets- som fakultetsnivå utarbetar inom ramen för den nya cykeln treåriga *Mål och strategier* som konkretiseras i årliga verksamhetsplaner.

Fakulteternas årliga kvalitetsrapporter utgör en källa för fortsatt utveckling av kvalitet och kvalitetsarbete vid såväl fakulteten som på universitetsgemensam nivå. En annan källa är de särskilda sammanställningar av och diskussioner om utbildningsutvärderingarnas bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner som kvalitetsutskottet och forskarutbildningsutskottet genomför två gånger per år. Syftet är att få en helhetsbild och uppslag till åtgärder att arbeta med på en strategisk universitetsgemensam nivå. De sammanfattas i den årliga kvalitetsrapporten som föredras för universitetsledningen och universitetsstyrelsen samt utgör underlag för fördjupade diskussioner i forskarutbildningsutskottet och vid UN:s årliga internat.

Därutöver föredrar varje fakultetsledamot vid UN:s internat ett gott exempel från sitt kvalitetsarbete som valts ut i dialog med UN:s ordförande och kvalitetsamordnaren med

uppslag från fakultetens kvalitetsrapport. Dessa föredragningar har lett till konkret utvecklingsarbete vid flera av de andra fakulteterna.

Utdrag ur protokoll, UN:s internat 2019, som visar fakultetsledamöternas svar på: Vad tar du med dig från de andra fakulteterna till den egna verksamheten utifrån dagens presentationer av goda exempel i kvalitetsarbetet?⁸

Humanistiska fakulteten: Mycket goda och stimulerande exempel från kvalitetspolicyns process 1 (Samhällsvetenskapliga, Naturvetenskapliga och Konstnärliga fakulteten) tas med för det vidare arbetet vid fakulteten.

Konstnärliga fakulteten: Värdefullt från alla, men inte minst erfarenheter från Sahlgrenska Akademin om studenters beroendeställning kommer att användas, samt från Utbildningsvetenskapliga fakulteten om kompetensförsörjning.

Sahlgrenska Akademin: Den strategiska kompetensförsörjningen (Utbildningsvetenskapliga fakulteten) är intressant då fakulteten behöver ta ett större tag om detta. Önskar också ta del av enkäten från IT-fakulteten. Kommer att bjuda in representant från Handelshögskolan för att tala om "First year experience".

Utbildningsvetenskapliga fakulteten: Mycket inspirerande, inte minst Samhällsvetenskapliga fakultetens dialoger angående kvalitetspolicyns process 1, då vår egen fakultet, som redan har en mängd mallar som används i stor utsträckning, behöver mer muntlig rapportering i form av levande dialoger med fokus på utveckling.

Naturvetenskapliga fakulteten: Ser goda möjligheter att dra nytta av erfarenheter från Humanistiska fakulteten vad gäller rekryteringsinsatser samt kommer fortsatt att följa Handelshögskolans "First year experience", för att se om det går att användas vid de egna utbildningsprogrammen.

Handelshögskolan: Tar med från Samhällsvetenskapliga och Konstnärliga fakulteten om former för årlig uppföljning. Även Sahlgrenska akademins projekt för vidare diskussioner om jämställdhetsintegrering och Utbildningsvetenskapliga fakultetens arbete med strategisk kompetensförsörjning.

IT-fakulteten: Naturvetenskapliga fakultetens årscykel med verktyg kommer att följas upp samt Utbildningsvetenskapliga fakultetens modell för strategisk kompetensförsörjning.

PIL/ASK: Värdefullt att ta del av fakulteternas kvalitetsrapporter, kommer att presentera dem för medarbetare.

Ett av de viktigaste resultaten i kvalitetssystemet är utbildningsutvärderingarnas bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner. Åtgärdsplanerna beslutas och följs upp av fakultetsstyrelsen. Processen för resultathantering beskrivs närmare under bedömningsgrund 3.5, och exempel på resultathantering ges i 1.3, 2.1-2.4, 3.1-3.5, 4.1, 5.1 och 6.1.

Utveckling av kvalitetspolicyn

På universitetsgemensam nivå bedrivs löpande och systematiskt ett utvecklingsarbete baserat på de erfarenheter som kvalitetssystemet genererar. Redan 2016 påbörjades nio utbildningsutvärderingar som pilotprojekt. I samband med dessa inhämtades erfarenheter och förslag på förbättringar genom intervjuer med bedömarna och externa studentrepresentanter samt genom att kvalitetsutskottet genomförde seminarier om den praxis som började utvecklas vid fakulteterna gällande genomförandet.

Intervjuerna och seminarierna resulterade i revidering av kvalitetspolicyn och stöd-dokumenterna, samt i att en särskild vägledning respektive verktyg utarbetades för forskarutbildningen. Parallellt utarbetade de flesta fakulteter anpassade vägledningar och

⁸ Ledamoten från den Samhällsvetenskapliga fakulteten hade förhinder vid utvärderingen av goda exempel.

inventeringsverktyg. En fördel med att de GU-övergripande vägledningarna för utbildningsutvärderingar är riktlinjer och inte tvingande har inneburit att fakulteterna kan utveckla processen kontinuerligt som ett resultat av erfarenheter.

Ytterligare två revideringar av kvalitetspolicyn har därefter genomförts; i augusti 2018 och i februari 2020, och den ska även fortsatt vara föremål för revidering minst vartannat år. Revideringen 2018 innebar en utveckling av texten i process 1 (lokal kontinuerlig uppföljning och utveckling) så att tre krav från högskolelagen tydligare uppmärksammas: jämställdhet, internationalisering och hållbar utveckling. Vid revideringen 2020 justerades, förutom smärre språkliga förändringar och uppdaterade länkar, formuleringen om bedömargruppens sammansättning vid externa utbildningsutvärderingar. Syftet med justeringen, som innebär att de externa vetenskapligt/konstnärliga bedömare inte behöver vara i majoritet i gruppen, främjar att det kan ingå såväl interna GU-bedömare som arbetslivsrepresentanter i bedömargrupperna, utan att gruppen nödvändigtvis blir så stor. De externa vetenskapligt/konstnärliga bedömare måste fortfarande vara minst två i varje grupp.

Parallellt med 2018 och 2020 års revidering av kvalitetspolicyn har en översyn och utveckling genomförts vad gäller de fyra stöddokumenterna och rektor har i sitt beslut fortsatt rekommenderat användning av dem eller fakultetsanpassade versioner.

Även efter de nämnda seminarierna i samband med pilotprojekten har ett antal utvecklingsseminarier genomförts med syfte att utbyta erfarenheter och ge inspel till eventuell utveckling av kvalitetspolicyn och dess stödsystem. Omständigheterna orsakade av coronapandemin under 2020 har medfört att seminarieverksamheten ställts in och skjutits upp till 2021. Dock har andra kvalitetsfrågor löpande diskuterats på ordinarie möten med t ex kvalitetsutskottet, UN, forskarutbildningsutskottet, rektors ledningsråd, fakulteternas utbildningsledare och forskarutbildningshandläggare samt i de utbildningsansvarigas nätverk. Diskussionerna har gett idéer och slutsatser om hur systemet kan och bör utvecklas. En del av dem framgår av självvärderingens avsnitt *Styrkor och utvecklingsområden* som avslutar respektive bedömningsområde.

Datum	Deltagare	Innehåll
19 maj 2016	Ansvariga fakultets- och institutionsnivå	Inför start pilotprojekten utbildningsutvärderingar – hur gör vi?
8 mars 2017	Ansvariga fakultets- och institutionsnivå (4 fakulteter, tidiga projekt)	Erfarenheter pilotprojekten, utbildningsutvärderingar – hur går det?
21 april 2017	Ansvariga fakultets- och institutionsnivå (4 fakulteter, sena projekt)	Erfarenheter pilotprojekten, utbildningsutvärderingar – hur går det?
28 april 2017	GU-interna bedömare, student-representanter, sekreterare	Erfarenheter pilotprojekten, utbildningsutvärderingar
7 sept 2017	Ansvariga på fakultetsnivå	Inför start – skarpt läge utbildningsutvärderingar
7 dec 2018	Ansvariga på fakultetsnivå	Erfarenhetsutbyte, pågående utbildningsutvärderingar
8 okt 2019	Ansvariga vid fakultets- och institutionsnivå, studentrepresentanter	Erfarenhetsutbyte, pågående utbildningsutvärderingar
8 maj 2020	Forskarutbildningsansvariga på fakultets- och institutionsnivå (Zoom)	Kvalitetsarbetet i forskarutbildningen – hur kan det beskrivas i GU:s självvärdering i samband med UKÄ:s granskning?

4 dec 2020	Forskarutbildningsansvariga på fakultets- och institutionsnivå (Zoom)	Tema 1: Forskarutbildningsutvärderingar: goda exempel, gemensamt lärande och utbyte av goda idéer. Tema 2: Hur kan vi använda ISP-verktyget på ett så konstruktivt sätt som möjligt?
2 april 2020 vt 2021	Kursansvariga, programansvariga/motsvarande, utbildningsansvariga, studentrepresentanter	Kursvärderingar och studenternas erfarenheter – hur blir de en bra grund för kursutveckling?
15 maj 2020 vt 2021	Fakultets- och institutionsledning, fakultetsstyrelseledamöter, utbildningsledare, utbildningsansvariga, programansvariga, studentrepresentanter	Utbildningsutvärderingarnas åtgärdsplaner – hur effektiva är åtgärdena?
9 okt 2020 vt 2021	GU-interna bedömare, utbildningsutvärderingar	Lärdomar, erfarenheter, tips för utveckling av våra utbildningsutvärderingar
2021	Kursansvariga, programansvariga/motsvarande, utbildningsansvariga, studentrepresentanter	Fortsatt integrering av jämställdhet i utbildningarnas utformning och genomförande – hur går det och hur går vi vidare? Spridning av goda exempel
2021	Forskarutbildningsansvariga på fakultets- och institutionsnivå	Fortsatt integrering av jämställdhet i forskarutbildningarnas utformning och genomförande – hur går det och hur går vi vidare? Spridning av goda exempel

Universitetsgemensamma seminarier om GU:s kvalitetspolicy och kvalitetsarbete 2016-2021

1.6 Lärosätet säkerställer att den information som genereras av kvalitetssystemet publiceras och kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter och får en spridning inom organisationen

En av de grundläggande utgångspunkterna för GU:s kvalitetskultur är en öppen redovisning av kvalitetsarbetet. Detta visar på tilltro till förmågan att utvecklas och ger starka incitament för alla att måna om att verksamheten håller hög kvalitet. Det bidrar även till att sprida goda exempel inom och utanför GU.

För att säkra att information om kvalitetssystemet och dess resultat finns tillgänglig och är lätt att hitta finns en universitetsgemensam webbsida där information som genereras av kvalitetssystemet publiceras. Sådan information inkluderar fakulteternas och GU:s årliga kvalitetsrapporter, bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner samt stöddokument för implementering av kvalitetspolicy. Fakulteterna har också egna webbsidor om sitt kvalitetsarbete så att medarbetare, studenter och andra lokala intressenter snabbt och enkelt kan få tag på information och rapporter som är relevanta för det egna arbetet. På den centrala kvalitetswebben finns länkar till dessa fakultetssidor.

En universitetsgemensam webbsida finns också för universitetsledningens och fakulteternas handlings- och verksamhetsplaner och uppföljningsrapporter kopplade till dessa planer. Detta bidrar till möjligheten att få en övergripande bild och att göra jämförelser inom hela universitetet.

För spridning av information om kvalitetsarbetet och dess resultat är olika slag av möten och dialoger på alla nivåer en viktig kanal. Såväl agendor och underlag inför möten, som

protokoll och föredragarnas ppt-bilder efter möten, tillgängliggörs på olika sätt och till olika grupper. T ex sprids protokoll från fakultetsstyrelser aktivt till berörda och också alltid via webb, där i vissa fall även underlaget finns tillgängligt. För UN:s del finns protokoll på webb, medan såväl underlag som protokoll och föredragarnas ppt-bilder finns i en gemensam elektronisk mapp ("GU-box"). Förutom ledamöterna har även fakulteternas utbildningsledare och en rad övriga intressenter tillgång till mappen. Denna grupp får också alla mailutskick som går till UN. Kvalitetsutskottets och forskarutbildningsutskottets minnesanteckningar är stående meddelanden vid UN:s möten och finns på respektive utskotts webbsida.

Genom avrapportering i organ och möten av ärenden som behandlats i andra sammanhang på lägre, högre eller samma organisatoriska nivå sprids resultat av kvalitetssystemet på ett effektivt sätt för berörda instanser på olika nivåer. Samtalet bidrar också till att upprätthålla en kvalitetskultur där universitetets anställda och studenter kan känna delaktighet, ansvar och engagemang för kvaliteten i verksamheten.

Nedan följer en redogörelse för några viktigare typer av information och genom vilka kanaler och fora denna kommuniceras och når berörda intressenter.

Resultaten av **kursvärderingar** ska kommuniceras till såväl de studenter som deltog i kursen som till studenter i nästa kursomgång. Många indikationer från både studenter och andra berörda tyder dock på att det finns återkommande brister i detta förfarande. För att förbättra situationen har åtgärder genomförts på såväl lokal som central nivå. T ex är en utvecklad hantering av kursvärderingar ett återkommande tema i utbildningsutvärderingarnas åtgärdsplaner och styrdokumentet *Regler för studier (27)* reviderades under 2020, bl a för att tydligare betona vikten av återrapporteringsprocessen.

Studenter är representerade i **lokala beredande och beslutande organ**, t ex institutionsråd, utbildningsberedningar och fakultetsstyrelser, där övergripande resultat av kurs- och programvärderingar, bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner från utbildningsutvärderingar, underlag inför inrättande av nya utbildningar, nya och reviderade kursplaner etc. föredras och beslutas. På liknande sätt får studentrepresentanterna i **centrala beredande och beslutande organ**, t ex forskarutbildningsutskottet, kvalitetsutskottet, UN, universitetsstyrelsen och rektors beslutsmöte, ta del av mer övergripande information om utbildningskvalitet i form av exempelvis fakulteters kvalitetsrapporter och den årliga GU-övergripande kvalitetsrapporten.

Den information som genereras i samband med **utbildningsvärdering med extern bedömning** kommuniceras med en lång rad instanser och intressenter inom och utom organisationen. Sammanställningen av **underlag** för utvärderingen involverar kursansvariga och övriga lärare inom utbildningen, studierektor/programledare, utbildningsansvarig på berörd institution, utbildningsberedning, programråd (vilket för program med tydlig yrkeslivsanknytning inkluderar arbetslivsintressenter), institutionsråd och prefekt.

Bedömarutlåtandena kommuniceras till de grupper som nämnts ovan och behandlas av lärare och utbildningsansvariga i samband med att **åtgärdsplaner** utarbetas. Dessa i sin tur kommuniceras och diskuteras på institutionsnivå innan de behandlas av utbildningsberedning på såväl institutions- som fakultetsnivå inför beslut i fakultetsstyrelsen.

Kvalitetsutskottet tar del av och genomför sammanställningar av samtliga bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner för utbildningar på grund- och avancerad nivå, och forskarutbildningsutskottet gör detsamma för utbildningar på forskarnivå. Sådana analyser utgör en del av underlaget för den årliga kvalitetsrapporten och är viktiga för att identifiera de kvalitetsfrågor utskotten bör fokusera på och ger uppslag till teman för de universitetsgemensamma **seminarier** som anordnas. Även PIL, ASK och UB tar del av de resultat som genereras av utbildningsutvärderingarna avseende frågor som rör deras respektive kompetensområde.

Fakulteternas kvalitetsrapporter sprids aktivt inom UN och publiceras på webb. Den årliga universitetsövergripande kvalitetsrapporten föredras för och diskuteras med universitetsledningen, rektors ledningsråd och universitetsstyrelsen samt publiceras också som nyhetsnotis på den öppna Medarbetarportalen.

Bedömningsområde 1: Styrkor och utvecklingsområden

GU har sedan många år ett utvecklat kvalitetsarbete inom utbildningen som leder till förbättring. Det finns engagemang för utbildningsutvärderingarna och för de seminarier för erfarenhetsutbyte som genomförs löpande. Vision 2020 och dess tillhörande handlings- och verksamhetsplaner har haft positiv effekt för den generella utvecklingen av universitetet.

Utvecklingen av kvalitetsarbetet är en ständigt pågående process, och förbättringsmöjligheter uppmärksammas och åtgärdas löpande för att stärka kvalitetssystemet. En mångfald av åtgärder och förbättringar genomförs också kontinuerligt på fakultets- och institutionsnivå. Några av dessa och ytterligare utvecklingsarbete på GU-nivå, har genomförts och pågår och exemplifieras under bedömningsområde 2–6.

Balansen mellan vad som är beslutat som GU-gemensamt kvalitetssystem och frihetsgrader för hur genomförandet går till vid fakulteter och institutioner verkar vara väl avvägd givet universitetets förutsättningar. Kvalitetspolicyn följs samtidigt som fakulteterna anpassar tillämpningen till respektive verksamheter. De frivilliga inventeringsverktygen och vägledningarna har legat till grund för fakultetsanpassade uppföljningsformer.

Även om implementering av kvalitetspolicyn fungerar väl och kvalitetsarbetet är tydligt organiserat, kan det på institutionsnivå vara en utmaning att få till en hög medvetenhet hos alla medarbetare om systemets delar och om möjligheterna att inom vissa ramar anpassa det till den egna verksamheten. UN och kvalitetsutskottet har återkommande uppmärksammat betydelsen av att samtliga ledningsnivåer värnar etablerandet av en kvalitetskultur snarare än en kontrollkultur. Kvalitetsutskottet har också påbörjat ett arbete med att förtydliga informationen om hur det lokala kvalitetsarbetet och utbildningsutvärderingar ingår i ett sammanhang. Därmed kan universitetets kvalitetskultur och engagemanget för förbättringsarbetet utvecklas ytterligare.

Coronapandemin har medfört att kvalitetsutskottet inte genomfört seminarier eller initierat benchmarkingprojekt under 2020. Detta, och den generella omställning och stora påfrestning för hela verksamheten som pandemin har inneburit, kan ha medfört att vissa delar av kvalitetsarbetet har försenats. Under 2021 kommer kvalitetsutskottet att genomföra såväl de redan planerade seminarierna om kursvärderingar, åtgärdsplanernas effekt och lärande av GU-interna bedömare som seminarier med andra teman. Ett nytt projekt med GU:s benchmarkingmodell planeras också att starta under hösten 2021. Ett prioriterat tema är forskarutbildningen, där de tidigare sex projekten har gett en positiv effekt av lärande över fakultetsgränserna som utvecklar forskarutbildningen vid de deltagande institutionerna.

De närmaste åren kommer universitetet fortsatt att arbeta med utveckling av systemet som helhet och i konkreta delar. Arbetet med att ta fram strategier och aktiviteter kopplade till universitetets nya vision sker med hänsyn taget till kvalitetspolicyn. Samtidigt kan de nya strategierna också komma att föranleda ytterligare justeringar av kvalitetspolicyn. Även kvalitetspolicyns stöddokument kommer att utvecklas, och en första genomgång kommer att ske under 2021.

I slutet av den första sexårscykeln av utbildningsutvärderingar med extern bedömning, 2023, kommer en samlad analys av samtliga utbildningsutvärderingar att initieras och genomföras.

Hittills har löpande analyser kunnat ge en generell bild av de genomförda utbildningsutvärderingarna, vilket än så länge är ca en tredjedel av det totala antalet.

Parallellt ska en grundlig analys genomföras av hur kvalitetsarbetet för utbildningsverksamheten respektive forskningsverksamheten kan samverka mer. Erfarenheter från flera tidigare genomförda modeller – t ex fakultetsaudit, benchmarking, forskningsutvärderingen RED19 och pågående utbildningsutvärderingar – kommer att ingå i analysen, och troligen på olika sätt återanvändas i en eventuellt förnyad form av verksamhetsutvärdering. En sådan analys och ett ställningstagande som följd av den bör vara genomförd i god tid inför universitetets nästa egeninitierade forskningsutvärdering, dvs ca år 2025.

Bedömningsområde 2: Förutsättningar

2.1 Lärosätet säkerställer att den undervisande personalens kompetens motsvarar utbildningsverksamhetens behov

2.2 Lärosätet säkerställer att de tillhandahåller en främjande miljö som ger undervisande personal möjlighet att utveckla såväl sin pedagogiska kompetens som sin ämneskompetens, samt förutsättningar att bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt

Handläggningsordningar för inrättande av ny utbildning/forskarutbildning bidrar till säkerställande av bedömningsgrunderna genom frågorna:

Grundnivå och avancerad nivå:

Redovisa tillgången på tillsvidareanställda vetenskapligt/konstnärligt kompetenta och högskolepedagogiskt utbildade lärare, doktorander och eventuell annan personal som medverkar i utbildningen. Redovisa deras möjligheter till högskolepedagogisk och annan kompetensutveckling.

Forskarnivå:

Hur är tillgången till disputerade handledare med docent- och professorskompetens och som även har genomgått handledarutbildning?

Kvalitetspolicyns process 1 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunderna och i inventeringsverktygen finns bl a följande frågor:

Grundnivå och avancerad nivå:

- Finns former för hur man säkrar att utbildningens behov beaktas vid rekrytering av lärare/forskare?
- Behöver den vetenskapliga/konstnärliga kompetensen förstärkas?
- Behöver den allmänna respektive ämnesspecifika högskolepedagogiska kompetensen förstärkas?
- Vilka forum för ämnesdidaktiska diskussioner finns/behövs?
- Vilka former för pedagogiska samtal finns/skulle behövas i verksamheten?

Forskarnivå:

- Finns ett kontinuerligt arbete med att säkra tillräckliga handledarresurser samt lärare/handledares vetenskapliga/konstnärliga och pedagogiska kompetens?
- Finns ett kontinuerligt arbete med att säkra att kvaliteten på handledning och undervisning är hög och av tillräcklig omfattning?
- Finns fungerande fora för handledare/lärares diskussion om utbildningens kontinuerliga utveckling?

Kvalitetspolicyns process 2 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunderna genom det fjärde kriteriet:

- Lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens samt att antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll.

Lärosätets vision om att utbildning ska bedrivas i kompletta akademiska miljöer tar sig uttryck i målsättningar om att all utbildning ska vara forskningsanknuten, och att all forskning ska vara utbildningsanknuten. Lärarnas vetenskapliga/konstnärliga och högskolepedagogiska/didaktiska kompetens är i detta sammanhang lika viktiga. Till detta kommer professionsutbildningarnas behov av en tydlig koppling mellan utbildningarna och professionen vilket bland annat sker genom att knyta adjungerade lärare till utbildningen. Strategisk rekrytering och kompetensförsörjning samt möjlighet till vetenskaplig och högskolepedagogisk kompetensutveckling för lärare är förutsättningar för att åstadkomma kompletta akademiska miljöer.

Rätt kompetens för varje utbildning

I planeringen för inrättande av nya utbildningar görs en inventering av tillgången på lärare, doktorander och annan personal som behövs i utbildningen. Lärarnas vetenskapliga/konstnärliga meritering, högskolepedagogiska kompetens och forskningsprofiler i relation till utbildningens innehåll bedöms av fakultetsstyrelsen i samband med inrättandet av utbildningen och ligger också till grund för det samråd som sker i UN. Vid inrättande av nya forskarutbildningsämnen genomförs därutöver kontroll av tillgången till disputerade handledare med docent- och professorskompetens och vilka av dem som har genomgått handledarutbildning. Minst en av handledarna måste uppfylla dessa krav.

För att säkerställa arbetslivsanknytning i utbildning är det vanligt t ex inom professionsutbildningar och konstnärliga utbildningar att engagera personer från arbetslivet. Verksamma konstnärer, personal inom hälso- och sjukvård och lärare inom skolverksamhet är till exempel nödvändiga för kvaliteten i utbildningarna.

Genom arbete och uppföljning inom ramen för kvalitetspolicyns process 1 uppmärksammas återkommande huruvida den existerande vetenskapliga/konstnärliga, pedagogiska och professionsanknutna kompetensen behöver förstärkas.

Alla lärare vid universitetet har rätt att ägna minst 10% av arbetstiden åt forskning och/eller kompetensutveckling inom det egna ämnesområdet eller annan kompetensutveckling av vikt för det egna arbetet.⁹ Institutionsnivån avgör utifrån egna förutsättningar och analyser, i vilken mån ytterligare tid för forskning och/eller kompetensutveckling kan erbjudas lärare. På individuell nivå är ämnesmässig kompetensutveckling en stark drivkraft som gynnas av tydliga befodringsvägar.

Prefekten är den som ansvarar för att utforma tjänsteförhållanden så att lärare ges möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling och att aktivt medverka både i utvecklingsprojekt, forskningsseminarier och i den universitetspedagogiska utvecklingen. Vid varje institution finns även en utbildningsansvarig med ansvar att skapa miljöer och forum som gynnar högskolepedagogiskt utvecklingsarbete och engagerar medarbetare att delta i diskussion och erfarenhetsutbyte inom lärarkollegiet. Det är därmed prefekt som tillsammans med institutionens utbildningsansvariga planerar och följer upp det pedagogiska utvecklingsarbetet.

En gemensam kunskapsinfrastruktur i form av Universitetsbiblioteket (UB) erbjuder också goda förutsättningar för den undervisande personalens kompetensutveckling på kort och lång sikt. Med sina åtta filialer är det ett av Sveriges största forskningsbibliotek och har omfattande samlingar till stöd för såväl forskning som utbildning på alla nivåer. Under åren har UB genomgått en förändringsprocess för att bättre kunna tillgodose behoven av digitalt tillgängligt material samtidigt som de fysiska samlingarnas tillgänglighet också säkras. Det sistnämnda sker delvis genom satsningar på digitalisering av böcker och tidskrifter, vilket ökar tillgängligheten till material som är viktigt för lärarnas kompetens och kompetensutveckling.

Rekrytering

Ett väl fungerande och långsiktig strategiskt rekryteringsarbete är en förutsättning för att säkerställa hög och ändamålsenlig lärarkompetens. I rekryteringsprocessen tas en anställningsprofil fram av berörd institution efter samråd med respektive fakultets

---

⁹Arbetsavtalet är för närvarande under förhandling, med en ambition om att öka denna miniminivå.

lärarförslagsnämnd, som har till uppgift att kvalitetssäkra och bereda läraranställningar på högre nivå. Tydlighet i termer av ämnesbenämning, ämnesinnehåll/beskrivning, arbetsuppgifter, behörighet, bedömningsgrunder och övriga kvalifikationskrav ger goda förutsättningar för att anställa medarbetare som motsvarar universitetets behov.

Exempel på hur det strategiska rekryteringsarbetet är organiserat

- Sahlgrenska Akademin har inrättat *Rådet för rekrytering av lärare* som bland annat har som uppgift att ta fram en gemensam kompetensförsörjningsplan för fakulteten i sin helhet.
- Samhällsvetenskapliga fakulteten har valt en modell där rekryteringskommittéer finns på respektive institution och har till uppgift att kontinuerligt, utifrån verksamhetsbehov och mål, undersöka möjliga kandidater inom och utom landet.
- Konstnärliga fakulteten följer upp institutionernas kompetensförsörjningsplaner vid de årliga verksamhetsdialogerna.

I syfte att säkra kvaliteten i rekryteringsprocesserna finns HR-stöd vid varje institution. Som stöd för prefekter, andra chefer och HR-personal gällande rekryteringsarbete finns bl a två heldagsutbildningar: *Rekrytering för chefer* samt *Kompetensbaserad rekrytering*.

Behörighetsgivande högskolepedagogisk kompetensutveckling

Engagerande högskolepedagogik lyfts i Vision 2020 och i kvalitetspolicyn fram som avgörande för en hög utbildningskvalitet och i GU:s *Anställningsordning för lärare* (17) slås fast att den pedagogiska skickligheten innebär förmåga att utveckla, leda och genomföra utbildning av hög kvalitet, framgångsrik handledning av studerande till goda resultat och förmåga till utarbetande av kvalificerat utbildningsmaterial.

Behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning om tio veckor är ett minimikrav för lärare. Internutbildning erbjuds i form av tre obligatoriska kurser. Därutöver finns en kurs som ger behörighet att handleda doktorander samt en påbyggnadskurs för erfarna handledare med syfte att stimulera erfarenhetsutbyte kring rollen som handledare. Kurserna organiseras och genomförs av Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande (PIL), som också erbjuder andra kurser om t ex bedömning och examination samt digitala undervisningsformer. Lärare som har högskolepedagogisk utbildning från andra lärosäten, har genomfört GU:s tidigare högskolepedagogiska kurser eller skaffat sig högskolepedagogisk kompetens på annat sätt kan ansöka om att få sina meriter prövade och erkända. Vid rektors verksamhetsdialoger med fakultetsledningarna har statistik angående den formella högskolepedagogiska kompetensen återkommande uppmärksammats för att stimulera till ytterligare åtgärder och vid utnämning till professor säkerställer rektor att kravet på formell högskolepedagogisk utbildning är uppfyllt.

Doktorander som undervisar ska ha genomgått grundläggande högskolepedagogisk utbildning senast ett år efter antagning. Då efterfrågan vissa terminer har varit stor har inte alla doktorander fått kursplats när de önskar, vilket upplevts som ett stressmoment. På Sahlgrenska akademien har situationen kunnat förbättras genom att tillämpa en fakultetsintern prioriteringsordning. Den möjliggör att doktorander kan prioriteras och respektive institution får kursplatser i relation till sitt söktryck.

Kontinuerlig högskolepedagogisk kompetensutveckling och andra resurser för lärarnas arbete

Utöver de formellt behörighetsgivande högskolepedagogiska kurserna erbjuder PIL och ASK en rad kompetensutvecklande kurser och workshoppar för lärare. Innehållet i dessa formas genom årliga dialoger mellan PIL respektive ASK och fakulteterna samt genom att båda enheterna är representerade i UN som fattar beslut om verksamhetsplan för dessa enheter.

T ex har den ovan nämnda handledarkursen för erfarna handledare utvecklats som resultat av konkret önskemål från verksamheten, i detta fall via UN:s forskarutbildningsutskott. Ett annat exempel är att en av de obligatoriska högskolepedagogiska kurserna anpassats till lärare med låg anställningsgrad.

PIL organiserar också forum för erfarenhetsutbyte på universitetsgemensam nivå genom seminarier och genom att årligen anordna en konferens med fokus på högskolepedagogisk utveckling. På fakultetsnivå görs kompletterande stimulanssatsningar. Exempelvis avsätter Samhällsvetenskapliga fakulteten medel och erbjuder lärare att delta i nationella eller internationella högskolepedagogiska konferenser. Humanistiska fakulteten har inrättat ett pedagogiskt forum för pedagogisk variation och kollegialt lärande samt utvecklat pedagogiska luncher för doktorander som är intresserade av undervisning.

Under perioden 2019-2021 pågår projektet *Digital kompetens i undervisning och examination vid Göteborgs universitet* (DigiKomp) som ger stöd och kompetensutveckling för universitetets lärare inom området digitalisering av undervisning och lärande. Inom ramen för DigiKomp utlyses utvecklingsbidrag för lokala initiativ i syfte att stimulera lärare att pröva alternativa pedagogiska former.

Inom varje campusområde finns inspelningsrum där lärare kan producera utbildningsmaterial av god kvalitet samt videosalar där lärare och studenter kan interagera även när föreläsare och/eller delar av studentgruppen befinner sig på distans. Mobil utrustning gör det möjligt att arbeta på samma sätt i salar som saknar inbyggd teknik för distansarbete. Ytterligare exempel på resurser är verktyg för direkt studentrespons (Mentimeter) och digital salstentamen (DISA).

Ytterligare en delmängd gäller ALC (Active Learning Classroom) som resulterat i särskilda salar runt om på universitetet och ytterligare är projekterade. PIL erbjuder introducerande workshops med fokus på ALC-pedagogik som stöd till lärare samt organiserar *Nätverket för aktivt lärande och Active Learning Classrooms* som är öppet för alla.

För andra resurser som underlättar och effektiviserar lärarnas arbete, som t ex lärplattformen Canvas, se bedömningsgrund 2.3.

Språklig kompetensutveckling

I en starkt ökande internationalisering av både utbildningsutbud och personal är lärarnas möjlighet till högskolepedagogiskt inriktad kompetensutveckling i både svenska och engelska central. För att möta detta behov erbjuder ASK internutbildning i *Svenska som undervisnings-språk* respektive *English as language of instruction*. Därutöver har institutionen för svenska språket ett universitetsgemensamt uppdrag att erbjuda kurser i svenska för lärare som har annat modersmål än svenska, och resurserna har förstärkts 2020. Detta utgör ett led i universitetets strategiska arbete att stärka arbetet med att utveckla mottagandet och integrationen av internationella lärare.

Meritering till excellent lärare

Att uppmärksamma enskilda lärares pedagogiska skicklighet är en strategi inom ramen för Vision 2020 och är det också i universitetets nya vision. Ett konkret och viktigt uttryck för detta är att lärare vid GU sedan 2016 har möjlighet att meritera sig till excellent lärare och hittills finns 27 excellenta lärare. Fakultetsstyrelserna ansvarar, med stöd från PIL, för att pröva och anta excellenta lärare inom den egna fakulteten. Det sker med utgångspunkt i *Ordning för prövning av excellent lärare* (18). En förutsättning för prövning är att den sökande är forskningsaktiv. PIL tillhandahåller en lista med högskolepedagogiskt sakkunniga vid svenska lärosäten som fakulteterna kan använda.

I syfte att tillvarata de excellenta lärarnas kompetens och främja att den kommer kollegiet som helhet tillgodo erbjuds de excellenta lärarna två månaders GU-gemensam finansiering. Fakulteten, den excellenta läraren och dennes prefekt bestämmer lämplig insats. Ambitionen är att konkret stötta det kollegiala pedagogiska lärandet utifrån visionsdiskussionen att GU inte endast vill vara en forskningsbaserad akademi utan även en pedagogiskt främjande akademi.

Inom respektive fakultet nyttjas excellenta lärares kompetens i utvecklingsprojekt och som kollegialt stöd, till exempel genom att de anordnar pedagogiska utvecklingsseminarier eller stimulerar till ökad användning av nya digitala undervisningsformer.

Utbildningsutvärdering med extern bedömning

I en hög andel av utbildningsutvärderingarnas bedömarutlåtanden lyfts lärarnas vetenskapliga/konstnärliga kompetens och förankring i forskning fram som styrkor. Några bedömargrupper pekar dock på behov av att stärka vissa ämneskompetenser genom rekrytering eller, t ex i tvärvetenskapliga utbildningar, utveckla samarbeten med andra institutioner där relevant kompetens finns. Utbildningarnas profilering genomlysades således utförligt i relation till lärarnas ämnesmässiga kompetens. Lärarnas formella högskolepedagogiska kompetens uppmärksammas också i bedömarutlåtandena, liksom fall där behov av ett mer tematiskt eller riktat kompetensutvecklingsbehov finns.

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 2.1

En nulägesanalys och en treårsplan avseende utbildningens behov av lärarkompetens utvecklas för att stärka det strategiska rekryteringsarbetet och ämnesprofilen (*svenska som andraspråk*).

Rekrytering av en eller två lektorer pågår (*geografi*).

Rekrytering av professor pågår (*lingvistik*).

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 2.2

En modell för pedagogiskt kollegialt stöd och erfarenhetsutbyte mellan handledare utvecklas (*fotografi, kandidatprogram*).

Kompetensutvecklande insatser i lärarlaget avseende rättssäker examination genomförs (*pedagogik, kandidatprogram*).

En plan för lärares meritering till excellent lärare tas fram (*biomedicinska analytikerprogrammet*).

2.3 Lärosätet säkerställer att infrastruktur, studentstöd och läranderesurser är ändamålsenliga för studenternas och doktorandernas lärande och att dessa används på ett effektivt sätt

2.4 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att studenter och doktorander ges goda förutsättningar att genomföra utbildningen inom planerad studietid

Handläggningsordningar för inrättande av ny utbildning/forskarutbildning bidrar till säkerställande av bedömningsgrunderna genom frågorna:

Grundnivå och avancerad nivå:

Redogör för hur de fysiska och/eller virtuella undervisningsrummen är utformade. Redovisa tillgången på studieplatser (om relevant) i de lokaler där undervisningen äger rum. Redovisa tillgången på studie- och karriärvägledning vid den/de institution/er där programmet ges.

Forskarnivå:

- Hur säkerställs att doktoranderna kommer att arbeta i en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö?
- Hur säkerställs att doktoranderna kommer att ha tillgång till god infrastruktur?

Kvalitetspolicyns process 1 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunderna och i inventeringsverktygen finns bl a följande frågor:

Grundnivå och avancerad nivå:

- Finns ändamålsenligt och utbildningsintegrerat studentstöd för att bidra till studenternas lärande, vad gäller t ex studievägledning, språkhandledning, stöd till studenter med funktionsnedsättning, studieplatser, biblioteksresurser?
- Är webbinformation aktuell och lättillgänglig för studenter?
- Fungerar kommunikationen med studenter via Canvas tillfredsställande?
- Finns rutiner för att tidigt fånga upp studenter som behöver stöd?
- Används systematisk uppföljning av genomströmning på grupp- respektive individnivå som grund för kursutveckling och stödåtgärder?

Forskarnivå:

- Finns ändamålsenligt stöd för doktoranderna vad gäller språkhandledning, stöd vid funktionshinder, arbetsplatser, IT-infrastruktur, bibliotek, ohälsosam stress/arbetsmiljö?
- Är webbinformation aktuell och lättillgänglig för doktorander?
- Finns rutiner och arbetssätt som säkrar att doktorander har en god fysisk och psykosocial studiemiljö?
- Används de individuella studieplanerna aktivt som ett verktyg för planering, utveckling och uppföljning?

Kvalitetspolicyns process 2 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunderna genom det sjunde kriteriet:

En för alla studenter/doktorander tillgänglig och ändamålsenlig studie- och lärmiljö föreligger

Infrastruktur och läranderesurser

För att tillse god infrastruktur, studentstöd och läranderesurser finns vid GU ett flertal system och plattformar. Dessa ger studenterna förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen och genomföra den inom planerad studietid.

Lärplattformen *Canvas* används som ett informations- och kommunikationsnav för i princip all utbildning vid universitetet, även om dess funktioner utnyttjas i olika hög grad beroende på utbildningstyp och undervisningsform. För nätbaserade kurser och särskilt i samband med coronapandemin spelar lärplattformen en avgörande roll eftersom de allra flesta interaktioner mellan studenter och lärare sker i lärplattformen eller i externa verktyg som länkas därifrån, t ex videomötesverktyget Zoom.

Canvas infördes vid GU under 2019 vilket innebar att den tidigare lärplattformen GUL fasades ut. Effekter av införandet har ännu inte utvärderats mer systematiskt. Det allmänna intrycket är dock att Canvas i stort sett uppfyller kraven på en ändamålsenlig och effektiv lärplattform för kurser och utgör en samlad resurs för både studenter och personal. En negativ effekt av övergången till Canvas är att den möjlighet som fanns i GUL till kursvärderingar integrerade i lärplattformen har försvunnit, varför ett utvecklingsarbete med en pilotstudie för att ta fram ett sådant verktyg nu pågår.

Utöver Canvas finns andra resurser och stödfunktioner som bidrar till ett ändamålsenligt studentstöd. En sådan är *Studentportalen* på GU:s webb. Studentportalen är en resurs- och länksamling som t ex innehåller söktjänster för kursplaner, litteraturlistor och scheman, länkar till Ladok, studievägledning, särskilt pedagogiskt stöd för studenter med funktionsnedsättning, studenthälsovård och studentkårer samt information om studentkonto, GU-mail och GU-kortet (ett kombinerat passerkort, student-id, biblioteks- och utskriftskort). Studentportalen kan struktureras på programnivå och når både presumtiva och nuvarande studenter. Ett ytterligare system är *Ladok 3* som utgör en viktig infrastruktur för studenter då systemet till exempel hanterar ansökan till kurser inom program, kursintyg och betygsrapportering.

För doktorander och presumtiva doktorander finns den övergripande *Doktorandportalen* där t ex information utifrån utbildningens olika etapper och aktiviteter finns att tillgå: ”Från antagning till disputation”. Via Doktorandportalen nås också en särskild universitetsgemensam kurskatalog för forskarutbildningskurser (FUBAS). Kurskatalogen togs fram efter önskemål från Göteborgs universitets doktorandkommitté och medför att doktoranderna lättare hittar relevanta kurser över fakultetsgränserna.

I *Regler för utbildning på forskarnivå - Doktorandreglerna* (19) regleras stöd och läranderesurser som gäller t ex handledning och godtagbara studievillkor, tillgång till arbetsplats och nödvändig utrustning, individuell studieplan och dess syfte att säkerställa att utbildningen bedrivs och följs upp på ett effektivt sätt. Doktorandreglerna uppfattas som bra och användbara, inte minst för att säkerställa doktorandernas rättigheter. Under hösten 2020 genomförs en revidering av reglerna i samarbete med doktorandrepresentanter.

UB har en avgörande roll för att stödja GU:s studenter i deras lärande. Dels tillhandahåller biblioteket en viktig infrastruktur av fysiska och digitala samlingar, inklusive kurslitteratur och databaser, dels erbjuder UB undervisning i informationssökning som utformas i samverkan med institutionerna för att vara anpassad till de olika utbildningarnas innehåll och krav. Denna del av UB:s verksamhet har blivit alltmer betydelsefull för att säkerställa att universitetets studenter har förutsättningar för att möta mängden av information i samhället både som medborgare och i sitt kommande arbetsliv inom och utom akademien. Särskilda moduler finns i Canvas och vid flera fakulteter ingår dessa i obligatoriska kurser på forskarnivå och som strimmar i utbildningsprogram. UB erbjuder också studenterna lär- och studiemiljöer, och genom att möta studenterna i olika situationer skapas en bild av vilket stöd de behöver för att genomföra sina studier. UB omprövar kontinuerligt sitt utbud och har systematiska kontakter med enheter som ASK och PIL för att skapa förutsättningar för ett pedagogiskt stöd oberoende av organisatorisk tillhörighet.

Under åren 2015–2018 pågick projektet *Infrastruktur för nätburen undervisning och blended learning* (INU) som drevs via PIL-enheten efter initiativ och beredning i UN. Denna strategiska satsning innebar att den universitetsgemensamma infrastrukturen stärktes (se 2.1-2.2) och att användningen av digitala pedagogiska resurser i undervisningen ökade.

Fysiska studie- och lärmiljöer

Utformningen av studie- och lärmiljöerna har vid GU länge präglats av fysiska rum för lärande som begränsat valet av undervisningsformer. På senare år har detta förändrats, dels genom de möjligheter den digitala utvecklingen aktualiserar och dels i samband med de pågående och framtida om- och nybyggnationer som pågår och planeras vid GU. Vid många utbildningar förekommer också mer specialiserade studie- och lärmiljöer. Till sådana fysiska miljöer hör laboratorier, verkstäder, ateljéer, arkeologiska utgrävningar, fältstationer, marina forskningsfartyg, teatrar och botaniska trädgårdar.

Hösten 2017 initierade UN en samlad diskussion om studenternas framtida studie- och lärmiljöer, vilket bl.a. resulterade i en kartläggning, sammanfattad i rapporten *Studie- och lärmiljöer vid Göteborgs universitet*, av pågående och planerade projekt vid GU, studenternas framtida behov, det rådande forskningsläget samt andra lärosätens erfarenheter. Studien genomfördes av PIL, som också fått i uppdrag av UN att fortsatt bevaka frågan och ge verksamheten stöd i pågående och planerade byggprojekt. En riktad satsning inom INU-respektive DigiKomp-projekten är uppbyggnad av ALC (Active Learning Classroom) som resulterat i särskilda salar runt om på universitetet och ytterligare är projekterade.

Göteborgs universitets studentkårer (GUS) arbetade under 2019 med frågan om det finns tillräckligt med studieplatser vid universitetet och redovisade arbetet i en rapport, *Knô dig in*, vars slutsatser primärt är skrivna i relation till respektive fakultet samt UB. Rapporten föredrogs och diskuterades i rektors ledningsråd med tydlig uppmaning att respektive fakultet beaktar resultaten och vidtar möjliga åtgärder.

Studie- och karriärvägledning och övriga studiestödande resurser

Vid GU finns en *Policy för studie- och karriärvägledning* (28) som syftar till att tydliggöra uppdraget och stödet som studenterna kan förvänta sig av studie- och karriärvägledningen. Policyn slår bl a fast att studenter ska ges möjlighet att utifrån professionell studie- och karriärvägledning självständigt fatta välgrundade beslut om sina studie- och karriärval. Studie- och karriärvägledningen är primärt förlagd till institutionsnivå, och i vissa fall även på fakultetsnivå, och är kopplad till ämnen, program och kurser. Det finns också en universitetsgemensam studievägledning som bedriver allmän studievägledning. Gemensamma förvaltningens utbildningsenhet anordnar löpande utbildning och samordnar ett universitetsövergripande nätverk för de lokala studie- och karriärvägledarna. Utbildningsenheten följer också årligen upp och sammanställer de handlingsplaner som enligt policyn tas fram av enheterna som organiserar studie- och karriärvägledningen.

För internationella studenter finns fakultetsspecifika insatser, GU-gemensam introduktion och kurser i svenska. GU deltar med regelbundenhet i enkätundersökningen *International Student Barometer* (ISB). ISB kartlägger internationella studenters upplevelser innan de påbörjat sina studier och under studierna samt kopplar till den studiesociala situationen. Resultaten från ISB används för att utveckla stödverksamheten kopplat till internationella studenter. Resultat och förslag på insatser diskuteras och förankras i UN.

GU arbetar förebyggande och främjande med studenternas hälsa inklusive olika typer av insatser för att motverka psykisk ohälsa. Förutom studenthälsovården finns bland annat en webbkurs i stresshantering och arbetsmiljö vid distansstudier i form av inspelade webinarier

samlade på webbsidan *Hållbart studieliv*. Stödet kan bestå av olika typer av anpassningar beroende på vilken utbildning studenten läser. För att undervisning och examination ska bli så tillgängliga och inkluderande som möjligt för studenter samarbetar gemensamma förvaltningens utbildningsenhet och PIL bland annat kring utveckling av stödjande webbsidor. Stödet för studenter med varaktiga funktionsnedsättningar samordnas av utbildningsenheten.

Sedan 2018 finns en av rektor inrättad studiesocial arbetsgrupp. Arbetsgruppens uppdrag är att samordna studenthälso- och arbetsmiljöinsatser för studenter, samordna och utveckla kartläggningar av studenternas arbetsmiljö, analysera rapporter samt organisera och följa upp utbildning av studentrepresentanter. Arbetsgruppen sammanställer och analyserar årligen sitt arbete och rapporterar till Centrala arbetsmiljökommittén (CAMK).

Under våren 2020 utvärderades gruppens arbetsformer och en slutsats var att kopplingen mellan studenters arbetsmiljö/hälsa och utbildning/pedagogik behöver tydliggöras. Därför kommer som en första åtgärd den studiesociala gruppens arbete och slutsatser rapporteras och diskuteras i UN två gånger per år. Ytterligare insatser kan bli aktuella.

För universitetets studenter finns också på Studentportalen en digital resurs, framtagen av ASK och UB, med material för eget arbete som syftar till att underlätta utvecklandet av det svenska och engelska akademiska språket, både skriftligt och muntligt (webbsidan *Att söka, läsa och skriva*). ASK erbjuder även individuell handledning inriktad på skriv- och språkutveckling för studenter. Många utbildningar samarbetar även med ASK i syfte att integrera stöttning av språk och skrivande med ämnesstudier. För doktorander anordnas regelbundet workshoppar, retreatar och skrivargrupper. Verksamheten kan också ordna anpassade skrivkurser för doktorander i samarbete med ASK.

Benchmarkingprojekt om forskarutbildningen

Som tidigare nämnts är GU:s modell för benchmarking en del av universitetets kvalitetsystem. I de sex benchmarkingprojekt om forskarutbildningen som genomförts relaterar flera av frågorna till säkring av bedömningsgrund 2.3 och 2.4. I de senaste projekten behandlades t ex:

- Hur ser processen för introduktion för nya doktorander ut?
- Hur arbetar man för att uppnå bästa möjliga handledning? (samt ange gärna handledningstid)
- Hur arbetar man med ISP? Hur gör man för att få de individuella studieplanerna till så levande dokument som möjligt?
- Hur arbetar man för att få både doktorander och seniora forskare att delta på allmänna seminarier? Hur bidrar seminarierna till doktorandernas utveckling?
- Hur arbetar man med olika typer av etappseminarier för doktoranderna? Hur fungerar dessa som kvalitetskontroll och kvalitetsutveckling av doktorandernas arbete?
- Hur arbetar man för en rimlig genomströmning/utbildningstakt?
- Hur ser rutinerna inför disputation ut?
- Hur arbetar man i övrigt för att säkra och utveckla doktorandernas arbetsmiljö?
- Hur arbetar man med karriärvägledning?

I de deltagande institutionernas handlingsplaner ingick flera åtgärder för att utveckla stöd för handledare och doktorander, t ex att utveckla introduktionen för doktorander, att säkra en tydligare uppföljning av ISP, att utveckla halvtidskontrollen, att införa uppföljningsmöte efter

etappseminarier, att utveckla bättre rutiner för uppföljnings- respektive medarbetarsamtal med doktorander samt att genomföra enkät doktorand-handledare om handledningen.

Handlingsplanerna har spridits och diskuterats internt vid fakulteterna samt i forskarutbildningsutskottet och via webbsidor om universitetets kvalitetsarbete. Handlingsplanerna var som alltid inom benchmarkingprojekten en direkt följd av lärande från andra institutioner och har enligt modellen följts upp i särskilda seminarier ett år efter fastställandet.

Retention och genomströmning

Fortlöpande under året tar gemensamma förvaltningens ekonomienhet fram underlag kring t ex söktryck och genomströmning som kommuniceras med fakulteterna. Därutöver lyfts underlagen vid rektors ledningsråd och verksamhetsdialoger. Under våren 2020 provades därutöver en ny form av dialoger med fokus på respektive fakultets utbildningsutbud. Där ges också tid att fördjupa diskussionen kring ovan nämnda typ av underlag. Då dialogerna föll väl ut genomförs de igen under våren 2021.

UN har de senaste åren återkommande fört diskussioner om möjliga insatser för att minska risken för avhopp. Under 2019 genomfördes också ett arbete (presenterat i rapporten *Avhopp från programutbildningar vid Göteborgs universitet*), som gav fakulteterna tillgång till ett digitalt systemstöd, Power BI Desktop, för utvecklade analyser av avhopp och genomströmning på olika program. Detta förbättrar förutsättningarna att kartlägga och förstå både befintliga och framtida studentgrupper så att det systematiska arbetet för ökad genomströmning och retention kan stärkas ytterligare. Den här typen av data, som finns att tillgå i Datalagrets¹⁰ utbildningsdel, används aktivt på t ex Handelshögskolans programutbildningar för att kartlägga studenternas gymnasiebakgrund och anpassa undervisningen till de varierade förkunskaper som finns i studentpopulationen när det gäller ekonomirelaterade ämnen. Vid Handelshögskolans ekonomiprogram har man som en effekt av detta arbetat med konceptet *First Year Experience* i syfte att skapa ett samlat mottagande som ger en introduktion till universitetsstudier och bidrar till en känsla av mening och sammanhang i de egna studierna.

Vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten har, utöver den regelbundna uppföljning som görs på programnivå, särskilda strategiska analyser genomförts av två olika lärarprogram som ett pilotprojekt under 2019. Motiven för pilotprojektet var att fördjupa fakultetens egen förståelse av vilka studenter som söker utbildningen, vilka förväntningar de har på utbildningen och varför de eventuellt hoppar av. Syftet är att fortsatt utveckla en strategisk utbildningsplanering vars modell också kan användas på andra utbildningar inom fakulteten. Särskilda analyser av avhopp har också tidigare genomförts för de andra lärarutbildningarna. Ett resultat är att det har skapats en modell med individuella studiegångar för studenter på framförallt förskolläroprogrammet.

Ytterligare ett exempel som syftar till att studenter ska klara sina kurser är IT-fakultetens *SI-projekt* (Studieinsatser). Förstaårstudenter får i satsningen stöd från studenter från högre årskurser och positiva resultat har påvisats. Erfarenheter från t ex SI-projektet och *First Year Experience* har spridits genom presentationer i UN som ”goda exempel”.

Genom GU:s webbaserade system för individuella studieplaner (ISP) kan **handledare och doktorander** följa progressionen i utbildningen och planera in vilka aktiviteter som behöver göras för att doktoranden ska kunna slutföra sin utbildning inom den planerade studietiden. Handledare ges genom systemet automatiska påminnelser om aktiviteter i doktorandens utbildning och kommande uppföljningar. Vidare bidrar ISP-systemet till att handledare och doktorandexaminator systematiskt följer doktorandernas progression, bl a genom planering

¹⁰ Datalagret är universitetets IT-stöd för samlade uppgifter från ekonomisystemet, personalsystemet och Ladok.

och uppföljning av halvtids- och slutseminarier, och vid behov vidta åtgärder. Genom ISP-systemet kontrolleras också när doktoranden genomfört 50 respektive 80 procent av sin utbildning.

Utbildningsutvärdering med extern bedömning

I utbildningsutvärderingarna fångas styrkor och svagheter i studenters studie- och lärmiljöer. Tydlig och ändamålsenlig information till studenter är ett återkommande förbättringsbehov som resulterar i utvecklingsarbete kring kvaliteten i kursguider/kurs-PM och mer transparent informationsspridning via webben. Behov av utökad stöd till studenter i akademiskt skrivande lyfts fram i några fall, liksom behov av mer systematisk uppföljning och analys av orsaker till studenters avhopp.

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 2.3

En handbok om att doktorera kommer att köpas in och delas ut till doktorander när de påbörjar sin utbildning, t ex ”The research student’s guide to success”, eller ”The Dissertation Warrior: The Ultimate Guide to Being the Kind of Person Who Finishes a Doctoral Dissertation or Thesis” (*marina vetenskaper, forskarutbildning*).

Arbete med att utveckla och stärka lärarnas möjligheter att stödja studenters utveckling i akademiskt skrivande initieras i samarbete med ASK (*kulturvetenskaper*).

Enhetligt innehåll och form för kurs-PM:s har utvecklats i syfte att förbättra informationen till studenterna i programmet (*datavetenskap, kandidat*).

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 2.4

Information om relevanta doktorandkurser vid andra lärosäten sammanställs och kommuniceras till doktorander när de påbörjar sin utbildning (*filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, forskarutbildning*).

Fördjupad analys av genomströmning och avhopp genomförs (*medie- och kommunikationsvetenskap, kandidat*).

Systematisk dokumentation av studenternas angivna skäl för avhopp införs (*statsvetenskap*).

Bedömningsområde 2: Styrkor och utvecklingsområden

I såväl UKÄ:s som i GU:s egeninitierade utbildningsutvärderingar bedöms oftast lärarnas kompetens som hög och lärarna som engagerade och motiverade. Utbildningsutvärderingarna har lett till ytterligare utveckling genom en rad viktiga åtgärder kopplade till bedömningsområde 2. Konkreta exempel på åtgärder är att det strategiska rekryteringsarbetet och ämnesprofilen stärks genom t ex nyrekryteringar samt att det skapas en tydligare plan för lärares meritering till excellent lärare.

GU planerar också att under 2021-2024 arbeta särskilt med att utveckla en systematisk kompetensförsörjningsstruktur med utgångspunkt i utbildnings- och forskningsmiljöernas långsiktiga behov. En fortsatt utmaning gäller att pedagogisk skicklighet vid prövning av meriter ska ägnas lika stor omsorg som vetenskaplig/konstnärlig skicklighet. Här spelar traditionen fortfarande en stor roll och värderingen och rangordningen av de pedagogiska meriterna är inte lika etablerade som för de vetenskapliga/konstnärliga meriterna. Därför har en översyn av meriteringssystemet formulerats som en prioriterad strategi för perioden 2021-2024, och en plan kommer att utarbetas under 2021.

Vad gäller högskolepedagogisk utbildning och digital undervisning har GU arbetat strategiskt med stöd i de mål som formuleras i Vision 2020. Satsningarna INU och DigiKomp kan ses som uttryck för den betydelse universitetet tillmäter digital kompetens. Dessa har givit goda

förutsättningar att hantera det behov av digital infrastruktur som uppstått när coronapandemin förändrat de pedagogiska villkoren för lärare och studenter. Även om det för väldigt många lärare inneburit en stor påfrestning att på kort tid tvingas sätta sig in i olika digitala verktyg, finns vittnesmål om att många hittat nya sätt att variera sin undervisning och att dra nytta av de digitala verktyg som universitetet tillhandahåller. De lärare som haft behov av pedagogisk kompetensutveckling under krisen har fått särskilt stöd genom att PIL-enheten allokerat sina resurser för att dels bygga ut information och resurser på webben, dels handleda lärarlag och kurs- och programansvariga i hur undervisning och examination kan genomföras digitalt.

Under senvåren och hösten 2020 har en rad kartläggningar av studenters och lärares upplevelser av omställningen av undervisningen med anledning av coronapandemin genomförts på olika nivåer i och utanför organisationen. I UN har resultat från enkäterna presenterats och diskuterats. Enkäterna har genomförts av studentkårerna samt av Sahlgrenska akademien och den Samhällsvetenskapliga fakulteten. Studenter ger i enkäterna förslag på hur undervisningen kan utvecklas ytterligare så att den främjar studenternas motivation och koncentration i distansläget. Bland annat föreslås fler interaktiva moment, undervisning i mindre studentgrupper, struktur och tydlighet i studieinstruktioner, inslag som främjar en känsla av sammanhang och gemenskap i studentgruppen.

Baserat på studenters och medarbetares erfarenheter och lärande från den omställning som coronapandemin har medfört, planerar UN också en fördjupad inventering gällande behov av insatser och förändringar i den digitala och fysiska lärandemiljön. Arbetet bygger vidare på redan befintliga satsningar som INU och DigiKomp. Det pedagogiska idéprogrammet (PIP) är också tänkt att vara en utgångspunkt i arbetet, och en konkret åtgärdsplan för insatser bör finnas för genomförande 2022-24. Ett underlag för en första diskussion på UNs heldagsmöte i januari 2021 håller nu på att arbetas fram.

I GU:s *Mål och strategier för 2021-2024* som förväntas beslutas av universitetsstyrelsen i december ingår fokusområdet *fysiska och digitala miljöer* med tydlig koppling till arbetet ovan. Därutöver finns koppling till fokusområdet *hållbart arbete- och studieliv*. Att uppmärksamma förhållanden i arbets- eller studiemiljön som kan bidra till att minska eller förebygga stressrelaterad ohälsa, är ett av de prioriterade områdena den kommande perioden. Exempel på aspekter att belysa är arbetsbelastning över tid, förläggning av arbets- och undervisningstider samt den digitala arbets- och studiemiljön.

Bedömningsområde 3: Utformning, genomförande och resultat

3.1 Lärosätet har en tydlig ansvarsfördelning samt ändamålsenliga rutiner och processer för utformning, utveckling, inrättande samt nedläggning av utbildningar

Handlägningsordningar för inrättande av ny utbildning/forskarutbildning bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden, *se nedan samt dokument 15 och 16.*

Kvalitetspolicyns process 2 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom följande formulering: Fakultetsstyrelsen ansvarar för att åtgärder vidtas på basis av utvärderingarna – i förekommande fall om avveckling.

Vid GU har fakultetsstyrelserna ansvar för att fatta beslut om inrättande och avveckling av utbildningsprogram, huvudområden och forskarutbildningsämnen efter samråd med UN respektive forskarutbildningsutskottet.

Fakultetsstyrelserna ansvarar således för att säkra att institutionernas initierade planer på nya utbildningar är välgrundade och motiverade. Fakulteterna har rutiner för denna process som för grundnivå och avancerad nivå normalt innebär att fakultetsledningen på årlig basis bedömer aktuella underlag som inkommit från institutionsnivån utformade utifrån *Handlägningsordning för inrättande och avvecklande av utbildningsprogram och huvudområde (15)* respektive *Handlägningsordning för samråd inför beslut om inrättande och avveckling av ämne för utbildning på forskarnivå (16)*. Därefter behandlas ärendet i fakultetens utbildningsberedning utifrån underlaget och ledningens eventuella kommentarer. Denna ordning säkrar såväl det kollegiala inflytandet som studentinflytandet, att det tydligt framgår vem som har det formella ansvaret för beslutet och att utbildningarna utformats i enlighet med gällande regler.

Nästa steg i processen är samråd med UN respektive forskarutbildningsutskottet. För utbildning på grund- och avancerad nivå genomförs samråd i regel vid UN:s internat som äger rum i slutet av augusti. Utgångspunkten för samrådet är det underlag som fakultetsstyrelsen lämnar till UN respektive forskarutbildningsutskottet. I underlaget ska ingå ett förslag på utbildningsplan respektive allmän studieplan. Normalt beslutas sedan vid fakultetsstyrelsens första höstmöte om inrättande och från och med följande hösttermin är utbildningen öppen för antagning. För forskarutbildningen gäller i princip samma process, men på grund av färre ärenden sker den kontinuerligt under året. Skälen till samrådsförfarandet med UN och forskarutbildningsutskottet är flera:

- Planering, beredning och kvalitetssäkring av nya utbildningar och forskarutbildningsämnen underlättas av kravet på att ett utförligt beslutsunderlag ska tas fram inför inrättandet.
- Samrådsförfarandet bidrar till att fakultetsstyrelserna fattar strategiskt genomtänkta och välgrundade beslut.
- Risken för mindre ändamålsenliga satsningar och behov av nedläggning av utbildningar och forskarutbildningsämnen minimeras.
- Samrådsförfarandet bidrar till att utbildningar och ämnen som gränsar till andra fakulteters områden kan utformas så att överlapp undviks och kompetens tas tillvara.

UN har också tagit fram en *Handbok för fakultetsöverskridande utbildningsprogram-samarbete*. Syftet är att bidra till att säkerställa ändamålsenliga former för inrättande och genomförande av program som anordnas i samarbete mellan flera fakulteter.

UN och kvalitetsutskottet genomförde under hösten 2018 en översyn av handläggningsordningen. Översynen resulterade bland annat i att de områden som fakulteterna ska redogöra för vid inrättande av ny utbildning i högre grad överensstämmer med kvalitetskriterierna för utbildningsutvärdering. En översyn genomfördes också gällande de frågor som anges för forskarutbildningskvalitet i motsvarande handläggningsordning för forskarutbildning.

Efter att en ny utbildning är inrättad genomförs kontinuerligt uppföljnings- och utvecklingsarbete enligt fakultetens och institutionens rutiner samt genom att utbildningen vart sjätte år genomgår utvärdering med extern bedömning, se bland annat 1.1-1.2 och 3.4-3.5.

Nedläggning av utbildningar

Vid utbildningsutvärdering ansvarar fakultetsstyrelsen för att åtgärder vidtas på basis av utvärderingarna. Utbildningsutvärdering med extern bedömning underlättar för fakultets- och institutionsledningar att identifiera utbildningar som inte håller hög kvalitet. Sedan kvalitetspolicyn trädde i kraft har sex utbildningar stoppat antagningen. Detta indikerar att kvalitetspolicyn är tillräckligt skarp för att säkra hög kvalitet i utbildningarna.

Då en fakultetsstyrelse beslutar om definitiv nedläggning av en utbildning föregås detta av samråd med UN eller forskarutbildningsutskottet. I det underlag som i dessa fall behandlas i UN/forskarutbildningsutskottet beskrivs motiv för avvecklingen och särskilda beslut när det gäller övergångsregler. Denna ordning syftar till att säkerställa att studenterna på den nedlagda utbildningen inte drabbas negativt och att nedläggningsprocessen är rättssäker. Samtidigt säkerställer samrådet att universitetet centralt kan förhålla sig till beslutet utifrån strategiska överväganden om universitetets samlade utbildningsprofil.

3.2 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs på ett sätt som uppmuntrar studenterna till att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna, vilket också återspeglas i examinationen

Handläggningsordningar för inrättande av ny utbildning bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom frågorna:

Grundnivå och avancerad nivå:

Beskriv och motivera de undervisnings- och examinationsformer som planeras samt hur progression säkerställs.

Redogör för hur de fysiska och/eller virtuella undervisningsrummen är utformade.

Redogör för hur studenterna ges inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen.

Forskarnivå:

Hur säkerställs att doktoranderna ges inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen?

Hur säkerställs att doktoranderna får tillgång till de kurser och andra utbildningsmoment de behöver?

Beskriv gärna ett tänkt upplägg avseende kurser, seminarier, konferenser och andra utbildningsmoment.

Kvalitetspolicyns process 1 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden och i inventeringsverktygen samt i det pedagogiska idéprogrammet finns bl a följande frågor:

Grundnivå och avancerad nivå:

Uppmuntras studenterna till att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna, vilket också återspeglas i examinationen?

Hur skulle de fysiska undervisningslokalerna behöva vara utformade för att stödja undervisning som sätter studentens lärande i centrum?

På vilka sätt stödjer digitala resurser studentcentrerad undervisning?

Hur kan informell interaktion mellan studenter, lärare och administrativ personal stödjas?

Ges studenter återkoppling på sina prestationer? Innehåller återkopplingen vid behov råd kopplade till lärprocessen?

Forskarnivå:

Tillses att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser?

Doktorandcentrerat lärande kopplat till GU:s pedagogiska idéprogram: Motsvarar utbildningen de förväntningar som idéprogrammet ställer på t ex undervisning, rummet för lärande och doktorandansvar?

Kvalitetspolicyns process 2 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom det andra kriteriet:

Undervisningen sätter studenternas/doktorandernas lärande i centrum.

Studentcentrerat lärande med stöd i Pedagogiskt idéprogram (PIP)

*Det pedagogiska idéprogrammet (PIP) är del av en övergripande och medveten strategi som syftar till att stimulera pedagogisk utveckling vid universitetet. PIP lyfter fram studentcentrerat lärande som ett centralt förhållningssätt, vilket knyter nära an till hur god utbildningskvalitet beskrivs på europeisk nivå i *European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (ESG). Att undervisningen är utformad på ett sätt som ger studenter möjlighet att ta aktiva roller i sin egen och andras lärprocesser formuleras här som ett tydligt mål. Som stöd för lärares och ledningars reflektion*

och analys av utbildningen i relation till ett studentcentrerat förhållningssätt ger PIP vägledning i form av ett antal förväntningar som kan ställas på undervisning och examination. Dessa hänvisas också till i inventeringsverktygen. Exempel på sådana förväntningar är:

- Undervisnings- och examinationsformer som stimulerar till aktivitet, engagemang och självreflektion.
- Undervisningsformer som stödjer interaktion mellan studenter och mellan studenter och lärare.
- Studenter tränas i att reflektera över sin egen lärprocess.
- Studenter examineras på ett sätt som stimulerar djupinläring.
- Kontinuerlig återkoppling/bedömning är en central del av undervisningen.
- Utformning av den fysiska och virtuella miljön stimulerar till interaktion och nätverkande.

Då framtagandet av PIP sågs som en del i ett långsiktigt och strategiskt förändringsarbete kring pedagogisk utveckling var processen med att utarbeta PIP en viktig del för dess förankring i verksamheten. I samband med att PIP utarbetades och även under en period därefter genomfördes seminarier med studievägledare, prefekter och dekaner för diskussioner om hur innehållet aktivt kunde implementeras. Särskilt stöd erbjöds också till och genomfördes med programlärarlag samtidigt som PIP har utgjort stommen i träffarna med nätverket för institutionernas utbildningsansvariga. I en uppföljning av PIP som gjordes under 2018 bekräftas att PIP på många håll har stimulerat ett pågående pedagogiskt samtal kring hur studentcentrerat lärande kan förstås i relation till närliggande begrepp som individcentrerad undervisning, studentinflytande och studenters eget ansvar i lärprocessen.

Exempel på åtgärder kopplade till PIP som främjar studenternas aktiva roll i lärprocessen

Sahlgrenska akademien och Samhällsvetenskapliga fakulteten tog explicit avstamp i PIP i sitt lokalutvecklingsarbete med syfte att främja studenters aktivitet t ex genom flexibel möblering och byggnation av ALC-salar.

Utbildningsvetenskapliga fakulteten integrerade de förväntningar på undervisning som identifieras i PIP i sin mall för årliga programrapporter.

Konstnärliga fakulteten genomför "Högre pedagogiska seminarier" med utgångspunkt i PIP.

Examination

I universitetets kursplaner formuleras lärandemål med aktiva verb samt sorteras under de tre kunskapskategorier som också används i högskoleförordningen: kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. Detta tydliggör behovet av variation i examination i relation till de olika kunskapskategorierna samt att examination behöver utformas så att studenterna kan visa att de uppnått målen genom att aktivt göra något. Examinationer av mer kunskapsredovisande karaktär i form av salstentor och flervalsfrågor förekommer därför ofta i kombination med andra former som t ex seminarier, laborationer, hemtentamina och grupparbeten. Vad gäller studenternas aktiva roll i lärprocesserna är formativ examination och bedömning en viktig metod. Vid flera utbildningar tränar studenterna kontinuerligt på de förmågor de ska kunna visa i en examination samt får kontinuerlig återkoppling och bedömning på sina prestationer under kursens gång. Vid andra utbildningar involveras studenterna aktivt vad gäller att formulera tentamensfrågor i en summativ examination och vid några utbildningar delas hemtentamensfrågor ut vid kursens start så att studenterna kan arbeta formativt med sina texter innan

inlämning. Vid flera fakulteter finns även standardiserade kursvärderingsmallar som låter studenterna värdera kopplingen mellan mål, lärandeaktiviteter och examinationer.

Den områdesspecifika högskolepedagogiska kursen, dvs den andra av GU:s obligatoriska högskolepedagogiska kurser, ger kompetens om kursplanering, konstruktiv länkning samt utformning av undervisning och examination i relation till lärandemålen. PIL erbjuder även en högskolepedagogisk påbyggnadskurs med särskilt fokus på bedömning och examination och en kurs som ger behörighet att handleda doktorander samt en kurs för erfarna handledare. Därutöver ger webbhandböckerna *Skriv en kursplan* och *Lärarhandboken* stöd till lärarna vid utveckling av kurs och vid utformning av kursplaner.

Pedagogiska priser och excellenta lärare

I kombination med PIP som har till syfte att främja utveckling av goda pedagogiska miljöer uppmärksammas särskilt goda pedagogiska insatser genom att fakulteterna delar ut pedagogiska priser enligt rektorsbeslut samt utser excellenta lärare efter ansökningsförfarande.

Exempel på teman för pedagogiska pris som främjar studenters aktiva roll i undervisning, examination och handledning

Utveckling av en integrerad undervisnings- och examinationsform i vilken studenterna skriver sin egen kurslitteratur i form av en antologi (*Samhällsvetenskapliga fakulteten*).

Utveckling av dialogkonferens som undervisningsform i vilka studenterna lär av och tillsammans med varandra i praktiken (*Utbildningsvetenskapliga fakulteten*).

Pedagogiskt skicklig handledning som får doktorander att tro på sig själva, sin förmåga och sin forskning (*IT-fakulteten*).

I ansökan om meritering till excellent lärare sammanställer lärare en pedagogisk portfölj enligt universitetsgemensamma anvisningar som överensstämmer väl med PIP:s idé om ett studentcentrerat förhållningssätt. I anvisningarna uppmanas lärare beskriva och reflektera kring sin pedagogiska praktik enligt följande:

Tydliggör hur du arbetar med dina pedagogiska uppdrag och motivera varför du arbetar som du gör, hur du tänkt att de arbetsätt du valt stödjer studenters lärande, hur valda undervisningsformer inverkar på studentens självständighet. /.../ Analysera och motivera ditt resonemang med utgångspunkt i beprövad erfarenhet och med teorianknytning.

Utbildningsutvärdering med extern bedömning

I bedömarutlåtanden lyfts återkommande styrkor och svagheter i relation till de möjligheter som studenter ges att ta en aktiv roll i läroprocesserna avseende kvalitetspolicens andra kriterium: *Undervisningen sätter studenternas/doktorandernas lärande i centrum.*

Utlåtandena handlar bland annat om variation av undervisningsformer, inslag av studentaktiva moment, variation av examinationsformer, formativ återkoppling/bedömning och element av peer learning, förekomsten av bedömningskriterier, anvisningar i examinationsuppgifter, utförliga studieguider samt arbetet med individuella studieplaner.

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 3.2

Förstärkt feedback genom kamratgranskning på studenternas skrivna alster utvecklas (*geografi, kandidat*).

Arbete med formativ bedömning i form av ""duggor" vidareutvecklas (*latin*).

Utveckling av innehåll och utformning av kurs-PM pågår i syfte att skapa bättre framförhållning samt tydlighet avseende krav som ställs på studenterna (*kemi*).

3.3 Lärosätet säkerställer ett nära samband mellan forskning och utbildning i verksamheten

Handläggningsordningar för inrättande av ny utbildning bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden bl a genom följande frågor:

Grundnivå och avancerad nivå:

Forskningsanknytning. Redogör för hur utbildningens innehåll och form vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet och ge konkreta exempel.

Forskarnivå: *De flesta av handläggningsordningens frågor bidrar. Specifikt kan nämnas:*

Hur förhåller sig ämnet till aktuellt område för utbildning på grund- och avancerad nivå?

Kvalitetspolicyns process 1 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden och i inventeringsverktygen finns bl a följande frågor:

Grundnivå och avancerad nivå:

Kan utbildningen betraktas som tillräckligt forskningsanknuten?

Är lärarna aktiva forskare?

Finns former för hur man säkrar att utbildningen innehåller aktuellt och relevant vetenskapligt/konstnärligt innehåll?

Görs kollegial granskning av kursplaner och litteraturlistor vad gäller vetenskapligt innehåll eller finns andra rutiner för att uppdatera litteraturlistor?

Involveras studenter i forskning eller forskningsliknande aktiviteter?

Forskarnivå:

De flesta av inventeringsverktygets frågor relaterar till bedömningsgrunden vad gäller forskarutbildningens koppling till forskning.

Kvalitetspolicyns process 2 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom det tredje och fjärde kriteriet:

Undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund samt beprövad erfarenhet.

Lärarna har aktuell och adekvat ämnesmässig och högskolepedagogisk kompetens samt antalet lärare står i proportion till utbildningens omfattning och innehåll.

För forskarnivå finns ytterligare två aspekter som beaktas vid utvärdering:

Doktoranderna har tillgång till en aktiv forskningsmiljö med tillräckligt ämnesdjup, ämnesbredd och omfattning.

Doktorandernas möjlighet till samverkan både med forskare nationellt och internationellt samt med det omgivande samhället.

Vid GU är grunden för kärnverksamheten kompletta akademiska miljöer, vilket innebär en växelverkan mellan forskning, utbildning och samverkan. Det innebär att all utbildning – oavsett nivå – ska vara forskningsanknuten, liksom all forskning ska vara utbildningsanknuten. Därigenom får studenter en naturlig kontakt med forskning och aktiva forskare som verkar på vetenskaplig och/eller konstnärlig grund. Dock varierar graden av närhet mellan pågående forskning och de kurser som ges vid en viss institution. Generellt sett är utbildningens forskningsanknytning på många håll mer systematisk än forskningens utbildningsanknytning. Samverkansaktiviteter initieras som en naturlig förlängning eller delmängd av forsknings- och utbildningsinsatser.

Vid GU är en hög andel av lärarna disputerade eller aktiva doktorander. Detta skapar en grundläggande anknytning till vetenskaplig och konstnärlig forskning. De som har

lärtjänster med förordnanden har garanterad tid för kompetensutveckling, vilket inkluderar forskning och pedagogisk utveckling, se även 2.1-2.2. Därtill finns t ex biträdande lektorer, postdoktorer och internationella gästforskare som bidrar till en hög vetenskaplig och konstnärlig kompetens i de miljöer där utbildningen bedrivs.

I samband med årsredovisningen för 2019 ombads alla fakulteter inkomma med exempel på framgångsrika kompletta akademiska miljöer eller insatser som stärkt forskningens utbildningsanknytning. Samtliga åtta fakulteter rapporterade sådana exempel, vilka bl a handlade om hur studenter och doktorander spelat en aktiv roll i forskningsprojekt (*psykologi, tillämpad IT*) hur pågående forskning gett upphov till nya, profilerade utbildningsprogram (*mastersprogrammet i evidensbaserad, institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori*).

RED19 är en kvalitetsutvärdering med fokus på forskning och forskningsmiljöer som genomfördes vid hela universitetet under 2019. Externa bedömare har utvärderat i första hand institutioner utifrån självvärderingar, bakgrundsinformation samt platsbesök, och därefter lämnat ett bedömarutlåtande med rekommendationer. Utifrån bedömarutlåtandena har institutioner, fakulteter och universitetsledning utarbetat åtgärdsplaner som ska följas upp årligen. Ett tema vid granskningen var kopplingen mellan utbildning och forskning ("research-teaching linkages") för såväl grundnivå och avancerad nivå som forskarnivå.

Utbildningsutvärdering med extern bedömning

I bedömarutlåtanden från genomförda utbildningsutvärderingar anses med få undantag det tredje och det fjärde kriteriet vara väl uppfyllda. I de fall det framkommer brister i forskningsanknytning beaktas detta i åtgärdsplanen.

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 3.3

Arbete med att inkludera internationella doktorander som seminarieledare i grundutbildningen pågår (*filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, forskarutbildning*).

Undervisning i kvantitativ metod förstärks genom att utveckla moment där studenterna får träna på att använda stora databaser med fokus på krig och konflikt (*internationella relationer, kandidat*).

En forskningsförberedande strimma utvecklas i programmet (*litterär gestaltning, kandidat*).

3.4 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs med tydlig koppling mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer

Handläggningsordningar för inrättande av ny utbildning bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom frågorna:

Grundnivå och avancerad nivå:

Redogör för hur utbildningens upplägg och innehåll säkerställer att studenterna når examensmålen efter genomförd utbildning. Beskriv och motivera de undervisnings- och examinationsformer som planeras samt hur progression säkerställs.

Forskarnivå:

Hur bidrar miljön till att doktoranden uppnår samtliga nationella examensmål?

Hur säkerställs att doktoranderna får tillgång till de kurser och andra utbildningsmoment de behöver? Beskriv gärna ett tänkt upplägg avseende kurser, seminarier, konferenser och andra utbildningsmoment.

Kvalitetspolicyns process 1 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden och i inventeringsverktygen finns bl a följande frågor:

Grundnivå och avancerad nivå:

Svarar kursplanernas lärandemål mot högskoleförordningens examensmål så att progression säkerställs? Examineras samtliga lärandemål?

Finns former för systematisk diskussion, utveckling och uppföljning/revidering av kursplaner (inklusive undervisnings- och examinationsformer), litteraturlistor och utbildningen i sin helhet?

Används någon form av examensmålsmatris?

Forskarnivå:

Svarar lärandemålen i kursplaner mot relevanta examensmål i högskoleförordningen? Examineras kursplanernas lärandemål?

Finns former för systematisk utveckling och uppföljning/revidering av kurserna?

Kvalitetspolicyns process 2 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom det första kriteriet:

De faktiska studieresultaten motsvarar lärandemål och högskoleförordningens examensmål

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Arbetet med att systematiskt säkerställa att studenterna genom examination av kursernas lärandemål når alla examensmål för relevant examen, har sedan arbetet med Bologna-reformens införande genomsyrat det pedagogiska arbetet med utformningen av kurs- och utbildningsplaner. Hur läraaktiviteter och examinationer kopplas till nationella och lokala examensmål, är avgörande för att säkerställa att studenterna har de kunskaper och färdigheter de ska ha när de avslutar sin utbildning. Eftersom all utbildning på grundnivå och avancerad nivå sker inom ramen för kurser är utformningen och kvalitetssäkringen av kursplanerna av central betydelse.

Ett viktigt verktyg i arbetet med att få till en tydlig progression i utbildningen har varit arbetet med examensmålsmatriser. Det systematiska arbetet med matriser inleddes vid universitetets lärarutbildningar. Examensmålsmatriserna ger en dokumenterad översikt av hur väl varje examensmål behandlas och examineras inom ramen för kurserna som ges av många inblandade institutioner. Erfarenheter från arbetet har också använts av PIL i projektet "Bättre kursplaner – granskning, analys och didaktisk dialog (GADD)" där kurs- och utbildningsplaner granskades och analyserades med avseende på lärandemål, examinationsformer och koppling till examensmål. Inom projektet genomfördes granskningar av utbildningar på

Sahlgrenska Akademin, Naturvetenskapliga fakulteten, Handelshögskolan och Utbildningsvetenskapliga fakulteten. Examensmåsmatriser spelar numera en viktig roll vid utveckling och uppföljning av utbildning vid flera fakulteter.

Undervisande lärare, kursansvariga, studierektorer och utbildningshandläggare är avgörande i arbetet med att utforma kursplaner och samverkar med studentrepresentanter i beredningsarbetet vid såväl revideringar som vid beslut om nya kursplaner. I detta arbete granskas kursplanerna utifrån såväl både pedagogiska aspekter (konstruktiv länkning, arbetsbörda, förkunskapskrav etc) och rättssäkerhetsaspekter. Inför beslutet ska kursplanerna behandlas i institutionsrådet. Beslut om fastställande av kursplaner regleras av GU:s arbetsordning som stadgar att prefekt fastställer kursplaner. Denna ordning säkrar såväl det kollegiala inflytandet som studentinflytandet, att det tydligt framgår vem som har det formella ansvaret för beslutet och att kursplanerna utformats i enlighet med gällande regler.

Att kursplaner fastställs på institutionsnivån är en ordning som infördes i samband med organisationsförändringen "GU förnyas" 2012. Före 2012 låg beslut om fastställande på fakultetsnivån. Syftet var att lägga besluten så nära kärnverksamheten som möjligt. Implementering av den nya ordningen har inneburit en omfattande förändring för institutionsnivån i form av utveckling av nya rutiner, processer, kompetenser samt expertis, t ex har många institutioner idag särskilda kursplanegrupper och har anställt utbildningshandläggare. Det är ett arbete som fortsatt utvecklas.

Arbetet styrs bland annat av universitetsövergripande *Regler för kursplaner* (13) och *Regler för examination* (22). Reglerna kräver att lärandemålen ska vara examinerbara, väl avvägda och realistiska med tanke på kursens omfattning och förkunskapskrav. Lärandemålen ska också när så är relevant uttrycka progression i relation till tidigare kurser inom huvudområde och/eller utbildningsprogram. Reglerna bidrar till att säkerställa att examinationerna prövar studenternas måluppfyllelse och att lärandemålen i kursplanerna inom samma program och/eller huvudområde uttrycker en tydlig progression i förhållande till examensmålen.

Utöver nämnda styrdokument finns ytterligare styrdokument och stöd för arbetet med att säkra att examensmål och lokala mål uppfylls. T ex är GUBAS, dvs GU:s systemstöd för att skapa, fastställa och revidera kurs- och utbildningsplaner utifrån enhetliga mallar, centralt i arbetet. Syftet med systemet är att underlätta arbetet med kurs- och utbildningsplaner, från skiss till fastställd plan, samt att fungera som arkiv för alla fastställda kurs- och utbildningsplaner vid universitetet. På den universitetsgemensamma webbhandboken *Skriv en kursplan* finns också råd och information om regler och riktlinjer med relevans för kursplaner.

I kurs- och programvärderingar ställs ofta frågor om huruvida undervisning och examination stödjer studenternas måluppfyllelse, och sammanställningarna spelar en viktig roll både i det löpande kvalitetsarbetet och som underlag vid utbildningsutvärdering med extern bedömning. Vid utbildningsutvärderingarna bedöms också måluppfyllelse genom t ex granskning av självständiga arbeten.

Utbildning på forskarnivå

För varje doktorand upprättas en individuell studieplan där de aktiviteter anges som leder till att doktoranden vid disputation uppfyller målen, t ex stöd via handledning, seminarier, konferenser, kurser och disputationsprocessen. Studieplanen fungerar som ett styrande instrument för hela utbildningen och bidrar till att utbildningen bedrivs och följs upp på ett effektivt sätt. Studieplanerna fastställs av prefekt som också ansvarar för att den individuella studieplanen revideras och följs upp minst en gång per år. Reglerna som styr den individuella studieplanen återfinns i högskoleförordningen och i *Regler för utbildning på forskarnivå (Doktorandreglerna)*.

GU:s webbaserade system för individuella studieplaner är obligatoriskt att använda för doktorander som antagits från 1 juli 2014. I systemet anges en plan för hur varje doktorand ska uppnå högskoleförordningens examensmål. Varje examensmål har också en hjälptext för att underlätta vid ifyllandet. Inledningsvis framfördes kritik mot denna del av studieplanen då den ansågs svår att implementera. Inställningen har blivit mer positiv och både denna del och hela systemet upplevs nu vid de flesta fakulteter som konstruktivt, inte minst i de miljöer där doktorand och handledare i dialog formulerar hur måluppfyllelse ska ske. Naturvetenskapliga fakulteten har utvecklat processen kring detta avsnitt i systemet, och sprider sitt tillvägagångssätt som ett gott exempel vid ett seminarium för alla forskarutbildningsansvariga i december 2020.

Utöver regler om den individuella studieplanen finns i *Doktorandreglerna* bl a följande som är särskilt relevant för att uppfylla bedömningsgrund 3.4:

- Högskolepedagogisk grundkurs är obligatorisk för doktorander som ska undervisa eller enligt fakultetens/institutionens regler.
- Doktorander ska kontinuerligt presentera sitt avhandlingsarbete vid seminarier enligt fakultetens och/eller institutionens regler.
- Doktorandexaminatorn har ett särskilt ansvar för att se till att doktorandens utbildning som en helhet (kurser och avhandling/licentiatuppsats) uppfyller examensmålen.
- Betygsnämnden har bland annat till uppgift att bedöma att avhandlingen motsvarar de krav som finns i examensmålen.

Doktorandreglerna syftar generellt till att gagna forskarutbildningens kvalitet och uppfattas som tidigare nämnts som ett användbart styrdokument.

FUBAS är ett universitetsgemensamt systemstöd som används för att inrätta och revidera kursplaner på forskarnivå vid GU. I *FUBAS* finns nya och reviderade kursplaner från hösten 2018, och systemet fungerar även som kurskatalog för doktoranderna. *FUBAS* togs fram efter önskemål från Göteborgs universitets doktorandkommitté och medför att doktoranderna lättare hittar kurser över fakultetsgränserna som bidrar till att de uppnår examensmålen.

Studieadministrativ handbok för forskarnivå riktar sig till samtliga medarbetare som arbetar med forskarutbildningsfrågor och innehåller information om de utbildningsadministrativa processerna och de nationella och lokala regelverk som styr forskarutbildning.

Matris för överblick säkerställande av måluppfyllelse

En översiktlig bild av styrdokument, studieadministrativa system, och andra resurser som bidrar till att möjliggöra och underlätta studenternas examensmålsuppfyllelse och/eller konstruktiv länkning mellan mål, undervisning och examinationer kan sammanfattas i nedanstående tabell.

	Utbildningens utformning	Utbildningens genomförande	Utbildningens kvalitetssäkring
Regler för kursplan			
Regler för utbildningsplan			
Regler för examination			
Doktorandreglerna			
Mall för lokala examensbeskrivningar			
Webbresurs Skriv en kursplan			
Behörighetsgivande högskolepedagogisk kurs (HPE 102)			
Kurs/programvärderingar			

Kvalitetspolicyn			
UN:s resp forskarutbildningsutskottets underlag inför inrättande av ny utbildning/forskarutbildningsämne			
GUBAS			
FUBAS			
ISP			
Studieadministrativ handbok för grundnivå och avancerad nivå			
Studieadministrativ handbok för forskarnivå			

Komponenter som bidrar till att säkerställa examensmålsuppfyllelse och konstruktiv länkning

Utbildningsutvärdering med extern bedömning

Genom utbildningsutvärdering med extern bedömning fångas styrkor och svagheter i relation till utbildningarnas innehåll, hur undervisning och examinationer är länkade mot examensmålen samt hur progressionen i studenternas lärande är utformad. Bedömarutlåtanden pekar återkommande på att det finns behov av att stärka det systematiska arbetet med länkning och progression genom att t ex använda målmatiser samt att lärandemålens kvalitet vad gäller tydlighet och kravnivåer behöver stärkas. I vissa fall uppmärksammas examensmål som behandlas alltför ytligt i utbildningen. Som ett resultat av utvärderingar pågår för närvarande utvecklingsarbeten kopplade till dessa frågor i flera utbildningar.

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 3.4

Utbildningens ämnesinnehåll stärks genom att skapa bättre balans mellan valbara och obligatoriska kurser (*marina vetenskaper, forskarutbildning*).

En arbetsgrupp har tillsatts för att genomlysna lärandemålen i programmets kurser (*farmaci, receptarieprogrammet*).

Progressionen i managementkunskap förstärks i programmet (*software engineering and management, kandidatprogram*).

Det systematiska kvalitetsarbetet utvecklas genom att en rutin för bedömning av lärandemål i relation till examensmålen upprättas i samband med revidering av kursplaner (*statsvetenskap*).

3.5 Utifrån kontinuerliga uppföljningar och regelbundna granskningar vidtar lärosätet de åtgärder som krävs för att förbättra och utveckla utbildningarna

Handläggningsordningar för inrättande av ny utbildning bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom frågorna:

Grundnivå och avancerad nivå:

Redogör för hur utbildningen, i enlighet med universitetets policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling, kontinuerligt kommer att följas upp och när den första externa utvärderingen planeras att genomföras.

Forskarnivå:

Hur, i enlighet med universitetets policy för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling, kommer ämnet kontinuerligt att följas upp och när planeras den första externa utvärderingen att genomföras?

Kvalitetspolicyns process 1 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden och i inventeringsverktygen finns bl a följande frågor:

Grundnivå och avancerad nivå:

Finns former för systematisk diskussion, utveckling och uppföljning/revidering av kursplaner (inklusive undervisnings- och examinationsformer), litteraturlistor och utbildningen i sin helhet?

Används någon form av examensmålsmatris?

Genomförs extern granskning av examensarbeten eller andra examinationer?

Upplevs de organ och mötesfora som finns som tillräckliga och konstruktiva vad gäller kontinuerlig diskussion och utveckling av utbildningen?

Utöver vad som angetts ovan [*i hela inventeringsverktyget*] finns ytterligare verktyg för att kontinuerligt följa upp och utveckla utbildningen?

Forskarnivå:

Finns former för systematisk utveckling och uppföljning/revidering av kurserna?

Genomförs kollegial granskning av kursplaner och litteraturlistor vad gäller vetenskapligt/konstnärligt innehåll?

Används de individuella studieplanerna aktivt som ett verktyg för planering, utveckling och uppföljning?

Är olika former av systematiskt uppföljnings- och utvecklingsarbete en naturlig del i utbildningsmiljön och kan beskrivas i en samlad form?

Kvalitetspolicyns process 2 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom det åttonde kriteriet:

Kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

Fakultetsstyrelserna ansvarar för att en årlig uppföljning görs för det lokala, kontinuerliga kvalitetsarbetet (kvalitetspolicyns process 1) och vart sjätte år för genomförande av utbildningsutvärdering med extern bedömning (kvalitetspolicyns process 2) som alltid leder till en specifik åtgärdsplan. Handlings- och verksamhetsplaner på alla nivåer innehåller strategiska mål och åtgärder för att förbättra och utveckla utbildningarna. Under sexårsperioden har hittills förskolläraryrket, grundläraryrket och ämnesläraryrket samt tio forskarutbildningsämnen utvärderats av UKÄ. En forskarutbildning och några ämnen inom ämnesläraryrket har fått omdömet "ifrågasatt kvalitet". Gällande ämnesläraryrket har även de ämnen som fick omdömet "hög kvalitet" samt ämnen som inte ingick i UKÄ:s utvärdering fått i uppdrag att redovisa åtgärder som resultat av utvärderingen.

Lokal kontinuerlig uppföljning och utveckling

Det kontinuerliga uppföljnings- och utvecklingsarbetet på institutionsnivå genomförs med de metoder som verksamheten enas om utifrån olika typer av mål, strategier och regler.

Utvecklingsområden identifieras genom bland annat kursvärderingar och sammanställningar av dem, doktorandenkäter och individuella studieplaner, kurs- och programrapporter samt granskning av ytterligare kvalitativa och kvantitativa data. Sådant underlag används också systematiskt i utbildningsutvärdering med extern bedömning. Genom beredning och diskussion i olika fora omsätts identifierade svagheter till förändringsarbete och konkreta åtgärder. Arbetet genomförs t ex i beredningsorgan, fora för pedagogisk utveckling, studentdialoger, handledarkollegier, lärarlagsmöten samt kurs- och programkonferenser.

Identifierade förbättringsområden blir aktiviteter i institutionernas handlings- och verksamhetsplaner, samtidigt som förbättringsarbete genomförs löpande i utbildningarna och organisationen kring dem.

Institutionernas kvalitetsutveckling följs årligen upp av fakultetsnivån. Beredningarna på såväl grundnivå och avancerad nivå som forskarnivå har en viktig funktion för att följa och diskutera kvalitetsarbetet och som fora för ett konstruktivt erfarenhetsutbyte.

Verktyg för inventering och utveckling av utbildningskvalitet användes direkt eller via anpassade verktyg/programrapportsmallar av samtliga fakulteter i samband med den inventering som genomfördes 2016–2017 på uppdrag av rektor. Samtliga fakulteter har även därefter tagit avstamp i inventeringsverktyg eller programrapporter för att identifiera nödvändiga åtgärder i samband med den kontinuerliga uppföljningen. Flera fakulteter anger att sammanställning av institutionernas ifyllda verktyg eller ämnes- och programrapporter underlättar för att urskilja områden som i dagsläget fungerar bra respektive områden där utveckling är nödvändig och/eller där strategiska fokusområden kan identifieras.

Exempel på genomförande av fakultetsnivåns arbete med kvalitetspolicyns process 1

Grundnivå och avancerad nivå:

Handelshögskolan: Programrapportsmallen fylls i årligen, och resultatet diskuteras och följs upp vid utbildningsberedningens årliga kvalitetsdagar. Sådana temadagar bidrar till fördjupning av kvalitetsutvecklingsfrågor och rapporteras som särskilt givande för lärande över institutionsgränserna och gemensamt utvecklingsarbete. Vicedekan för utbildning rapporterar årligen till fakultetsstyrelsen om resultatet av uppföljnings- och utvecklingsarbetet och vartannat år ägnas vårens strategikonferens åt detsamma.

Sahlgrenska Akademin: Uppföljning sker årligen med hjälp av uppdatering av examensmålsmatriser, kursrapporter och rapport om programmets kvalitetsarbete. Uppföljningen anpassades 2020 till coronapandemin och fokuserar på examination och undervisning på distans, skriftliga bedömningskriterier för examination av praktiska färdighetsmoment samt på en tematisk kartläggning av det systematiska arbetet med att beakta jämställdhet i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande.

Humanistiska fakulteten: Institutionernas utbildningsansvariga ansvarar för att kvalitetsinventering av huvudområden och utbildningsprogram genomförs genom inventeringsverktyget. Resultat från genomförd inventering används institutionsinternt för kontinuerlig kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling i berörda organ samt redovisas institutionsvis för alla huvudområden/program till fakulteten. På fakultetsnivå används institutionernas underlag för fakultetsstyrelsens årliga kvalitetsuppföljning av utbildningarna och den årliga kvalitetsrapporteringen till rektor. På fakultetsnivå kan identifierade utvecklingsområden i den sammanställda inventeringen utgöra grund för kommande fakultetsgemensamma insatser.

Forskarnivå:

Utbildningsvetenskapliga fakulteten har anpassat GU:s verktyg för inventering och utveckling av forskarutbildningskvalitet så att det består av två delar: kursrapport och ämnesrapport. Till grund för

kursrapporten ligger kursvärderingar. En sammanställning av inkomna kursrapporter presenteras årligen i forskarutbildningsberedningen och fakultetsstyrelsen av respektive institution. Ämnesrapporter fungerar som utgångspunkt för det kontinuerliga utvecklingsarbetet för respektive forskarutbildning samt pekar ut frågor som är gemensamma för alla forskarutbildningsämnen. Ämnesrapport tas fram av institutionerna vartannat år med fokus på kvalitetsförbättrande utveckling som redovisas med en utvecklingsrapport i forskarutbildningsberedningen och för fakultetsstyrelsen.

Naturvetenskapliga fakulteten använder en anpassad version av inventeringsverktyget och uppföljning genomförs av fakultetens forskarutbildningsberedning där gemensamma förbättringsområden identifieras. Samtidigt blir institutionerna uppmärksamma på vilka förbättringsområden som är mest angelägna för den egna verksamheten och får inspiration från andra om hur de kan hanteras. Resultatet av inventeringen leder till punkter i fakultetens HP/VP som antas och följs upp av fakultetsstyrelsen. Arbetet har bl a lett till en examinator- och handledarutbildning och en introduktionskurs för doktorander.

Samhällsvetenskapliga fakulteten genomför varje vår en kvalitetsdag i fakultetens beredningsorgan för forskarutbildning, där man enas om prioriterade områden och upplägg för året. Sådana har varit handledning, översyn av allmänna studieplaner, jämställdhet och karriärvägar. Vid ett internat under hösten avrapporteras sedan arbetet med de prioriterade områdena som ger ett konstruktivt erfarenhetsutbyte samtidigt som fakulteten därigenom kan dokumentera sin uppföljning, vilket också görs genom årliga verksamhetsdialoger med institutionerna. Därutöver rapporterar beredningsorganet årligen resultatet av uppföljningen till fakultetsstyrelsen.

Utbildningsutvärdering med extern bedömning

Utbildningsutvärdering med extern bedömning genomförs vid universitetet i en sexårscykel. De åtta kvalitetskriterier för externa utbildningsutvärderingar som slås fast i kvalitetspolicyn är grundläggande i arbetet.

Handelshögskolan vid GU utvärderar utbildningar i ekonomiämnen externt genom internationella ackrediteringar och har sedan 2016 så kallad ”triple crown”-status. Det innebär att Handelshögskolan ackrediterats av tre internationella ackrediteringsorgan (EQUIS, AMBA och AACSB) för ekonomiutbildningar. Förutom för fakultetens forskarutbildningar och juristutbildning utgör AACSB-ackrediteringen Handelshögskolans egen-initierade utbildningsutvärdering.

Det viktigaste syftet med utbildningsutvärderingarna är att de leder till utveckling genom de åtgärder som vidtas utifrån genomförd utvärdering och därför utarbetas alltid en särskild åtgärdsplan som följd av utvärderingen. Utbildningsutvärderingarna ska visa huruvida universitetets utbildningar når fastlagda mål, håller en hög kvalitet och att bedömningen ska leda till åtgärder, utveckling och förbättring. Att fakultetsstyrelserna beslutar om åtgärdsplanerna och följer upp dem ett år efter fastställande är avgörande för att utvärderingarnas syfte ska uppnås. Att bedömargrupperna i sina utlåtanden tydliggör de brister som de har sett, och att konstruktiva åtgärdsplaner utarbetas, genomförs och följs upp, bör därför kunna ses som ett tecken på att kvalitetssystemet fungerar och resulterar i systematisk kvalitetsutveckling.

Kvalitetsutskottet och forskarutbildningsutskottet sammanställer och diskuterar två gånger per år de senast genomförda utbildningsutvärderingarna. Resultatet av dessa diskussioner utgör ett av underlagen när kvalitetsutskottet utarbetar den årliga GU-övergripande kvalitetsrapporten. I rapporten för 2019 konstateras att de bedömarutlåtanden som hittills har färdigställt oftast är ändamålsenliga och skarpa innehållsmässigt samt systematiskt behandlar kvalitetspolicyns kvalitetskriterier. Sammanställningarna visar att bedömarutlåtandena många gånger går djupt in på valda kritiska aspekter, men också att de skiljer sig åt vad gäller omfång, fokus och skärpa. Utskottet ser också att kritiken i bedömarutlåtandena analyseras och att problemlösande åtgärder formuleras i åtgärdsplanerna. Åtgärdsplanerna verkar

överlag ta god hänsyn till kritik och rekommendationer i bedömarutlåtanden. Det finns dock exempel på åtgärdsplaner där bedömargruppens kritik och förslag till förbättringar inte fullt ut omsätts i konkreta åtgärder. Hanteringen av beredning och beslut av åtgärdsplaner har också på grundval av hittills genomförda utvärderingar vidareutvecklats aktivt på olika sätt:

- Särskilda riktlinjer för fakultetsstyrelsen vid utarbetande och fastställande av åtgärdsplaner har tagits fram av Utbildningsvetenskapliga fakulteten och anammats av flera fakulteter.
- Vid varje ny utbildningsutvärdering utses en särskild opponenter bland ledamöterna i Sahlgrenska akademins beredningsorgan med uppgift att kritiskt granska institutionens förslag till åtgärdsplan.
- Vid Naturvetenskapliga fakulteten genomförs vid behov även halvårsuppföljning av fakultetsstyrelsen.
- Fakultetsstyrelsen följer upp åtgärdsplanerna årligen även efter det första året, så att det säkras att utbildningarna utvecklas enligt plan (flera fakulteter).

Kvalitetsutskottet planerade under vårvintern 2020 att genomföra ett seminarium i maj om utbildningsutvärderingarnas åtgärdsplaner. Seminariet sköts upp pga coronapandemin och kommer att genomföras under 2021. Syftet är att bidra till att utvecklingsarbetet ska bli så konstruktivt och engagerande som möjligt på såväl fakultets- som institutionsnivå. Talarnas rubriker är ”Den verkningfulla åtgärdsplanen” och ”Åtgärdsplan för statsvetenskap – ett exempel på implementering” samt ”Hur tar fakultetsnivån sitt ansvar för att åtgärdsplanerna leder till utveckling?”

Kvalitetsutskottet och forskarutbildningsutskottet sammanställer och diskuterar två gånger per år de senast genomförda utbildningsutvärderingarna. Utskotten finner att de bedömarutlåtanden som hittills har färdigställts oftast är ändamålsenliga och skarpa innehållsmässigt samt systematiskt behandlar kvalitetspolicens kvalitetskriterier. Sammanställningarna visar att bedömarutlåtandena många gånger går djupt in på valda kritiska aspekter, men också att de skiljer sig åt vad gäller omfång, fokus och skärpa.

Utskotten ser också att kritiken i bedömarutlåtandena analyseras och att problemlösande åtgärder formuleras i åtgärdsplanerna. Åtgärdsplanerna verkar överlag ta god hänsyn till kritik och rekommendationer i bedömarutlåtanden.

Syftet med utbildningsutvärderingarna är att de ska visa huruvida universitetets utbildningar når fastlagda mål, håller en hög kvalitet och att bedömningen ska leda till åtgärder, utveckling och förbättring. Att bedömargrupperna i sina utlåtanden tydliggör de brister som de har sett, och att konstruktiva åtgärdsplaner utarbetas, genomförs och följs upp, bör därför kunna ses som ett tecken på att kvalitetssystemet fungerar och resulterar i systematisk kvalitetsutveckling.

Även kvalitetsarbetet i sig kommenteras i bedömarutlåtanden genom det åttonde kriteriet som innebär granskning av att utbildningen kontinuerligt följs upp och utvecklas, och utgör därmed underlag för åtgärder.

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 3.5

Rutiner för löpande dokumentation av det pedagogiska utvecklingsarbetet införs (*medie- och kommunikationsvetenskap, kandidat*).

Styrdokument för examensarbeten revideras och kommunikationsplan för att nå ut till handledare och studenter upprättas (*kemi*).

I samband med omstruktureringen av grundkursen förändras formerna för utvärderingar så att dessa anpassas till kursstrukturen i linje med den redan påbörjade översynen av kvalitetscykeln som definieras av GU:s kvalitetspolicy (*svenska som andraspråk*).

För exempel på övriga åtgärder, se bedömningsgrund 2.1-2.4, 3.2-3.4, 4.1, 5.1, 6.1

Analys av bedömarutlåtanden, åtgärdsplaner och fakulteternas kvalitetsrapporter, samt resultat av diskussioner i olika beredningar och organ leder också till universitetsgemensamma åtgärder som följd av utbildningsutvärderingarna. Ett exempel är det åtgärdspaket som gäller kursvärderingsprocessen. UN och kvalitetsutskottet har drivit utvecklingen av ett stabilt och användbart kursvärderingssystem som är integrerat i Canvas. Utvecklingen av en handbok för kursvärdering och revidering av styrdokumentet *Regler för studier* hör också hit.

3.6 Lärosätet säkerställer att granskningsresultat publiceras och att åtgärder som planeras eller genomförs för att förbättra och utveckla utbildningarna kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter

Det tydligaste exemplet på den öppenheitskultur som präglar GU:s kvalitetsystem är den redovisning av utbildningsutvärderingarnas bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner som sker genom publicering på en GU-gemensam webbsida. Länkar för respektive fakultet underlättar att hitta och ger en överblick över fakultetsgränserna. Fakulteter har därutöver egna webbsidor där utbildningsutvärderingarna publiceras och flera fakulteter kommunicerar också utbildningsutvärderingarna genom nyhetsbrev. Så görs också vid flera institutioner medan endast få institutioner publicerar genomförda utbildningsutvärderingar på sin webb. Nedan följer en beskrivning utifrån de huvudsakliga intressentgrupperna.

Studenter

Eftersom alla bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner ligger på öppen webbsida har även studenter och presumtiva studenter full tillgång till dem. Därutöver ges de insyn och möjlighet till kommunikation kring granskningar och utvecklingsarbete genom de studentrepresentanter som finns i organ och mötesföra på universitetets tre organisatoriska nivåer. Studentrepresentanter bjuds också in till tematiska GU-gemensamma seminarier om det systematiska kvalitetsarbetet. Utöver utbildningsutvärdering med extern bedömning kommuniceras löpande resultat från programenkäter och kursvärderingar med studenterna. Vad gäller återrapportering av kursvärderingsresultat rapporteras återkommande om brister, vilket ofta uppmärksammas i utbildningsutvärderingarnas bedömarutlåtanden. Att relevanta aktiviteter därmed återfinns i åtgärdsplanerna samt ytterligare åtgärder, t ex i form av den nyligen genomförda revideringen av styrdokumentet *Regler för studier*, kan förbättra situationen.

Lärare, ledning och övriga medarbetare

Liksom studenterna har lärarna tillgång till information via webben, samt får information och insyn samt möjlighet till kommunikation genom representanter i organ, råd och mötesföra. De bjuds också in till tematiska GU-gemensamma seminarier om det systematiska kvalitetsarbetet.

Personer med ledningsuppdrag inom utbildning på institutions- och fakultetsnivå informerar och blir informerade inom sina respektive områden vad gäller granskning och fortsatt utvecklingsarbete i relevanta organ. Institutionernas utbildningsansvariga samt fakulteternas utbildningsledare respektive forskarutbildningshandläggare ingår dessutom i varsitt nätverk

där det systematiska kvalitetsarbetet löpande finns med på dagordningen. I dessa nätverk handlar arbetet om erfarenhetsutbyte och utveckling av systemet.

Kvalitetsutskottet och forskarutbildningsutskottet sammanställer och diskuterar kontinuerligt utvärderingsresultat och UN tar del av arbetet. Universitetsledningen diskuterar den årliga GU-övergripande rapporten om implementering av kvalitetspolicyn i rektors ledningsråd.

Universitetsstyrelsen

Styrelsen diskuterar årligen granskningsresultat och status gällande universitetets kvalitetsarbete i samband med föredragning av den GU-övergripande kvalitetsrapporten om implementering av kvalitetspolicyn. Styrelsen har också löpande fått information om kvalitetssystemets utveckling.

Övriga intressenter

För att möjliggöra för externa intressenter att ta del av kvalitetsarbetet redovisas bedömarutlåtanden och åtgärdsplaner på den GU-övergripande webbsidan och på flera fakulteters webbsidor. Detta möjliggör för allmänheten att ta del av utvärderingsresultat och gör det också möjligt för t ex blivande arbetsgivare att få fördjupad information om kvaliteten på aktuella utbildningar. Professionsinriktade program har ofta externa ledamöter i programråd eller liknande och tar därigenom del av utvärderingsresultat för aktuella utbildningar.

Bedömningsområde 3: Styrkor och utvecklingsområden

GU:s rutiner med väl utvecklade områden som ska redogöras för inför samråd i UN och forskarutbildningsutskottet bidrar till att nya utbildningar håller hög kvalitet. Därtill finns systematiska rutiner och stöd för utarbetande av utbildningsplaner och kursplaner. Vad gäller universitetets utbildningsutvärderingar med extern bedömning kan arbetet med att åtgärdsplaner genomförs och följs upp ses som ett tecken på att kvalitetssystemet resulterar i systematisk kvalitetsutveckling. Samtidigt finns det utmaningar med kvalitetsarbetets utformning, genomförande och resultat. Ett antal insatser som syftar till att stärka implementeringen av universitetets kvalitetssystem har identifierats och genomförts eller initierats:

- Handläggningsordningen, som utgör basen för samråd inför inrättande av nya utbildningar, utvecklades 2018 för att täcka fler områden av utbildningskvalitet. UN har också inlett en utveckling mot att underlagen vid samråd granskas mer ingående, och således inte bara de aspekter som berör kopplingarna mellan berörda fakulteter.
- Vid GU har begreppet ”kompleta akademiska miljöer” varit centralt för att utveckla ett nära samband mellan forskning och utbildning. För att stärka de miljöer som har sämst förutsättningar i detta avseende fördelades en del av forskningsanslaget 2019 och 2020 till de fakulteter som har lägst andel forskningsmedel i relation till utbildningsuppdraget.
- Vidareutvecklingen av detta samband kommer att fortsätta och fördjupas. Därför uppmärksammas också strävan mot sammanhållen utbildning och forskning i visionen *Ett universitet för världen* och i de strategier för 2021–2024 som kommer att fastställas av universitetsstyrelsen.
- GUS har signalerat att det vid några institutioner förekommer brister i studentrepresentanters inflytande i beredningsprocessen vad gäller beslut om nya och

reviderade kursplaner. Därför kommer kvalitetsutskottet att initiera en kartläggning av hur studentmedverkan fungerar vid beredningsprocessen rörande kursplaner.

- Som ett resultat av UKÄ:s tillsynsrapport har justeringar av regler för kursplan samt i systemstödet genomförts. Därutöver kommer nätverket för utbildningsansvariga att anordna ett seminarium på temat kursplaner. Seminariet syftar till att diskutera och dela erfarenheter om hur kursplanerna kan förtydliga former för bedömning av studenternas prestationer och hur länkningen mellan lärandemål och examination kan förbättras.
- Utbildningsutvärderingarna har lett till en rad viktiga åtgärder kopplade till bedömningsområde 3. Två konkreta exempel på åtgärder är att flera utbildningar infört examensmålsmatriser samt genomfört översyn av kursplaner och litteraturlistor.
- I flera åtgärdsplaner finns därutöver aktiviteter som syftar till att förbättra kursvärderingsprocessen. Kvalitetsutskottet har också på uppdrag av UN initierat åtgärder som syftar till universitetsgemensam utveckling inom området. Till dessa hör utvecklingen av ett stabilt kursvärderingsverktyg integrerat i Canvas och anordnandet av ett särskilt kursvärderingsseminarium under våren 2021. Syftet med seminariet (som fick många anmällda under våren innan det ställdes in på grund av coronapandemin) är att stimulera diskussionen och utbyta erfarenheter om hur kursvärderingar kan utformas efter studentgruppens och kursens specifika förutsättningar. Det finns många goda exempel på hur de obligatoriska kursvärderingarna kompletteras med konstruktiva dialoger mellan lärare och studenter. Utmaningen är att sprida och anpassa dessa till alla delar av universitetet. För att bättre dokumentera förutsättningar och möjligheter utvecklas också en webbaserad handbok om kursvärderingar som ska vara färdig hösten 2021.
- Kvalitetsutskottet har i sitt arbete återkommande resonerat kring hur GU kan ge stöd för erfarenhetsutbyte vad gäller åtgärdsplanernas faktiska genomförande. Ett seminarium om åtgärdsarbetets effektivitet planerades till våren 2020 och genomförs på grund av coronapandemin våren 2021.
- Flera fakulteter har utarbetat rutinen att noga gå igenom kvalitetskriterierna och hur de bör förstås tillsammans med bedömargruppen och institutionsföreträdare vid ett gemensamt uppstartsmöte. På de fakulteter där sådana rutiner etablerats är erfarenheten att kvaliteten i bedömarutlåtanden ökat. Kvalitetsutskottet kommer under 2021 aktivt uppmuntra att samtliga fakulteter ansluter till detta tillvägagångssätt, med syfte att få ytterligare skärpa och tydlighet i bedömarutlåtandena.
- De universitetsgemensamma webbsidor där utbildningsutvärderingarna publiceras har utvecklats för att bidra till att utvärderingsresultaten ytterligare delas och används i ett lärande syfte. Det är sedan våren 2020 enkelt att utöver den fakultetsbaserade indelningen också hitta genomförda, pågående och planerade utbildningsutvärderingar vid hela universitetet. Men att nå ut med resultat av utbildningsutvärderingarna till alla berörda lärare och studenter är en utmaning. Diskussioner om hur det kan förenklas har därför förts i t ex nätverket för universitetets kommunikatörer och nätverket för utbildningsansvariga, och ytterligare tillfällen för att sprida och diskutera lyckade metoder finns inplanerade.

Bedömningsområde 4: Jämställdhet

4.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att beakta jämställdhet i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande

Handläggningsordningar för inrättande av ny utbildning bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom frågorna:

Grundnivå och avancerad nivå:

Redogör för hur jämställdhet och jämställdhetsperspektiv beaktas i utbildningen.

Forskarnivå:

Hur beaktas jämställdhet och ett jämställdhetsperspektiv i utbildningen?

Kvalitetspolicyns process 1 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden och i inventeringsverktygen samt i det pedagogiska idéprogrammet finns bl a följande frågor:

Grundnivå och forskarnivå:

Beaktas jämställdhetsperspektiv vid utformning av nya kurser, t ex vad gäller formulering av lärandemål och val av kurslitteratur?

Beaktas jämställdhetsperspektiv vid revidering av kursplaner, litteraturlistor mm?

Beaktas jämställdhetsperspektiv i utformningen av det fysiska och digitala rummet för lärande?

Har lärarna tillräcklig medvetenhet och kunskap om genus och jämställdhet?

Diskuteras rådande normer och värderingar kring genus och jämställdhet i lärarkollegiet?

Hur ser lärarnas delaktighet i pedagogisk utveckling ut ur ett jämställdhetsperspektiv?

Forskarnivå:

Finns ett aktivt arbete med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i utbildningens utformning och genomförande?

Har eventuella möjligheter och utmaningar identifierats avseende sammansättningen i doktorandgruppen och hanterats?

Avspeglas ett jämställdhetsperspektiv i handledargruppen?

Kvalitetspolicyns process 2 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom att det i vägledning för utbildningsutvärdering med extern bedömning anges att relevant kompetens i bedömargruppen kan vara genus och jämställdhet samt att fakulteten/institutionen kan meddela att jämställdhet ska ingå som särskilt bedömningsområde.

I Vision 2020 slås fast att GU ska arbeta aktivt och systematiskt med mångfalds-, jämställdhets- och likabehandlingsfrågor och att motverka ojämlika villkor och strukturer. Som övergripande styrdokument finns *Policy för jämställdhet och likabehandling* (20) och samtliga chefer har ett ansvar för att jämställdhets- och likabehandlingsfrågor beaktas inom ramen för respektive verksamhet och i utveckling av verksamheten. I handlings- och verksamhetsplaner har också föreslagits en rad konkreta åtgärder på området de senaste åren.

Exempel på åtgärder i HP/VP avseende jämställdhet i utbildningen

Prioritera insatser för att stötta breddat deltagande för befintliga studenter samt implementera projektet för jämställdhetsintegrering i lärarutbildningen (*Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande, HP/VP 2019*).

Utbyta erfarenheter mellan institutioner vid Handelshögskolan angående arbete med likabehandling och jämställdhet inom forskarutbildning, och särskilt dra nytta av och sprida det kartläggningsarbete som redan gjorts (*Handelshögskolan, HP/VP 2020*).

Arbeta med jämställdhetsintegrering i utbildningarna och kommunicera lyckade exempel på institutionernas aktiviteter på området (*IT-fakulteten, HP/VP 2020*).

Genomföra pilotprojektet ”En enkel väg” i samarbete med GUS/SAKS med syfte att arbeta mot kränkande kulturer och trakasserier (*Sahlgrenska Akademin, HP/VP 2020*).

Utveckla former för lokal kontinuerlig kvalitetsuppföljning med utgångspunkt i kvalitetspolicyn och särskild fokus på hållbarhetsintegrering och jämställdhetsintegrering (*Humanistiska fakulteten, HP/VP 2020*).

Genomföra JiGU-analys för doktorander genom underlag från arbetsmiljöundersökningen ARKEN (*Naturvetenskapliga fakulteten, HP/VP 2020*).

Jämställdhet ingår som en aspekt vid implementering av kvalitetspolicyn, genom att en av kvalitetsarbetets utgångspunkter är likabehandling och genom att det särskilt uppmärksammas att jämställdhet ska främjas i det kontinuerliga uppföljnings- och utvecklingsarbetet.

I samband med regeringens särskilda satsning på jämställdhetsintegrering, vid GU benämnt JiGU, intensifierades arbetet med jämställdhet. T ex genomfördes genomlysningar av hur jämställdhet beaktas i de högskolepedagogiska kurserna samt i styr- och stöddokument gällande utbildningsverksamheten. Genomlysningarna ledde bland annat till förändringar i *Handläggningsordning för excellent lärare* och *Pedagogiskt idéprogram* (PIP). I den senare tillades frågor som t ex ”På vilket sätt beaktar vi jämställdhet i utformning av undervisningen?” och ”Vilka jämställdhetsaspekter finns att beakta i utformningen av det fysiska och digitala rummet för lärandet?” Dessa frågor återfinns också i inventeringsverktygen genom att avsnitten om studentcentrerat lärande refererar till PIP. Fortlöpande återkoppling i såväl rapporter som dialoger och olika mötesfora visar att PIP används aktivt i verksamheten vilket medför en återkommande diskussion om och uppföljning av hur jämställdhet beaktas i utbildningen.

Inom ramen för JiGU har GU också granskat jämställdhet och könsbias i bedömningsprocesser i universitetets lärarförslagsnämnder för att säkerställa att rekrytering sker på sakliga, icke-diskriminerande och meritokratiska grunder.

I PIL:s kurser för lärare finns innehåll som behandlar aspekter av jämställdhet. T ex innehåller den första av de tre obligatoriska baskurserna lärandemål om juridiska, normkritiska och etiska aspekter i läraruppdraget. I kursen *Handledning i forskarutbildning* finns lärandemål om jämställdhet och likabehandling i forskarutbildning.

Som ett led i uppföljning av kvalitetspolicyns process 1 insamlades och diskuterades vid UN:s internat i augusti 2019 exempel på hur fakulteterna och dess institutioner arbetar med jämställdhetsintegrering i utbildningen. Vid rektors verksamhetsdialoger ht 2018, ht 2019 och ht 2020 följdes också upp hur fakulteterna arbetar med jämställdhetsfrågor. Inför dialogerna ht 2020 ombads fakulteterna vad gäller arbete med frågor rörande kön och jämställdhet i utbildningens innehåll, informera om vilka åtgärder som har vidtagits och planeras samt vilket resultat genomförda åtgärder hittills har gett. Inför verksamhetsdialogerna hösten 2019 rapporterade institutioner och fakulteter svar på följande frågor gällande både utbildning och forskning:

1. Vilka huvudsakliga problem, kopplat till kvinnor och mäns möjlighet till lika rättigheter och skyldigheter, har identifierats som prioriterade att åtgärda?
2. Vilka är de viktigaste aktiviteterna som har genomförts för att åtgärda problemen?
3. Går det redan i detta läge att påvisa resultat som en följd av aktiviteterna och i så fall vilka?
4. Vilka är de viktigaste aktiviteterna som planeras framöver?

De goda exempel gällande utbildningsverksamheten som inkom från fakulteterna 2019, till UN respektive till verksamhetsdialogerna, finns sammanställda och publicerade på GU:s

webb för kvalitetsarbete samt webb för JiGU. Syftet är att stödja och inspirera den fortsatta processen med jämställdhetsarbete på lokal nivå. De vanligaste exemplen, varav två återges nedan, utgörs av genomlysning och förändringar vad gäller litteraturen i kurserna, beaktande av jämställdhet vid revidering och utarbetande av kursplaner, kompetensutveckling i normkritiska perspektiv för lärare och särskilda kursplanegrupper som tillser att jämställdhet beaktas i kursplanerna.

Exempel på utvecklingsarbete som bidrar till att jämställdhet beaktas i utbildningarna

Specifika instruktioner har utformats för att tillse att jämställdhetsperspektivet beaktas vid ny- och vidareutveckling av kurser. Dessa följs upp i processen för fastställande av kursplaner på samtliga utbildningsnivåer. Instruktionerna lyfter frågor rörande jämställdhet i lärandemål, jämställdhet avseende författare av kurslitteratur, jämställdhet avseende exempel som används i kursen och jämställdhet avseende gästföreläsare som bjuds in (*Institutionen för data- och informationsteknik*)

Vid revideringar och framtagande av nya kursplaner granskas kursplanemålen med hänsyn till jämställdhet ur ett intersektionellt perspektiv. De reviderade eller nya målen blir en påtryckande kraft att förändra kursens innehåll, där exempelvis val av repertoar, pjäser, litteratur och övrigt referensmaterial breddas till att omfatta fler perspektiv och olika grupper i samhället. Kursmålen påverkar också kursens planering, upplägg och utformning, som exempelvis val av metod, studenters möjlighet till delaktighet, mm. Utifrån eventuella nya eller reviderade mål ses också kursens kompetensbehov över. Detta kan resultera i kompetensutveckling för berörda lärare eller att ytterligare/annan lärarkompetens behöver knytas till kursen (*Högskolan för scen och musik*)

Under våren 2020 enades UN om att varje fakultet bör utarbeta riktlinjer för hur jämställdhet i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande ska beaktas. Vid UN:s internat i september gavs ett gott exempel på sådant arbete från den Samhällsvetenskapliga fakulteten som övriga ledamöter inspirerades av och kommer att använda som underlag för arbete vid den egna fakulteten.

För att ytterligare stärka att jämställdhet i utbildningarnas innehåll och utformning beaktas har UN också drivit att det i *Regler för kursplan* numer anges att detta ska efterfrågas vid fastställande av kursplan. Som ett stöd i det fortsatta arbetet för att efterleva den nya formuleringen, kommer jämställdhet i utbildningen att vara ett tema på UN:s heldagsmöte för strategiska frågor i januari 2021. Goda exempel kommer att presenteras som inspiration för diskussion om vidare utveckling.

Vid rektors strategimöte, där dekaner, prefekter och studentrepresentanter deltar, var *jämställdhet* mötets tema i maj 2020. I gruppdiskussioner utbyttes erfarenheter och vid mötets avslutning konstaterades att diskussionerna varit givande. Frågor som diskuterades var bland andra följande:

- Vilka aktiviteter och åtgärder finns via fakulteters och institutioners HP/VP angående utbildning, de senaste åren? Resultat?
- Listan med goda exempel – ett levande dokument! Vill ni fylla på?
- Flera institutioner har riktlinjer för hur jämställdhet beaktas vid t ex utarbetande och revidering av kursplaner. Kan detta bli kutym genom riktlinjer från fakultetsnivån?
- Kvalitetspolicyn om främjande av hållbar utveckling, jämställdhet och internationalisering – vad har det gett?
- Verktyg för inventering och utveckling av utbildningskvalitet (2 versioner) – vilka svar finns på frågorna och vad har arbetet med (anpassade) verktyg lett till?

Utbildningsutvärdering med extern bedömning

I vägledningarna för utbildningsutvärdering med extern bedömning uttrycks att ytterligare kriterier kan tillföras enligt fakultetens/institutionens beslut, t ex jämställdhet, internationalisering och hållbar utveckling. Jämställdhet anges också som förslag på expertkunskap i bedömargruppen. I flera bedömarutlåtanden finns under det fjärde kriteriet (lärarnas kompetens) kommentarer om jämställdhet vad gäller obalans mellan män och kvinnor i lärargruppen generellt och vad gäller meritering. Ett annat område som uppmärksammas är osaklig obalans i kurslitteraturen avseende författares kön samt brist på jämställdhet och genusperspektiv i litteraturens innehåll. Tre fakulteter (den Humanistiska fakulteten, den Konstnärliga fakulteten och IT-fakulteten) har särskilt bett den externa bedömargruppen att granska jämställdhetsarbetet. Bland åtgärdsplaner för dessa utbildningsutvärderingar och också i andra, finns aktiviteter som gynnar en utveckling av jämställdhet både med avseende på lärmiljön och på utbildningarnas innehåll.

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 4.1

- Litteraturlistor genomlysas med avseende på jämställdhet och genusperspektiv och mer systematiska rutiner för beaktande av jämställdhet vid revidering av litteratur upprättas (*lärande, kommunikation och IT, magisterprogram*)
- Som en del av en långsiktig strategi att skapa en mer jämställd utbildningsmiljö och ge studenterna fler kvinnliga förebilder kommer en av de introducerande kurserna att ha en kvinna som kursansvarig (*fysik, kandidatprogram*)
- Kurslitteraturen ses över för att säkerställa aktualitet och jämnare könsfördelning av författare samt synliggörande av ideologisk slagsida (*globala utvecklingsstudier, kandidat*)

Bedömningsområde 4: Styrkor och utvecklingsområden

GU har en lång historia av jämställdhets- och likabehandlingsarbete och det vidtas kontinuerligt åtgärder på olika nivåer inom organisationen för att arbetet ska bli mer välfungerande.

De två senaste åtgärderna som UN har genomfört är dels ett krav på att jämställdhetsperspektiv i kursernas innehåll och utformning har beaktats vid fastställande av kursplan, dels att alla fakulteter bör utveckla riktlinjer för hur jämställdhet kan beaktas i utbildningen. Dessa åtgärder förväntas få ett tydligt genomslag då de har en direkt koppling till den kontinuerliga uppföljningen och utvecklingen av universitetets utbildningar.

Ett urval av ytterligare åtgärder som genomförts eller initierats för att jämställdhetsfrågor i högre grad ska aktualiseras i utbildningsverksamheten anges nedan. Därutöver kan konstateras att det finns ytterligare aktiviteter som kan genomföras för att tillse att jämställdhetsperspektivet mer systematiskt genomsyrar utbildningen på alla nivåer. En viktig utgångspunkt för detta är en kontinuerlig dialog om det fortsatta arbetet.

- Jämställdhet har varit ett särskilt ärende på rektors verksamhetsdialoger de tre senaste åren för att med skärpa visa på vikten av ett kontinuerligt fokus på jämställdhetsfrågorna.
- Sammanställning och spridning av goda exempel angående jämställdhetsarbete i utbildningen har genomförts i syfte att stödja och inspirera den fortsatta processen på lokal nivå.
- Med anledning av kritik i UKÄ:s tillsyn 2019 har *Anställningsordning* och *Arbetsordning* reviderats gällande jämställd representation i lärarförslagsnämnderna. Ett särskilt seminarium med gemensamma förvaltningens personalenhet som skjutits

upp pga coronapandemin finns planerat för att vidare diskutera lärarförslagsnämndernas roll i jämställdhetsarbetet.

- Två ytterligare seminarier planeras att genomföras under 2021 på temat jämställdhet, i syfte att ytterligare sprida och dokumentera goda erfarenheter och tillvägagångssätt. Ett seminarium har fokus på arbete inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå medan ett genomförs inom nätverket för forskarutbildningsansvariga.
- I syfte att stödja verksamheten kommer frågan kring hur jämställdhet beaktas i kursplanarbetet fortsatt diskuteras och problematiseras på UN:s heldag januari 2021. Vidare planerar UN att initiera en uppföljning under 2022 av vad revideringen av *Regler för kursplan* har lett till.

Bedömningsområde 5: Student- och doktorandperspektiv

5.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att verka för studenters och doktoranders möjligheter och förutsättningar att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation

Handläggningsordningar för inrättande av ny utbildning bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom bl a följande frågor:

Grundnivå och avancerad nivå:

Redogör för hur studenterna ges inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen. Redogör för hur studenternas synpunkter, genom till exempel kursvärderingar, studentdialoger, programvärderingar och alumnundersökningar, kommer att beaktas i utvecklingen av utbildningen.

Forskarnivå:

Hur säkerställs att doktoranderna ges inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen?

Kvalitetspolicyns process 1 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden och i inventeringsverktygen finns bl a följande frågor:

Grundnivå och avancerad nivå:

Är kvalitetsarbetet och studenternas roll i detta tillräckligt väl kommunicerat med studenterna?

Fungerar studentinflytandet i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen tillfredsställande?

Används t ex dialog, muntliga kursvärderingar och formativa kursvärderingar?

Används t ex termins/års/mitt/programslutsenkäter?

Tillvaratas resultat från olika typer av kurs- och programvärderingar regelbundet i utvecklingsarbetet?

Utarbetas en sammanställning av kursvärderingen och görs den tillgänglig för studenterna?

Informeras studenter som genomfört kursen aktivt om sammanställningen?

Informeras studenter nästa gång kursen ges om sammanställningen och de eventuella åtgärder som vidtagits?

Fylls platserna för studentrepresentation i beredande och beslutande organ?

Finns andra former för studentinflytande än ovan angivna?

Forskarnivå:

Samlas doktoranders synpunkter på utbildningen in, sammanställs, används i utvecklingsarbetet och redovisas för doktoranderna?

Tillses att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och läroprocesser?

Deltar doktorander i beslutsprocesser, inklusive beredning, av frågor som rör forskarutbildning?

Finns rutiner och arbetssätt som säkrar att doktorander har en god fysisk och psykosocial studiemiljö?

Används de individuella studieplanerna aktivt som ett verktyg för planering, utveckling och uppföljning?

Kvalitetspolicyns process 2 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden bl a genom det sjätte kriteriet:

Studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

Studenternas medverkan och inflytande är viktiga hörnstenar i universitetets kvalitetsarbete och kvalitetspolicyn vilar på utgångspunkten att en kultur där studenterna känner delaktighet, ansvar och engagemang för kvaliteten i verksamheten är en förutsättning för en positiv verksamhetsutveckling. Såväl Vision 2020 som universitetets nya vision betonar också studentinflytande som en utgångspunkt för utbildningarnas utveckling.

De två huvudsakliga förordningsreglerade möjligheterna för studenter att utöva inflytande över sin utbildning är genom representation i beredande och beslutade organ samt via kursvärderingar. För doktorander tillkommer möjligheten att utöva inflytande i arbetet med sin individuella studieplan och, genom att majoriteten av doktoranderna är anställda, påverka sin arbetsmiljö på samma sätt som andra anställda.

Universitetet verkar för att studenter även i andra sammanhang än de som nämns ovan har inflytande över och känner delaktighet, ansvar och engagemang för kvaliteten i verksamheten, varav andra typer av möten och informationsinsatser av olika slag, som beskrivs nedan, är ett viktigt inslag. Som beskrivits i 1.4 deltar studentrepresentanter även på rektors strategimöten och rektors verksamhetsdialoger. Universitetsledningen träffar också samtliga studentkårspresidier och doktorandrepresentanter på frukostmöten.

I utbildningsutvärdering med extern bedömning deltar alltid minst en studentrepresentant i bedömargruppen. Oavsett om dessa kommer från GU eller andra lärosäten ger de ett studentperspektiv på bedömningen och därmed på utbildningens utformning och genomförande. Därutöver intervjuas alltid studenter vid den utvärderade utbildningen och ges på så sätt en direkt möjlighet att utöva inflytande på kommande utveckling av utbildningen.

Studentinflytande genom representation i beredande och beslutade organ

Studentinflytandet vid GU regleras genom

- *Universitetets arbetsordning* (bilaga 4) som anger att studentinflytande ska säkras i alla beredande och beslutande organ och vid utbildningsrelaterade rektors-, dekan- och prefektbeslut. Arbetsordningen anger även antalet platser för studentrepresentanter i de organ som beskrivs och att handlingar ska skickas senast fem arbetsdagar innan beslutsmöten.
- *Regler för studentinflytande* (23) som bland annat behandlar förutsättningar för studentinflytande, definitioner, studentrepresentation generellt och när beslut fattas av en enda person samt utbildning, arvode och intyg för studentrepresentanter.
- *Regler gällande ekonomisk ersättning för studentrepresentanter på grund- och avancerad nivå* (24) som förutom ersättningsnivå anger till vilka fasta organ studentrepresentanter ska bjudas in på fakultets- och institutionsnivå. Reglerna slår också fast att ett årligt beslut ska fattas på fakultets- och institutionsnivå i samråd med studentkåren om vilka övriga stadigvarande och tillfälliga organ och grupper som ska erbjudas studentmedverkan.
- *Handläggningsordning för utseende av studentrepresentanter på universitetsgemensam nivå* (25) som anger hur studentrepresentanter utses till uppdrag som inte är knutna till en fakultet eller institution, och baseras på principen att så många studenter som möjligt ska företrädas av studentrepresentanterna. Årligen beslutar också rektor och universitetsdirektör till vilka organ och arbetsgrupper studentrepresentanter inbjuds att medverka på universitetsgemensam nivå.
- *Doktorandreglerna* (19) som slår fast att utbildningstiden förlängs när doktoranden har förtroendeuppdrag och en bilaga som anger principer för omfattning av

förlängningen. Samverkansdoktorander ges ersättning som studentrepresentanter på grundnivå och avancerad nivå.

Därtill finns en *Handläggningsordning för hantering av klagomål från studenter* (26) för studenter som vill klaga på regelefterlevnad vad gäller det som anges i fyra styrdokument med koppling till studenters rättigheter: *Regler för studier*, *Doktorandreglerna*, *Regler för examination* och *Regler för studentinflytande*. Klagomål som inkommit följs upp på gemensam nivå och diskuteras i rektors ledningsråd och UN för att se eventuella mönster som föranleder åtgärder. En lokal handläggningsordning för tillämpning finns också på alla fakulteter och institutioner.

Utöver organ som omfattas av besluten ovan ska studenter bjudas in att medverka i tillfälliga arbetsgrupper och projekt av betydelse för utbildningen eller studenternas situation som uppstår under året.

Vid en kartläggning av studentinflytandet vid GU 2018, som genomfördes av gemensamma förvaltningens utbildningsenhet, blev det tydligt att det finns både styrkor och utmaningar i universitetets arbete med studentinflytande. Bland styrkorna återfinns ett engagemang hos de olika utbildningsnivåerna samt idéer om hur universitetet kan utveckla studentinflytandet. En utmaning vid tillfället för kartläggningen var att det saknades en tydlig handläggningsordning med gemensamma riktlinjer för tillsättning av och ersättning för studentrepresentanter på fakultets- och institutionsnivå, vilket framhölls som en rekommendation i kartläggningens slutsatser. Som åtgärd utarbetades *Regler gällande ekonomisk ersättning för studentrepresentanter på grund- och avancerad nivå*. I reglerna slås också fast att sammanställningar på fakultetsnivå med information om studentmedverkan årligen ska kommuniceras med gemensamma förvaltningens utbildningsenhet. Detta ger underlag för en systematisk uppföljning av hur studentinflytandet genomförs i hela organisationen.

Behovet av ytterligare riktlinjer för studentinflytandet på fakultets- och institutionsnivå underströks och aktualiserades också i samband med UKÄ:s tillsyn 2019. Både UKÄ:s rapport och studentkårernas inlagor visade att åtgärder behövde vidtas för att stärka studentinflytandet. *Regler för studier* reviderades och *Regler för studentinflytande* utarbetades. Andra åtgärder vidtogs också, som t ex att den universitetsgemensamma mallen som används när beslut fattas av en enda person reviderades så att det vid beslut ska framgå hur studentinflytande har säkrats.

Informationsinsatser om studentinflytande

Kartläggningen av studentinflytande var temat för ett av rektors strategimöten hösten 2018. De utmaningar som identifierats i kartläggningen som beskrivs ovan diskuterades och behovet av utbildningsinsatser för studentrepresentanter underströks som en viktig insats för att stärka studentinflytandet. Under 2020 har gemensamma förvaltningens utbildningsenhet tillsammans med studentkårerna arbetat med att utveckla universitetets webbsidor för studentrepresentanter med information om universitetets organisation och om de förordningar och regler som styr studentinflytandet. På sidorna har svar på vanliga frågor sammanställts tillsammans med en begreppslista, och informationen ligger till grund för utbildningsinsatser för studentrepresentanter. Arbeta pågår med att ta fram videor som komplement till befintlig text, vilka färdigställs våren 2021.

Parallellt med arbetet att ta fram information som riktar sig till studentrepresentanter har universitetets interna webbsidor för medarbetare om studentinflytande i *Lärohandboken* utvecklats, och i *Studieadministrativa handboken* finns idag stödjande information för att underlätta arbetet med studentinflytandet. Där återfinns mallen för återrapportering av

studentinflytande, vägledning för studentinflytande vid beredning eller beslut av en enda person, generella tips för hanteringen av årligt beslut om studentmedverkan och förtydligande information om hur förordningstext bör tolkas.

Informationen har tagits fram utifrån synpunkter som inkommit i samband med kartläggningen av studentinflytande 2018 och i samband med UKÄ:s tillsyn 2019. Informationen svarar mot otydlighet som tidigare framkommit gällande när studenter ska bjudas in att medverka, och bidrar med relevanta förtydliganden i arbetet med att säkerställa studentinflytande på universitetets alla nivåer.

Ytterligare en aktiv åtgärd som genomförts de senaste åren för att stärka och synliggöra arbetet med studenternas arbetsmiljö och studentinflytande är anställningen av två särskilda samordnare på gemensamma förvaltningens utbildningsenhet med uppdrag att specifikt arbeta med dessa frågor.

Inflytande över studiesituationen och stöd till studentkårsverksamhet

Vid fakulteterna ansvarar respektive studentkår för att företräda studenterna, och är närmaste kontakten för studenter som upplever problem med sin utbildning. Studentkårerna erhåller ekonomiskt stöd från GU för utbildningsbevakning, där ersättningen baseras på hur många studenter man företräder vid respektive fakultet. Kårerna erhåller också stöd från universitetet för medlemsregister, studentmedia, lokalkostnader och IT-stöd, fastställt i ett samlat beslut av rektor våren 2020.

Kopplat till studentkårerna finns studentarbetsmiljöombud, SAMO, som utses av kåren och bevakar arbetsmiljöfrågor inom ett avgränsat område eller program. Lokalt ansvarar respektive studentkår för arbetsmiljöarbetet för studenter tillsammans med SAMO, vilka exempelvis medverkar i det lokala arbetsmiljöarbetet och på arbetsmiljöronder. *Arbetsmiljöpolicyn* (21) framhåller att det dagliga såväl som det långsiktiga systematiska arbetsmiljöarbetet sker i samverkan med SAMO. Policyn slår också fast att universitetet ska arbeta för att skapa förutsättningar för studenter att engagera sig i det gemensamma arbetsmiljöarbetet och för att kontinuerligt förbättra studiemiljöns fysiska, organisatoriska och sociala förhållanden. Universitetsgemensamma utbildningsinsatser för SAMO samordnas av Göteborgs universitets studentkårer (GUS), som erhåller stöd för arbetet med att samordna arbetsmiljöfrågor på universitetsgemensam nivå.

Vid GUS finns två heltidsanställda student- och doktorandombud som finansieras av GU. Studentombuden fungerar som stöd till studentkårer och studenter som stöter på problem i sin utbildning, och medverkar ofta som stöd till studenter vid ärenden i universitetets disciplinnämnd. Studentombuden tar på uppdrag av studentkårerna fram årliga rapporter om de studentärenden som hanteras, och resultaten föredras i UN alternativt rektors ledningsråd. Den senaste rapporten som redovisades i UN i oktober 2020, visar bland annat att antalet ärenden till studentombudsmännen från studenter vid Sahlgrenska Akademin har ökat. En förklaring kan enligt rapporten vara att fakultetens arbete med projektet ”En enkel väg”, med syfte att arbeta mot kränkande kulturer och trakasserier, har synliggjort ombudens arbete.

Studentinflytande genom kursvärderingar

Universitetets kurser behöver kontinuerligt förbättras. En viktig grund för kursutveckling är kursvärderingar och dialog med studenterna. Kursvärderingar är samtidigt en central möjlighet för alla studenter att utöva inflytande och bidra till utveckling av sin utbildning.

Vid GU finns stora möjligheter att forma kursvärderingar efter studentgruppens och kursens specifika förutsättningar, men också väl kända utmaningar med svarsfrekvens och återkoppling. Sedan övergången från lärplattformen GUL till dess ersättare Canvas har det varit

problematiskt att det inte finns ett kursvärderingsverktyg integrerat i lärplattformen. Ett sådant integrerat verktyg pilottestas under hösten 2020 och beräknas vara i drift vårterminen 2021.

I november 2020 beslöt rektor om reviderade regler för kursvärderingar, som återfinns i *Regler för studier*. Revideringen var framförallt en följd av UKÄ:s tillsyn som kritiserade att reglerna inte tillräckligt tydligt informerade om hantering av resultat och eventuella beslut om åtgärder efter genomförd kursvärdering. Samma kritik framhölls av studentkårer i samband med tillsynen samtidigt som det framfördes att studenter upplever att kursvärderingar i de flesta fall tas på stort allvar och att många förändringar genomförts med anledning av studenternas kursvärderingssvar.

I kursplaner ska anges form för genomförande av kursvärdering, och hur resultatet förmedlas till de studenter som genomförde kursen och till de studenter som påbörjar kursen nästa gång den ges. Detta anges i *Regler för kursplan* och säkras genom hantering i systemstödens kursplanemallar (GUBAS respektive FUBAS – systemstöd för kursplaner på grundnivå och avancerad nivå respektive forskarnivå). Som ett komplement till reglerna finns i de webbaserade studieadministrativa handböckerna information om kursvärderingar och vem som ansvarar för att dessa genomförs samt att resultatet tas om hand.

Utbildningsutvärderingar med extern bedömning

I bedömarutlåtandena lyfts återkommande styrkor och svagheter i relation till studenters möjligheter och förutsättningar att utöva inflytande. De huvudsakliga förbättringsområden som lyfts fram handlar ofta om svarsfrekvensen på kursvärderingar och om behovet av att förbättra former för dialog med studenterna. Som ett resultat pågår ett omfattande och brett utvecklingsarbete med en rad olika former för kursvärderingar, summativa såväl som formativa.

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 5.1

Ett system med klassrepresentanter och kursnämnd med inspiration från apotekarprogrammet prövas (*farmaci, receptarieprogrammet*).

En form för kursvärderingar med hjälp av mentometer prövas (*biomedicinska analytikerprogrammet*).

Från och med våren 2020 är tillfälle för kursvärderingar schemalagda i alla kurser. Syftet är att höja svarsfrekvensen. Månadsvisa träffar mellan programansvarig och studentrepresentanter införs samtidigt (*fotografi*).

Bedömningsområde 5: Styrkor och utvecklingsområden

GU arbetar kontinuerligt med att få till stånd ett välfungerande studentinflytande och en konstruktiv kursvärderingsprocess inom hela universitetet. Göteborgs universitets studentkårer (GUS) har också rapporterat, bland annat vid rektors strategimöte i september 2020 att man ser den systematiska uppföljningen av studentinflytande i kvalitetssystemet som en styrka och att det i de flesta fall upplevs finnas ett stort engagemang för studenter. GUS ser också positivt på det förbättringsarbete som genomförs, som t ex det nya styrdokumentet om studentinflytande, revideringen av regler för studier avseende kursvärdering samt att det nu finns principer för enhetlig arvodering för studentrepresentanter på såväl GU-nivå som vid fakulteter och institutioner.

Det finns alltid ytterligare aktiviteter som kan genomföras för att utveckla studentperspektivet så att det i ännu högre grad genomsyrar verksamheten. Grunden för detta är en kontinuerlig dialog med studentrepresentanter och studenter på alla nivåer. GUS menar också att kunskapen om studentinflytande hos studenter och medarbetare behöver bli större.

GUS genomförde under 2020 en enkät till alla prefekter om kursvärderingar. Den visar bland annat att prefekterna ser att t ex en fortlöpande dialog med studenterna är ett centralt komplement till skriftliga kursvärderingar då det ger en gemensam diskussion mellan lärare och studenter där frågor kan ställas och vissa moment kan förtydligas och belysas.

Vid studentombudens föredragning i UN i oktober 2020 om resultatet av kursvärderingsenkäten och ombudens årliga rapport, enades ledamöterna om att föra diskussionen vidare till fakulteternas utbildningsberedningar för eventuella lokala åtgärder.

På central nivå kommer också flera åtgärder att vidtas under 2021 för att stärka och utveckla kursvärderingsprocessen med avseende på såväl genomförande som svarsfrekvens och systematisk återföring av resultaten till studenterna. Under våren hålls ett sedan tidigare planerat seminarium där diskussioner och erfarenhetsutbyte kring olika formativa och summativa metoder för kursvärderingar står på programmet. Stödet för de lärare och kursadministratörer som arbetar med kursvärderingar kommer också att förbättras genom utveckling av en webbaserad handbok om kursvärderingar. UN gav i september 2020 kvalitetsutskottet i uppdrag att driva detta vidare, och utskottet planerar att som underlag bland annat utgå från en tidigare PIL-rapport, *Kursvärderingar och konstruktiv länkning*. I arbetet, som ska slutföras under hösten 2021, kommer hänsyn också att kunna tas till erfarenheterna från det nya kursvärderingsverktyg i lärplattformen Canvas som för närvarande pilottestas. Som ytterligare åtgärd är ”kursvärdering-kursutvärdering-kursutveckling” tema i 2020/21 års ledarutbildning för institutionernas utbildningsansvariga.

Bedömningsområde 6: Arbetsliv och samverkan

6.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att utbildningarna utvecklar studenternas och doktorandernas beredskap att möta förändringar i arbetslivet

Handläggningsordningar för inrättande av ny utbildning bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom frågorna:

Grundnivå och avancerad nivå:

Redogör för samhällets framtida behov av personer med aktuell utbildning, arbetslivsanknytning i undervisningen och olika former för samverkan med avnämare.

Forskarnivå:

Hur ser behovet av disputerade i ämnet ut, inom och utom akademien, nu och i framtiden?

Hur bidrar ämnet till fakultetens samverkan med det omgivande samhället?

Hur kan forskningsmiljön bidra till att doktoranden får möjlighet till samspel med andra doktorander och forskare, nationellt och internationellt?

Hur är förutsättningarna i forskarmiljön för att doktorandens forskning väsentligt ska kunna bidra till kunskapsutveckling inom området?

Kvalitetspolicyns process 1 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden och i inventeringsverktygen finns bl a följande frågor:

Grundnivå och avancerad nivå:

Finns former för samverkan med olika slag av intressenter för utveckling av utbildningen?

Finns rutiner för att kvalitetssäkra form och innehåll i utbildningsmoment som genomförs i samverkan med arbetsliv?

Finns inslag av arbetslivssanknutna moment (t ex, studiebesök, gästföreläsare, casebaserad undervisning och examination, examensarbeten på uppdrag av avnämare)?

Är moment för att utveckla studenternas förmåga till generiska färdigheter (t ex analysförmåga, kommunikationsförmåga, samarbetsförmåga) tillräckliga?

Görs regelbundna alumnuppföljningar där resultaten används som stöd för utveckling av utbildningen?

Får alumnerna arbete som motsvarar utbildningens nivå och inriktning?

Forskarnivå:

Finns ett aktivt arbete med karriärvägledning?

Säkerställs utbildningens användbarhet och förberedelse för arbetslivet genom utbildningens innehåll och utformning?

Arbetar ansvariga för utbildningen med alumnens erfarenheter?

Ges doktoranderna möjlighet till institutionstjänstgöring eller dylikt i form av undervisning, administrativt arbete eller annat arbete?

Finns former för samverkan med olika slag av externa intressenter för utveckling av utbildningen?

Genomförs regelbundna alumnuppföljningar där resultaten används som stöd för utveckling av utbildningen?

Får alumnerna relevanta anställningar?

Kvalitetspolicyns process 2 bidrar till säkerställande av bedömningsgrunden genom det femte kriteriet:

Utbildningen är relevant för studenternas/doktorandernas och samhällets behov.

För forskarnivå finns ytterligare två aspekter som beaktas vid utvärdering:

Doktoranderna har tillgång till en aktiv forskningsmiljö med tillräcklig ämnesdjup, ämnesbredd och omfattning. Det är även viktigt att beakta doktorandernas möjlighet till samverkan både med forskare nationellt och internationellt samt med det omgivande samhället

Grundidén vid bildandet av dåvarande Göteborgs Högskola var samhällsnytta och den öppna akademien vilket även fortsatt varit utmärkande för GU med bland annat ett stort utbud av fristående kurser för att främja det livslånga lärandet och en nära samverkan med det omgivande samhället. I Vision 2020 framhålls också GU:s aktiva roll vad gäller bildning och livslångt lärande genom bland annat ett brett utbud av fristående kurser och i den nya visionen *Ett universitet för världen* slås fast att ett nära samarbete med omvärlden är en profil som fortsatt ska utvecklas.

En grundläggande och viktig utgångspunkt för säkerställandet av att studenterna har de förmågor som krävs för ett kommande yrkesliv är att vissa av de nationella examensmål som regleras i högskoleförordningen är generiska och rör studenternas förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens samt att självständigt identifiera och lösa problem. Genom att utbildningsutvärderingarna kontrollerar att studenterna når målen för utbildningarna bidrar de till säkring av bedömningsgrunden. För forskarnivå återfinns också motsvarande examensmål i inventeringsverktyget. Se även 3.4 för processen kring säkring av koppling mellan examensmål och lärandemål.

GU har en lång tradition av arbete med miljö- och hållbarhetsfrågor och flera erkännanden inom detta område.¹¹ Arbetet med att tillse ett hållbarhetsperspektiv i utbildningarna är också systematiskt, vilket bidrar till att studenterna har beredskap att möta förändringar i arbetslivet och samhället i stort. UN har ett särskilt ansvar vad gäller att verka för hållbarhetsintegrering i utbildningarna och har tillsammans med Göteborgs centrum för hållbar utveckling (GMV) utarbetat en struktur för hållbarhetsmärkning av kurser som årligen följs upp, och särskilda verktygslådor som stöd för lärare i arbetet med hållbarhet. I inventeringsverktygen finns också frågor om hållbar utveckling som bidrar till att utbildningarna ger generisk kunskap vilken förbereder studenterna för arbetslivet.

Samhällets internationalisering är ett annat område som studenterna ska ha beredskap att möta i sitt arbetsliv. GU arbetar aktivt med internationalisering av utbildningarna och också här har UN ett särskilt ansvar för att tillsammans med gemensamma förvaltningens enhet International Centre stödja verksamheten. Bland annat finns en välfungerande verksamhet vad gäller genomgång och analys av samarbets- och utbytesavtal. Internationella och globala perspektiv efterfrågas också i inventeringsverktygen som bidrar till att internationalisering beaktas och vid behov integreras i utbildningarna och därmed förbereder studenterna för arbetslivet.

Former för samverkan med arbetslivet

Då en del av GU:s utbildningar förbereder för en väl definierad framtida yrkesroll medan andra har en bredare inriktning är formerna för samverkan med arbetslivet utbildningsanpassat. Inom professionsutbildningar och konstnärliga utbildningar är det t ex vanligt att adjungera eller anställa lärare med kompetens från arbetslivet. Verksamma konstnärer, personal inom hälso- och sjukvård och lärare inom skolverksamhet är nödvändiga för kvaliteten i dessa utbildningar. För yrkesutbildningarna tillkommer den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) som för studenterna medför en tydlig arbetslivsanknytning. Vid flera fakulteter anordnar studentkårerna arbetsmarknadsmässor och liknande aktiviteter för studenterna, ofta med stöd från fakulteten i form av ekonomiska bidrag och/eller lokaler.

Olika metoder för uppföljning och utveckling av utbildningarnas arbetslivsanknytning genomförs av fakulteter och institutioner. Förutom alumnenkäter har flera program valt att

---

¹¹ T ex är universitetets miljöledningssystem ISO-certifierat sedan 2004, och rankningen i *Times Higher Education* gällande hållbar utveckling i utbildningen är hög. GU fick också ett mycket positivt omdöme vid UKÄs tematiska utvärdering av arbetet med hållbar utveckling inom utbildning.

genomföra regelbundna telefonintervjuer, att undersöka var tidigare studenter arbetar genom tex LinkedIn och att upprätta lokala alumnätverk. Kontakt med alumner kan också upprättas via den universitetsgemensamma alumndatabasen där alumner som registrerar sig bland annat blir inbjudna till föreläsningar och alumnträffar och kan prenumerera på e-nyhetsbrev med information om öppna föreläsningar, aktuell forskning, utbildning och fortbildning. Genom alumndatabasen underlättas också kommunikation för att anordna att alumner ger gästföreläsningar, tar emot praktikanter och engagerar sig i t ex programråd.

Nedan ges exempel på fakultetsspecifika, och därmed verksamhets- och utbildningsanpassade, angreppssätt för att säkra arbetslivsanknytning i utbildningen.

Vid *Humanistiska fakulteten* ingår praktikkurser och -inslag i många utbildningsprogram. Fakulteten ger också de fristående kurserna "Kvalificerad arbetspraktik" och "Humanistens arbetsliv", vilka syftar till att förbereda studenterna för en föränderlig arbetsmarknad. Nyligen genomfördes en fakultetsövergripande alumnundersökning vars resultat kommer att utgöra ett viktigt underlag för det fortsatta kvalitetsarbetet på både fakultets- och institutionsnivå. Vidare har Humanistiska fakulteten under 2020 inrättat ett råd med externa ledamöter i syfte att öka kontaktytorna med det omgivande samhället och nå ut med humanistisk kunskap. Två av fakultetens institutioner deltog i benchmarkingprojektet om arbetslivsanknytning i utbildningen (se nedan) och deras handlingsplaner har spridits inom organisationen för att inspirera övriga institutioner i deras arbete med dessa frågor.

Handelshögskolan skapades som ett initiativ från näringslivet i Göteborg. Praktisk relevans och samverkan med det omgivande samhället har en central ställning vilket bland annat avspeglas i hur utbildningarna organiseras och arbetar och hur studentkåren verkar. Fakulteten har ett särskilt karriärvägledningscenter, Career Service, som bland annat ansvarar för årlig uppföljning av att alumnerna får arbete som motsvarar utbildningens nivå och inriktning. Studentkåren organiserar med stöd av fakulteten årligen Nordens största arbetsmarknadsmässa för ekonomer och jurister (GADDEN). Alla programutbildningar vid Handelshögskolan har en systematisk samverkan med avnämare och alla masterprogram har ett "corporate advisory board". Dessa består av såväl privata som offentliga aktörer som träffas minst en gång om året och bistår programledningen med strategiska råd och praktiska uppslag för utveckling av utbildningen. Uppföljningens resultat ingår som underlag i Handelshögskolans arbete med kvalitetspolicyns process 1.

IT-fakulteten har sedan starten haft ett nära samarbete med arbetslivet. I flera program finns olika former av samverkan och samarbeten med näringsliv och industri genom inslag av t ex projektkurser, uppsatssamarbeten och gästföreläsare. Inom kandidatprogrammet i Software Engineering samarbetar man med gästföreläsare och handledare från mjukvaruföretag som introducerar realistiska problem. Inom kandidatprogrammet i systemvetenskap och masterprogrammet Digital Leadership fokuserar utbildningen bland annat på förändring av organisation med hjälp av informationssystem vilket sker i samarbete med olika företag. Sedan 2001 har fakulteten haft regelbundna hackatons då studenter och yrkesverksamma träffas och samarbetar i team för att skapa och utveckla mjukvarulösningar på utmaningar som organisatören formulerat. Hackatons är en möjlighet att träna och testa studenternas kunskap på verkliga fall i samarbete med företag och ideella organisationer. De samarbeten som sker inom ramen för IT-fakultetens utbildningar bidrar till att utveckla studenternas förmåga att tillägna sig nya kunskaper och färdigheter och genom dem kunna möta en föränderlig arbetsmarknad. Det nära samarbetet med näringsliv och industri bidrar till hög anställningsbarhet för studenterna samt att bibehålla utbildningarnas relevans för nutida och framtida behov.

Konstnärliga fakulteten har en kontinuerlig och central samverkan med avnämare, vilken genomförs bl a genom den betydande publika verksamheten och genom praktik inom de flesta utbildningarna. Därutöver medverkar ett stort antal adjungerade yrkesverksamma lärare i utbildningarna. Dessa har också ofta via sitt yrkesliv en naturlig kontakt med alumner. Att andelen adjungeringar är lämplig följs upp via den kontinuerliga uppföljningen, process 1. I utbildningsutvärderingar med extern bedömning är såväl kriteriet om utbildningens relevans som kriteriet om lärarnas kompetens centralt. En större alumnenkät genomfördes 2016/2017.

Naturvetenskapliga fakulteten genomförde sin senaste alumnuundersökning 2018 och vid institutionen för biologi och miljövetenskap har en kompletterande enkät nyligen genomförts. Därutöver undersöker fakulteten årligen alumner via kvantitativa metoder. Uppföljningen omfattar studenter som tagit examen på grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå. Genom det tryckta magasinet *Science Faculty Magazine* informeras och inspireras alumner och studenter om arbetsmarknad och karriärvägar. Magasinet skickas per post till fakultetens registrerade alumner, politiker och organisationer, bibliotek, forskningsfinansiärer, företag med intresse av naturvetenskap samt media. Extern kompetens används i utbildning för att stärka arbetslivsanknytning och säkerställa expertis, exempelvis inom hantverksområdet. Gemensamt för fakulteten är att det regelbundet utförs flera självständiga arbeten på eller med företag vilket underlättas av att alumner tar emot studenter. Förutom VFU för yrkesutbildningarna finns möjlighet till praktik vid flera andra utbildningar. Erfarenheten är att både studenter och institutioner främjas av denna typ av verksamhet. En ”Career Day” anordnades av fakulteten för doktorander under våren 2019. En institution deltog i benchmarkingprojektet om arbetslivsanknytning i utbildningen.

Vid *Samhällsvetenskapliga fakulteten* ges alla studenter möjlighet till praktik i någon form. VFU ingår i de två stora professionsutbildningarna, psykologprogrammet och socionomprogrammet, och de flesta utbildningsprogram som leder till generell examen har obligatoriska eller valbara praktikkurser. För studenter som studerar på fristående kurser eller inte haft möjlighet till praktik inom ramen för sitt program ges kursen Kvalificerad arbetspraktik, 30 hp. I Statsvetarprogrammet finns kursen ”Statsvetaren i yrkeslivet” i vilken studenterna får träna på att skriva verklighetsnära utredningar samt reflektera över sitt framtida yrkesliv genom ett moment som kallas ”yrkesspionage”. Det blir allt vanligare att utbildningarna utvecklar olika former för strategisk dialog med avnämare, t ex genom ”advisory boards” eller genom att bereda representanter från arbetslivet plats i beredande organ. Alumnuuppföljning sker i olika former på institutionsnivå. Studenter som läser medie- och kommunikationsvetenskap får t ex i sin utbildning i uppgift att söka upp och intervjua alumner om deras yrkesliv.

Den omfattande VFU-organisationen på *Sahlgrenska akademien* innebär att arbetslivsperspektivet i hög grad är integrerat i utbildningarna. Avnämarrrepresentanter är väl-representerade i beslutande och beredande organ vid fakulteten. Samarbetet med Västra Götalandsregionen drivs även genom Hälso-SAM, ett övergripande organ som behandlar principiella samverkansfrågor. Därutöver finns tre grupper med särskilt ansvarsområde, för medicin, odontologi respektive andra akademiska hälsoprofessioner. Grupperna har till uppgift att samarbeta om tillämpningen av avtalet om läkarutbildning och medicinsk forskning (ALF), avtalet om tandläkarutbildning och odontologisk forskning (TUA) samt avtalet om samverkan mellan andra akademiska hälsoprofessioner. Samarbetsgrupperna har också ett vidare uppdrag och kan behandla alla samarbetsfrågor inom forskning, utveckling och utbildning. Grupperna har ledamöter från både GU och regionen och de båda organisationerna innehar ordförandeskapet i grupperna vartannat år. Dessa organ garanterar insyn i varandras olika verksamheter och leder till en utbildning starkt kopplad till samhället utanför akademien. Vid Sahlgrenska akademien finns exempel på program som genomför

systematisk alumnuppföljning varje år för alumner från grundnivå och avancerad nivå. Alumnundersökningar har genomförts även för forskarutbildning. Såväl kvantitativa som kvalitativa metoder används i uppföljningsarbetet.

Den *Utbildningsvetenskapliga fakulteten* ansvarar för lärarutbildningarna, som har tydliga huvudavsnitt inom förskola och skola. VFU-organisationen medför att arbetslivsperspektivet är integrerat i utbildningarna och det finns ett avtal om VFU som är tecknat mellan GU och huvudavsnittarna. Externa representanter finns i fakultetens utbildningsberedning och i de olika programråden. Därutöver finns, som ett resultat av VFU-avtalet, en samverkansorganisation där representanter från universitetet och skolhuvudmän regelbundet möts i en gemensam VFU-beredning och i programvisa VFU-samverkansgrupper. Dessa grupperingar arbetar årligen fram en *Handlingsplan för VFU* där gemensamt utvecklingsarbete presenteras för *Lärarutbildningens samverkansråd*. Rådet är ett forum för strategiska diskussioner mellan akademien och skolväsendet. I samverkansrådet ingår förutom ledamöter från universitetet, ledamöter från Göteborgs Stad och Göteborgsregionen. Ordförandeskapet växlar mellan de tre parterna med vardera ett år i taget och omfattande ömsesidigt utvecklingsarbete planeras framgent. Alumnuppföljningar har genomförts vid fakulteten och nationellt framtagen information om alumner används i utvecklingsarbetet. GU deltar i en nationell försöksverksamhet kring praktikinrä skolforskning och ”ULF” (Utveckling Lärande Forskning). Syftet med ULF är att utveckla och pröva olika modeller för långsiktig samverkan mellan lärosäten och huvudmän inom förskola och skola. Tre program vid fakulteten deltog i benchmarkingprojektet om arbetslivsanknytning i utbildningen.

Karriärvägledning i forskarutbildningen

Vad gäller karriärvägledningssamtal för doktorander säkras att sådant genomförs genom de individuella studieplanerna. Behovet av erfarenhetsutbyte vad gäller karriärplanering och -vägledning för doktorander har uppmärksammats i kvalitetsrapporter och som ett resultat av detta och som ett led i kvalitetspolicyns process 3 där vikten av erfarenhetsutbyte betonas, utbyte ledamöterna i forskarutbildningsutskottet under hösten 2020 goda exempel vad gäller karriärvägledning för doktorander. Föredragning med en mängd exempel på systematiska processer och aktiviteter gavs från samtliga fakulteter, däribland mentorsprogram med fokus på karriärplanering, publicerings- och ansökningsworkshoppar, särskilda informationstillfällen om karriär, medieträning och seminarier inriktat mot akademisk karriär respektive utomakademisk karriär. Samtliga fakulteter använder det stöd som gemensamma förvaltningens enhet Forsknings- och innovationskontoret erbjuder doktorander vad gäller karriärplanering och forskningsansökningar.

Systematisk benchmarking: arbetslivsanknytning i utbildningen

Genom GU:s systematiska modell för intern och extern benchmarking genomfördes 2018-2019 två projekt med temat ”Arbetslivsperspektiv i utbildningen” där sammanlagt åtta institutioner från fyra fakulteter deltog. Valet av tema var en följd av analys i kvalitetsutskottet där man såg behov av utvecklingsarbete för att nå målet med kvalitetspolicyns femte kriterium.

Enligt modellen utarbetade alla deltagande institutioner en nulägesanalys utifrån ett antal gemensamt bestämda frågor.

Nulägesanalys, benchmarking ”arbetslivsperspektiv i utbildningen” – beskriv och kommentera:

1. Hur samverkan och kommunikation sker med potentiella arbetsgivare och om det finns långsiktiga överenskommelser om åtaganden
2. Hur samverkan med alumner används och bidrar till utbildningen

3. Huruvida alumnenkät används (ad hoc eller systematiskt) och om resultat som har påverkat utbildningen
4. Hur information av relevans inhämtas och används för att tillse att utbildningen är arbetslivsanknuten
5. Hur lärarnas erfarenheter från arbetslivet tillvaratas
6. Hur arbetslivsrepresentanter/adjungerade lärare m.m. används och bidrar till utbildningen
7. Hur VFU/praktik används och bidrar till utbildningen
8. Hur casebaserad undervisning och examination eller liknande används och bidrar till utbildningen
9. Hur examensarbeten och andra examinerande uppgifter på uppdrag av avnämare används och bidrar till utbildningen
10. Hur utbildningens arbetslivsmöjligheter presenteras för presumtiva studenter och studenter
11. Hur man arbetar med studie- karriärvägledning (bl a vad gäller individuella val/valbara kurser)
12. Hur studiebesök används och bidrar till utbildningen
13. Hur mentorskap används
14. Övriga moment vad gäller arbetslivsanknytning (t ex arbetsmarknadsdagar)
15. Relevanta dokument bifogas/länkas (t ex utbildningsplaner, kursplaner, kursguider, projektbeskrivningar, överenskommelser med "arbetslivet", m.m)

Förutom systematisk benchmarking mellan de deltagande institutionerna genomförs enligt modellen benchmarking med två externa organisationer, i detta fall Yrkeshögskolan i Göteborg samt Malmö Universitet, som båda hade värdefulla metoder att förmedla vad gäller arbetslivsanknytning i utbildningen. I de deltagande institutionernas handlingsplaner för förbättringar ingick bl a åtgärder som gällde att genomföra alumnuundersökningar och alumntervjuer, arrangera arbetslivsdagar, införa arbetslivsspår i utbildningarnas kurser, skapa referensgrupper med arbetslivsrepresentanter och skapa bättre förutsättningar för arbetslivsanknutna examensarbeten.

Handlingsplanerna har spridits och diskuterats internt vid fakulteterna samt i UN, forskarutbildningsutskottet och via webbsidor om universitetets kvalitetsarbete. De har också enligt modellen följts upp i särskilda seminarier ett år efter fastställandet.

Utbildningsutvärdering med extern bedömning

Utbildningsutvärderingarna visar att bedömarna anser att det femte kriteriet till stor del är uppfyllt. Vid fem fakulteter ingår alltid en arbetslivsrepresentant i bedömggruppen. Hittills har sammanlagt 40 arbetslivsrepresentanter ingått i de 59 genomförda utvärderingarna.

Exempel från åtgärdsplaner som bidrar till utveckling avseende bedömningsgrund 6.1

Uppföljning av doktoranders karriärplanering genomförs, och samtidigt förtydligas instruktioner till handledare och examinatorgruppen gällande att karriärplanering ingår i ISP (*marina vetenskaper, forskarutbildningen*).

Inslag av autentiska övningar utvecklas och utökas i utbildningen (*svenska som andraspråk*).

Lärandemål och undervisning om hållbar utveckling har utvecklats i programmets kurser (*fysioterapi, kandidatprogram*).

Bedömningsområde 6: Styrkor och utvecklingsområden

Arbetsliv och samverkan beaktas vid inrättande av nya utbildningar och genom frågor i inventeringsverktygen. Det utgör också ett kriterium vid utbildningsutvärderingar och dokumenteras i doktorandernas individuella studieplaner. Sammantaget bidrar detta till att GU genom sitt kvalitetsarbete har en stabil grund för säkring och utveckling av bedömningsområdet.

Med den modell för systematisk benchmarking som är en del av GU:s kvalitetssystem genomfördes under 2018-2019 ett projekt om arbetslivsanknytning i utbildningen med gott resultat. Kvalitetsutskottet ser en möjlighet att återkomma till temat även i kommande benchmarkingprojekt.

Ett fortsatt utvecklingsarbete med syfte att stärka studenternas beredskap att möta arbetslivet med fokus på hållbar utveckling och internationalisering pågår både internt och i samarbete med andra lärosäten. GU:s erkänt goda arbete med integrering av hållbar utveckling i utbildning utvecklas ytterligare, bland annat genom att systemet för hållbarhetsmärkning av kurser och program ses över i relation till FN:s globala mål för hållbar utveckling. Pilotarbeten pågår under 2020 och ett reviderat system är planerat att tas i bruk 2022.

GU ingår i Europauniversitetsalliansen EUTOPIA som består av sex lärosäten. Samarbetet startade i december 2019 och har som övergripande syfte att rusta Europas unga för framtidens lokala och globala utmaningar. En central komponent i samarbetet är studenters medskapande och påverkansmöjligheter i alliansen. EUTOPIA erbjuder stora möjligheter att utveckla GU:s arbete kring hållbarhet, inkludering, samverkan och internationellt samarbete i utbildningen. Ett konkret och långsiktigt mål är att år 2050 ska en student lätt kunna förflytta sig och studera vid alla de ingående universiteten under sin utbildning.

Vidare leder vicerektor för samverkan ett arbete med syfte att utveckla en bred plattform för externa relationer där områden som rör samverkan kring såväl utbildning som forskning möts. En viktig delmängd i arbetet handlar om hur universitetet kan möta den ökade efterfrågan av utbildning inriktad på kompetensutveckling och omställning med anledning av ett förändrat arbetsliv.